

วารสาร

สังคมศาสตร์และศาสตร์ร่วมสมัย

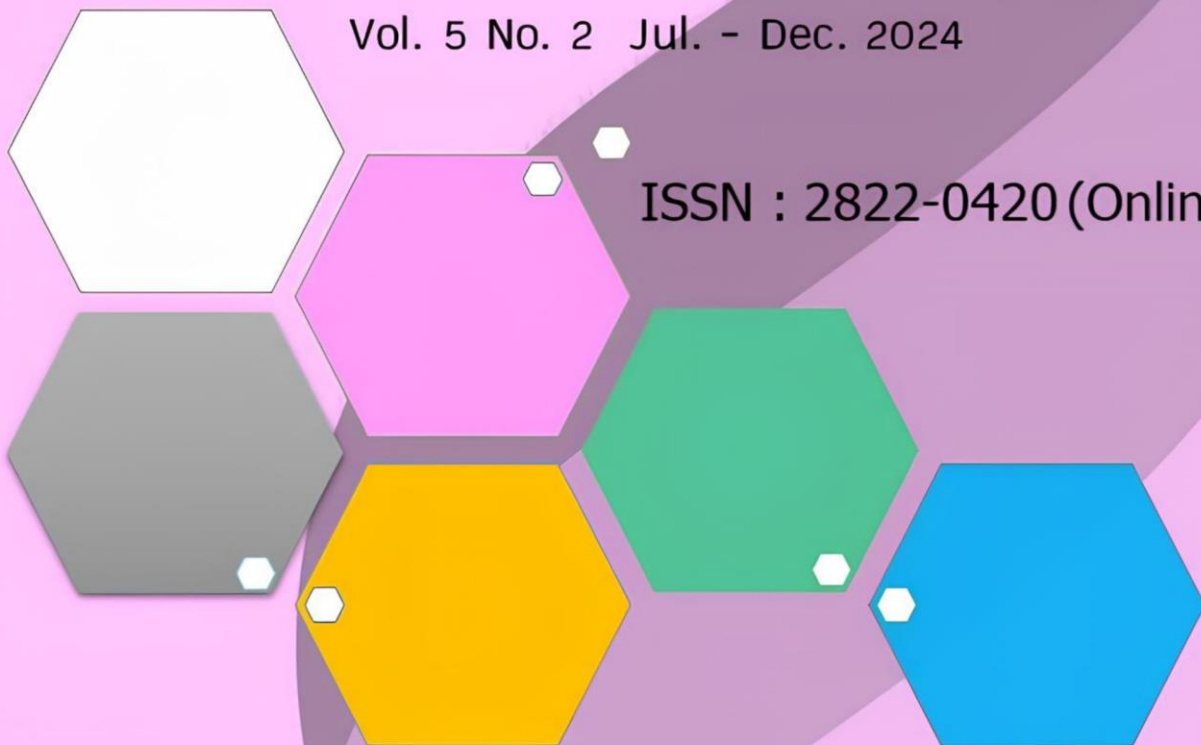
Journal of Social Sciences and Modern Integrated Sciences

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567

Vol. 5 No. 2 Jul. - Dec. 2024

ISSN : 2822-0420 (Online)

วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย

Journal of Social Sciences and Modern Integrated Sciences

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2567) Vol.5 No.2 (July – December 2024)

ISSN: 2822-0420 (Online)

วัตถุประสงค์

วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย “Journal of Social Sciences and Modern Integrated Sciences (JSMIS)” เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่บทความในสาขาวิชาการเกี่ยวกับสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัยใหม่ที่มีขอบข่ายครอบคลุมตั้งแต่ 2 สาขาวิชาขึ้นไปร่วมกัน ได้แก่ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การพัฒนาท้องถิ่น ศึกษาศาสตร์ ศาสนาและปรัชญา รวมถึงสหวิทยาการอื่นที่มีนัยทางทฤษฎีหรือการประยุกต์ใช้ในศาสตร์รวมสมัยใหม่ ไม่ว่าจะเป็นด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในมุมมองภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคประชาชน โดยมุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้และส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานวิชาการ สู่ผู้สนใจโดยทั่วไปในทุกสาขาวิชา

กำหนดการเผยแพร่

วารสารเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน) คือ ฉบับที่ 1 ระหว่างมกราคม - มิถุนายน และฉบับที่ 2 ระหว่างเดือนกรกฎาคม - ธันวาคม

คณะกรรมการที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ แสนบุราณ
รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย ปัญญาดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรหมกุล

มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการบริหาร (Executive Editor)

รองศาสตราจารย์ ดร.วินิจ ฝาเจริญ

กองบรรณาธิการ (Editorial Board)

1. ศาสตราจารย์ดร.พระมหาบุญเลิศ ช่วยธานี
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วัชรพล พุทธิรักษา
3. รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ เลิศสมพร
4. รองศาสตราจารย์ ดร.พูลพงศ์ สุขสว่าง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยพะเยา
มหาวิทยาลัยบูรพา

5. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สะสอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
6. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
7. รองศาสตราจารย์ ดร.บุญอริ ยีหมะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
8. รองศาสตราจารย์ ดร.พระมหาวิเศษ เสะพบดี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวนธง ครุฑจ้อน	มหาวิทยาลัยทักษิณ
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร แสงสุโพธิ์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร แสนมี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิติ มณีกาญจน์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธันสถา โรจนตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ นพแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พุฒจักร สิริ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ฝ่ายจัดการวารสาร

รองศาสตราจารย์ ดร.วินิจ ฝาเจริญ

สำนักงาน

สำนักงานศูนย์การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เลขที่ 1 หมู่ที่ 8 ตำบลแม่โป่ง
อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ 50220

บทบรรณาธิการ

วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย ฉบับนี้เป็นปีที่ 5 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนกรกฎาคม – ธันวาคม 2567 มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญที่จะเผยแพร่และถ่ายทอดองค์ความรู้ ผลงานวิชาการด้านสังคมศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์ และศาสตร์รวมสมัย ศาสตร์สมัยใหม่สู่สาธารณชนอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้และสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน

ฉบับนี้ มีบทความวิจัยและบทความวิชาการที่ได้รับการคัดเลือกให้ตีพิมพ์ทั้งสิ้น 8 บทความ ประกอบด้วย บทความวิจัย จำนวน 8 เรื่อง คือ 1) การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยวรารณ วงศ์อนันต์ และคณะ 2) การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยพรรณี คำขาว และคณะ 3) การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านแซวไพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยประเวช สูงสุด 4) การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรธุรกิจการท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยเทพดวงจันทร์ บุญธิเดช และคณะ 5) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยพัทธ์ชนก เกษโร และคณะ
6) การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนา
ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง โดยวันดี ชันแก้ว
และคณะ 7) การพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเพื่อการขับเคลื่อนกลยุทธ์และส่งเสริมการ
ท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีอย่างยั่งยืน โดยวัฒนา นนทชิต และคณะ
8) เครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนากลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละแม จังหวัดชุมพร
ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ โดยศุจินันท์ ไตรระเบียบ และคณะ

กองบรรณาธิการขอขอบคุณเจ้าของทุกบทความ และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้
อนุเคราะห์กลั่นกรองและปรับปรุงบทความให้มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
วารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านเพื่อนำไปสู่มุมมองที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมต่อไป
โอกาสนี้จึงขอเชิญชวนนักวิชาการ คณาจารย์นักวิจัย นิสิตนักศึกษา ทุกสถาบัน เสนอบทความเพื่อ
เข้ารับการพิจารณากลั่นกรองตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานให้หลากหลายยิ่งขึ้นไป

(รองศาสตราจารย์ ดร.วินิจ ผาเจริญ)

บรรณาธิการวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน
จึงไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

สารบัญ

กองบรรณาธิการ	ก
บทบรรณาธิการ	ข
สารบัญ	ง
บทความวิจัย	
การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ : วราภรณ์ วงศ์อนันต์, อภิรมย์ สีตาคำ และ ประเสริฐ ปอนถิ่น	1-12
การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ : พรรณี คำขาว, นพดณ ปัญญาวิรัตน์ และ ประเสริฐ ปอนถิ่น	13-24
การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านแซวไพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 : ประเวศ สูงสุด	25-37
การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรธุรกิจการท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : เทพดวงจันทร์ บุญธิเดช, รัชัสสรณ์ คงธนจารุอนันต์, วิณา นิลวงศ์, ภาวิณี อารีศรีสม และ พิณนภา หมวกยอต	38-51
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม : พัทธ์ชนก เกษโร, ปฐมพรรณ อินทรางกูร ณ อยุธยา และ วิเชียร อินทรสมพันธ์	52-65
การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม อำเภอลำดวน จังหวัดระยอง : วันดี ชันแก้ว, สายัณห์ อินันใจ และ สมจิต ขอนวงศ์	66-80

สารบัญ (ต่อ)

การพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเพื่อการขับเคลื่อนกลยุทธ์และส่งเสริม การท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีอย่างยั่งยืน	81-92
: วัฒนา นนทชิต, สุทธดา เอียดจ้อย, ณัฐพร นพคุณ, วิมลฉัตร ศรีสุวรรณ, ศุภกานต์ นิลโอภา, สโรชา วิเชียรวงศ์, อัจฉนา ไทรทองคำ และ ธิดารัตน์ วรรณบวร	
เครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนากลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ	93-107
: ศุจินันท์ ไตรระเปียบ, ชนัญชิดา ทิพย์ญาณ และ อมร หวังอัครางกู	
ภาคผนวก	(1)
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	(2)
รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ	(8)
• รูปแบบการเขียนบทความวิจัย	(8)
• รูปแบบการเขียนบทความวิชาการ	(12)
• รูปแบบการเขียนบทความปริทรรศน์	(15)

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ
ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง อำเภอมะเณง จังหวัดเชียงใหม่
Integration of Buddhist Principles for Welfare Management
for the Elderly of the Ban Chang Subdistrict Administrative
Organization Mae Taeng District, Chiang Mai Province

วารaprณ วรคอรันนต¹, อกรมย สดากหม² และ ประเสริฐ ปอนถน³
Warapron Wong A-Nan¹, Apirom Sidakham² and Prasert Pontin³

Received: 10 February 2024; Revised: 07 September 2024; Accepted: 09 September 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักสามประการ 1) การวิเคราะห์ระบบการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ 2) การเปรียบเทียบแนวทางการจัดสวัสดิการในหลากหลายมิติ และ 3) การเสนอแนวทางการบริหารจัดการสวัสดิการที่ผสมหลักพุทธธรรม งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสาน โดยในส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ ได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่จำนวน 232 คน ด้วยแบบสอบถาม และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 9 คน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้างอยู่ในระดับที่ดีมาก 2) การเปรียบเทียบสวัสดิการในด้านการศึกษา สุขภาพ รายได้ บริการสังคม และกิจกรรมนันทนาการ พบว่าการจัดสวัสดิการอยู่ในระดับสูง โดยตัวแปรเพศ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่พบความแตกต่างในด้านอายุ สถานภาพ และที่พักอาศัย 3) แนวทางการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาฐานข้อมูลที่ทันสมัย การติดตามและประเมินผล การส่งเสริมธรรมาภิบาล และการบริการสุขภาพที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างรอบด้าน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ; สวัสดิการผู้สูงอายุ; หลักไตรสิกขา

Abstract

This research aims to achieve three primary objectives: 1) analyze the management system of elderly welfare, 2) compare the approaches to welfare

^{1 2 3} คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่; Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya Chiang Mai Campus
Corresponding Author, E-mail: warapron0819907944@gmail.com

provision across multiple dimensions, and 3) propose welfare management strategies that integrate Buddhist principles. The research employs a mixed-methods approach. For the quantitative part, data was collected from 232 elderly individuals in the area through questionnaires, and the data was analyzed using statistical methods such as frequency, percentage, mean, and standard deviation. For the qualitative part, in-depth interviews were conducted with nine key informants, and the data was analyzed using descriptive content analysis.

The results revealed that: 1) the management of elderly welfare in Ban Chang Subdistrict Administrative Organization was at a very high level, 2) the comparison of welfare provisions in areas such as education, health, income, social services, and recreational activities showed that welfare provision was at a high level. There were no significant differences based on gender, education level, or monthly income, but differences were found in terms of age, marital status, and residence. 3) The proposed welfare management strategies for the elderly should focus on developing modern databases, monitoring and evaluation processes, promoting good governance, and enhancing health services to improve the overall quality of life of the elderly.

Keywords: Management; Elderly Welfare; Buddhist Principles

บทนำ

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับการเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดของประชากรผู้สูงอายุ ทั้งในครอบครัว ชุมชน และสถานที่สาธารณะ การคาดการณ์ในอนาคตยังแสดงให้เห็นว่า สัดส่วนของประชากรสูงอายุจะเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยภายในอีก 10 ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะเข้าสู่สถานะ “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” (ศรีนทร์ เกรย์ และคณะ, 2556) ซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งในด้านการดูแลสุขภาพการจัดสวัสดิการ และการรับภาระของบุตรหลานที่ต้องดูแลผู้สูงอายุในอัตราที่ไม่สมดุล (ประมวล คิตคินสัน, 2555) สถานการณ์นี้เป็นความท้าทายอย่างมากสำหรับประเทศไทย เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุและการลดลงของประชากรวัยเด็กจะมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เช่น การขาดแคลนแรงงาน การพึ่งพิงของประชากรวัยแรงงานในการดูแลผู้สูงอายุและเด็ก ซึ่งอาจทำให้การแข่งขันของประเทศในอนาคตสูงขึ้น (สุดาร์ตน์ สุดสมบูรณ์, 2557) สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และการจัดสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างครบถ้วน

รัฐบาลได้กำหนดกรอบการปฏิรูปภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ในทุกช่วงวัย โดยให้ทุกส่วนราชการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมและความ

มั่นคงของมนุษย์ (กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2560) ยุทธศาสตร์ที่ 3 ของแผนนี้เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุกช่วงวัยเพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพและมีความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า

แม้ว่ากฎหมายกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ดูแลและจัดบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชน รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข และสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข, 2560) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการตามมาตรฐานที่กำหนดในพระราชบัญญัติการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 ซึ่งรวมถึงการพัฒนาศักยภาพในด้านการศึกษา สุขภาพ การทำงาน การมีรายได้ และอื่น ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2562) นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้างได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ยังคงเผชิญกับอุปสรรคหลายประการ เช่น การขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขาดแคลนงบประมาณและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ รวมถึงสวัสดิการจากภาครัฐที่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการจริง ด้วยเหตุนี้ การบูรณาการหลักพุทธธรรมเข้ามาช่วยพัฒนาสุขภาวะของผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะการนำหลักไตรสิกขาเข้ามาปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีและสนับสนุนการสร้างสังคมที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และยั่งยืน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารจัดการสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและนำความรู้ที่ได้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐาน และแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยบูรณาการตามหลักพุทธธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี ซึ่งรวมการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้าด้วยกัน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นระบบ ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรเป้าหมาย ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้คือผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 549 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 232 คน

1.2 เครื่องมือวิจัย เครื่องมือหลักที่ใช้ในงานวิจัยเชิงปริมาณคือแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบ ซึ่งเป็นแบบปลายปิด (Check List) เพื่อให้เลือกตอบตามหัวข้อที่จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ ต่อเดือน ที่พักอาศัย จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และแหล่งรายได้ปัจจุบัน ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ ครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ 1) การส่งเสริมรายได้และการมีงานทำ 2) การส่งเสริมสุขภาพอนามัย 3) การส่งเสริมการศึกษา 4) การบริการสังคมทั่วไป และ 5) การส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการ คำถามในส่วนนี้จะ เป็นประโยคบอกเล่าเพื่อให้ผู้ตอบประเมินระดับการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุผ่านมาตราส่วน 5 ระดับ ตั้งแต่ “มากที่สุด” จนถึง “น้อยที่สุด” (พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, 2558) ก่อนการใช้งานจริง แบบสอบถามถูกทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อคำนวณค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นรวม 0.828

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตเชียงใหม่ เพื่อเข้าถึงกลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง โดยกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มต้นจากการแจกและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง เพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลมีความถูกต้องและครบถ้วน การดำเนินการนี้ไม่เพียงช่วยให้การเก็บข้อมูลเป็นไปอย่างราบรื่น แต่ยังสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้วิจัยและกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการวิจัยที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและความเข้าใจในความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุ

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลจากแบบสอบถามถูกวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และการหาค่าร้อยละ 2) การบูรณาการหลักพุทธธรรม วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวัดระดับความสำเร็จของการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุในแต่ละด้าน

ขั้นตอนการวิจัยนี้ถูกออกแบบอย่างละเอียดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและมีคุณภาพ ซึ่งจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่น

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้มีการดำเนินการอย่างละเอียดและรอบคอบ ดังนี้

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญถูกคัดเลือกอย่างเฉพาะเจาะจง โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มหลัก ซึ่งประกอบด้วยจำนวน 9 คน/รูป ได้แก่ 1) ตัวแทนผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 คน 2) นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 1 คน 3) นักวิชาการด้าน

พระพุทธศาสนา จำนวน 1 รูป 4) ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง จำนวน 4 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลนี้มีความหลากหลาย ทำให้การวิจัยได้มุมมองเชิงลึกที่ครอบคลุมทั้งในด้านการบริหาร การศาสนา และความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างแบบสัมภาษณ์เริ่มต้นจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดที่ชัดเจนในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง โดยครอบคลุม 5 ด้านหลัก ได้แก่ 1) การส่งเสริมรายได้และการมีงานทำ 2) การส่งเสริมสุขภาพอนามัย 3) การส่งเสริมการศึกษา 4) การบริการสังคมทั่วไป และ 5) การส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้อย่างอิสระ

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลถูกดำเนินการโดยผู้วิจัยที่ทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและถูกต้องที่สุด

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผ่านการบันทึกเสียงและจดบันทึกอย่างเป็นระบบ จากนั้นข้อมูลถูกนำมาแยกแยะและจัดเรียงเป็นประเด็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาซึ่งคำนึงถึงบริบทของผู้ให้ข้อมูล การวิเคราะห์จะนำเสนอในรูปแบบเชิงพรรณนา พร้อมทั้งการอ้างอิงคำพูดของผู้ให้ข้อมูลเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและความชัดเจนในการนำเสนอ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ตอนที่ 1 จากการสำรวจข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้หญิงมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ชาย โดยมีจำนวน 158 คน (68.1%) ขณะที่ผู้ชายมี 74 คน (31.9%) กลุ่มอายุส่วนใหญ่คือ 60-69 ปี จำนวน 124 คน (53.4%) ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 133 คน (57.3%) และระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 138 คน (59.5%) ด้านรายได้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท จำนวน 145 คน (62.5%) ส่วนใหญ่พักอาศัยในบ้านตนเองหรือบ้านญาติ จำนวน 116 คน (50%) และมีสมาชิกในครัวเรือน 4-5 คน จำนวน 141 คน (60.8%)

ตอนที่ 2 ระดับการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.38$, $S.D.=0.382$) เมื่อจำแนกรายละเอียดเป็นรายข้อ 1) ด้านการส่งเสริมรายได้และการมีงานทำ 2) ด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัย 3) ด้านการส่งเสริมการศึกษา 4) ด้านการบริการสังคมทั่วไป 5) ด้านการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่	ระดับการปฏิบัติงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการส่งเสริมรายได้และการมีงานทำ	4.44	.364	มาก
2. ด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัย	4.43	.399	มาก
3. ด้านการส่งเสริมการศึกษา	4.43	.460	มาก
4. ด้านการบริการสังคมทั่วไป	4.31	.337	มาก
5. ด้านการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการ	4.30	.351	มาก
ภาพรวม	4.38	0.382	มาก

ตารางที่ 1 ระดับการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง
อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ สรุปผลทดสอบสมมติฐานโดย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลมีรายละเอียดดังแสดงตามตารางดังนี้

สมมติฐาน ที่	ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม	t-test/ F-test	ค่า Sig.	ผลการทดสอบ สมมติฐาน	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	เพศ	ผลการปฏิบัติงาน	0.103	0.918	-	✓
2	อายุ	ผลการปฏิบัติงาน	3.952*	0.009	✓	-
3	สถานภาพ	ผลการปฏิบัติงาน	3.182*	0.025	✓	-
4	ระดับการศึกษา	ผลการปฏิบัติงาน	1.519	0.173	-	✓
5	รายได้ต่อเดือน	ผลการปฏิบัติงาน	0.226	0.878	-	✓
6	ที่พักอาศัย	ผลการปฏิบัติงาน	3.069*	0.002	✓	-

ตารางที่ 2 ผลสรุปทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ
ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 4 แนวทางการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ โดยบูรณาการตามหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนาตามหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย 3 หลัก คือ ศีล สมาธิ ปัญญา โดยองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง ได้ฝึกปฏิบัติในการรักษาศีล 5 การถือศีลปฏิบัติธรรมในโอกาสพิเศษต่าง ๆ ตั้งจิตอธิษฐาน ฝึกจิตให้สงบ ทำให้มีความสุข ปล่อยวาง ทำแล้วรู้สึกสบายใจ มีสมาธิ และความจำที่ดี ตนอยู่ในความไม่ประมาท การประพฤติตนอยู่ในศีลอันดีงามและดำรงชีวิตด้วยความเรียบง่าย พอเพียง ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เพื่อส่งเสริมสุขภาพ กาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณทำให้มีสติ ใจเย็น มีเหตุผลมากขึ้น

สำหรับแนวการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ควรมีการจัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุให้ถูกต้อง และทันสมัย การติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ เสริมสร้าง ธรรมชาติภูมิบาล มีความอยู่ดีกินดี มีสุขภาพ ร่างกายจิตใจแข็งแรง ใช้ชีวิตอยู่เย็นเป็นสุข ควรเน้นการ บริการสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ ช่วยส่งเสริมขีดความสามารถพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์สังคม และ สติปัญญาของผู้สูงอายุ เพิ่มการดำเนินการกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อการพัฒนาผู้สูงอายุใน สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ เช่น ด้านสุขภาพ ด้านที่พักอาศัยอาหารและเครื่องนุ่งห่ม ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ และด้านการสงเคราะห์ การจัดการศพตามประเพณี เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารจัดการสวัสดิการ ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ มีประเด็นที่จะนำมา อภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล บ้านช้าง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การส่งเสริมรายได้ การศึกษา สุขภาพอนามัย บริการสังคม และนันทนาการ เป็นปัจจัยสำคัญที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพสูงในการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเชื่อมโยงกับ ผลการวิจัยของ ญฐนนท ทวีสิน และคณะ (2566) ที่ระบุว่าคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญกับปัจจัยด้านชุมชนที่ส่งผลต่อการดูแลและคุณภาพชีวิตของพวกเขา นอกจากนี้ งานวิจัยของพัชรานี กิจชมพู (2557) ยังยืนยันผลว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบล สงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับมาก ทั้งด้านจิตใจ สังคม สิ่งแวดล้อม และ ร่างกาย ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงการบริหารจัดการสวัสดิการที่มีประสิทธิภาพในทุกด้านที่เกี่ยวข้อง ด้วยเหตุนี้ ผลการศึกษาของผู้วิจัยจึงแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในระดับสูงในการบริหารจัดการ สวัสดิการผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ศึกษานี้ ซึ่งสนับสนุนความสำคัญของการพัฒนาสวัสดิการและคุณภาพ ชีวิตของผู้สูงอายุในบริบทที่มีการบูรณาการทั้งในระดับชุมชนและระดับนโยบาย เพื่อสร้างสังคมที่มี ความยั่งยืนและเอื้อต่อการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง

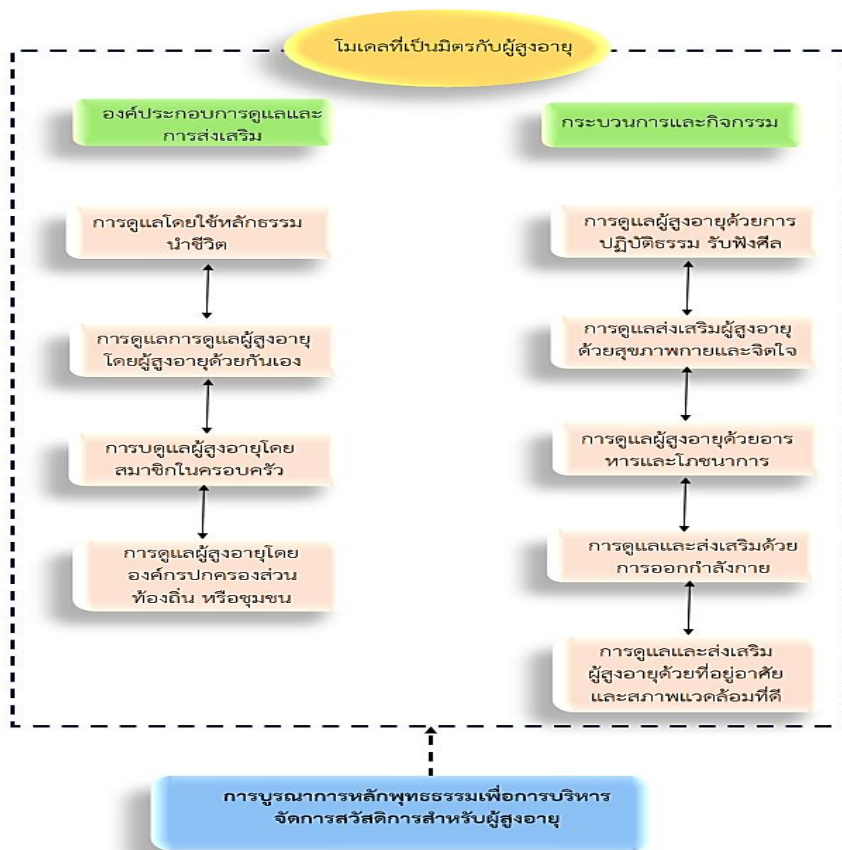
วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การเปรียบเทียบการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วน ตำบลบ้านช้าง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การบริหารจัดการสวัสดิการในด้านต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมรายได้และการมีงานทำ, การส่งเสริมการศึกษา, การส่งเสริมสุขภาพอนามัย, การบริการ สังคมทั่วไป และการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการ ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่ม ผู้สูงอายุที่มีเพศ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกนกอร เลิศลาภ (2561) ที่พบว่าคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนครไม่แตกต่างกันในแง่ ของเพศ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ในทางกลับกันการศึกษาของวรวิทยา กุลเกลี้ยง

(2556) พบว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่อเดือนสูงกว่า มีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่ำกว่า 1,000 บาท ซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาของเราเล็กน้อย แต่ก็มีความสำคัญในการเน้นถึงความเชื่อมโยงระหว่างรายได้และคุณภาพชีวิต และการศึกษาของจิราภรณ์ เกษร (2560) พบว่าคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดหนองคายแตกต่างกันตามอายุและอำเภอที่อาศัย ซึ่งสะท้อนถึงความแตกต่างที่ชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบกับผลการศึกษาของผู้วิจัย นอกจากนี้การศึกษานี้ยังพบว่าการศึกษานี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของพัชรานี กิจชมพู่ (2557) พบว่าคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสเปี้ยไม่มี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญตามเพศ อาชีพ จำนวนบุตร และหมู่บ้านที่อยู่อาศัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของผู้วิจัยในด้านที่ผู้สูงอายุในพื้นที่ศึกษามีคุณภาพชีวิตที่ไม่แตกต่างกันตามลักษณะส่วนบุคคล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง พบว่าการบูรณาการตามหลักพุทธธรรมสามารถส่งเสริมการจัดการข้อมูลและการให้บริการที่ถูกต้องและทันสมัยสำหรับผู้สูงอายุ นอกจากนี้การส่งเสริมขีดความสามารถและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุยังเป็นสิ่งสำคัญในการดูแลผู้สูงอายุอย่างครอบคลุมทั้งด้านสุขภาพ ร่างกาย และจิตใจการศึกษานี้สอดคล้องกับการวิจัยของพระปลัด ธนวัฒน์ อธิปญโญ (2566) ที่เน้นการบูรณาการหลักพุทธธรรมในกระบวนการปกครองและการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยเฉพาะการสนับสนุนบทบาทของครอบครัวและชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ การปฏิบัติตามหลักพรหมวิหารธรรมยังถูกกล่าวถึงว่าเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการดูแลและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการชีวิตผู้สูงอายุให้มีคุณภาพมากขึ้น นอกจากนี้สอดคล้องกับงานของ ดนุลดา เกตุวัฒน์ธำ และคณะ (2566) พบว่าแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตตำบล เกาะลอย จังหวัดชลบุรี ได้เน้นการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในด้านสุขภาพ และการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการผู้สูงอายุ เช่น การออกกำลังกาย การสร้างรายได้ และการสร้างเครือข่าย การช่วยเหลือทางสังคม สิ่งนี้สอดคล้องกับข้อค้นพบในงานศึกษาที่ว่า การเสริมสร้างขีดความสามารถ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของผู้สูงอายุ

องค์ความรู้ใหม่

การสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ทำให้ผู้วิจัยสามารถพัฒนาโมเดลใหม่ตามแผนภาพที่แสดงต่อไปนี้

ภาพ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากแผนภาพนี้ ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่สำคัญจากการสังเคราะห์งานวิจัย ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ แนวคิด “ไตรสิกขา” ที่เป็นรากฐานของการดูแลผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 1) ศีล ซึ่งหมายถึงพฤติกรรมที่ถูกต้องทางกายและวาจา 2) สมาธิ หมายถึงการตั้งจิตให้สงบและแน่วแน่ และ 3) ปัญญา ซึ่งหมายถึงการแสดงออกทางความรู้และความสามารถที่ถูกต้อง การสังเคราะห์องค์ความรู้เหล่านี้ได้นำไปสู่การพัฒนา “โมเดลที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ” ซึ่งเน้นการดูแลที่ครบวงจรทั้งด้านกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ โดยแบ่งออกเป็นองค์ประกอบหลัก ๆ ดังนี้

1. องค์ประกอบ การดูแลและส่งเสริม

1.1 การดูแลโดยใช้หลักธรรมนำชีวิต: ใช้แนวคิดไตรสิกขาในการพัฒนาสุขภาพกายและจิตใจผู้สูงอายุ โดยมุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับสิ่งแวดล้อมทั้งด้านกายภาพและสังคม ผ่านการปฏิบัติธรรม การใช้พื้นที่สาธารณะในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเจริญสติ

1.2 การดูแลโดยผู้สูงอายุด้วยกันเองและชุมชน: ส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม และประเพณี ผู้สูงอายุในชุมชนสามารถเป็นที่พึ่งทางจิตใจและเป็นผู้

เผยแพร่คุณธรรมแก่รุ่นหลัง การสร้างกิจกรรมที่เน้นการทำบุญและการร่วมกิจกรรมทางศาสนาช่วยเพิ่มความสุขและความพอใจ

1.3 การดูแลโดยครอบครัว: ครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและความเป็นอยู่ที่ดีของผู้สูงอายุ จัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว เช่น ประเพณีสงกรานต์ เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวได้กลับมาพบปะและร่วมทำบุญ

1.4 การดูแลโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน: เน้นการประชาสัมพันธ์สิทธิและสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ พร้อมส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผ่านการฝึกอาชีพและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงพัฒนาสาธารณูปโภคในหมู่บ้านและชุมชน

2. กระบวนการและกิจกรรม

2.1 การปฏิบัติธรรม: สร้างกิจกรรมปฏิบัติธรรมประจำวัน เช่น การฝึกสมาธิ สวดมนต์ในช่วงเช้าและเย็น ฝึกจิตใจให้สงบและมีความสุขด้วยการปล่อยวาง

2.2 การดูแลด้านสุขภาพกายและจิตใจ: จัดสวัสดิการตามความต้องการของผู้สูงอายุ เช่น สุขภาพ ที่พักอาศัย อาหาร และความปลอดภัยในชีวิต รวมถึงการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ และการจัดการศพตามประเพณี

2.3 การดูแลด้านอาหารและโภชนาการ: จัดเตรียมเครื่องมือและทรัพยากรพื้นฐาน เช่น อาหารปลอดภัย น้ำดื่มสะอาด ยาสามัญประจำบ้าน และอุปกรณ์ทางการแพทย์

2.4 การส่งเสริมการออกกำลังกายและกิจกรรมพักผ่อน: จัดพื้นที่พักผ่อนหรือมุมสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้พบปะแลกเปลี่ยนกับเพื่อนรุ่นเดียวกัน รวมถึงการสำรวจสิ่งใหม่ ๆ ผ่านการออกกำลังกายและการสร้างสรรค์กิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพ

การดูแลผู้สูงอายุผ่านโมเดลนี้ไม่เพียงแต่เน้นการดูแลด้านร่างกาย แต่ยังรวมถึงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตทางจิตใจและสังคม เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุอย่างครบวงจร

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยพบว่าระดับการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ การบริหารจัดการสวัสดิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้างอยู่ในระดับสูงในทุกด้าน รวมถึงการส่งเสริมการศึกษา สุขภาพอนามัย รายได้ การมีงานทำ การบริการสังคมทั่วไป และกิจกรรมนันทนาการ สำหรับการเปรียบเทียบการจัดการสวัสดิการ การเปรียบเทียบตามตัวแปรเพศ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งทำให้ปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ในขณะที่ปัจจัยเช่น อายุ สถานภาพ และที่พักอาศัยมีความแตกต่าง จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย นอกจากนั้นแนวทางการบริหารจัดการ ควรมีการจัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุให้ทันสมัย การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ควรเสริมสร้างธรรมาภิบาลให้ผู้สูงอายุมีความสุขดีและใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ควรเน้นการบริการสุขภาพ และส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยทั้งข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้างควรเพิ่มทักษะและพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุในด้านอาชีพและการใช้เทคโนโลยี เช่น ระบบดิจิทัล โซเชียลมีเดีย และการจัดการเอกสาร เพื่อยกระดับการให้บริการที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ควรจัดสรรบุคลากรและเจ้าหน้าที่ที่เพียงพอต่อความต้องการของผู้สูงอายุ พร้อมทั้งจัดอบรมโครงการที่เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการ

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง

3.2 ประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง

เอกสารอ้างอิง

- กนกกร เลิศลาภ. (2561). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2560). ยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ 20 ปี ประจำปี พ.ศ. 2561–2580. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- จิราภรณ์ เกสร. (2560). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดหนองคาย. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- ณฐนนท ทวีสิน, อีรพล กาญจนากาศ และวิลาวรรณ นาถาบำรุง. (2566). การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 1(10), 34-53.
- ดนุลดา เกตุวัฒน์ธนา, กาญจนา บุญยัง และนพพล อัครชาติ. (2566). การศึกษาศักยภาพของผู้สูงอายุกับความพึงพอใจต่อการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะลอยบางหัก อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี. *วารสารการบริหารปกครอง (Governance Journal)*, 12(1), 33-50.
- ประมวล คิตคินสัน. (2555). วัยท่าย วัยทอง. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา
- พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา. (2558). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: ประชากรธุรกิจ จำกัด.
- พระปลัดธนวัฒน์ อธิปัญญา, ไพรัตน์ เอิบสำโรง และไพวรรณ ปริมาตร. (2566). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองคณะสงฆ์อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารสันติสุขปริทรรศน์*, 4(2), 18-31.

- พัชรานี กิจชมพู่. (2557). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสงเปือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- รศรินทร์ เกรย์, อุมารณ ภัทรวานิชย์, เฉลิมพล แจ่มจันทร์ และเรวดี สุวรรณพเก้า. (2556). มโนทัศน์ใหม่ของนิยามผู้สูงอายุ : มุมมองเชิงจิตวิทยาสังคมและสุขภาพ. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วรทยา กุลเกลี้ยง. (2556). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2562). ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นและวัฒนธรรมทางการเมือง. สืบค้นเมื่อ 22 ตุลาคม 2566. เข้าถึงได้จาก <https://www.bankasao.go.th/fileupload/7842.pdf>
- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข และสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. (2560). คู่มือการบูรณาการความร่วมมือ 4 กระทรวง (กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข) การพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิตในช่วงวัยผู้สูงอายุ. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- สุดารัตน์ สุดสมบูรณ์. (2557). สวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในประเทศไทย. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้, 7(1), 73-82.
- Yamane, T. (1973). Statistics an introductory analysis. New York: Harper & Row.

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข
ประจำหมู่บ้านในเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
Integrating Buddhist Principles to Improve Practice of Village Health
Volunteers in Chom Chaeng Subdistrict Municipality Mae Taeng
District, Chiang Mai Province

พรรณี คำขาว¹, นพดณ ปัญญาวีรทัต² และ ประเสริฐ ปอนถิ่น³
Pannee Khamkhao¹, Noppadon Panyaweeratad² and Prasert Pontin³

Received: 11 February 2024; Revised: 08 September 2024; Accepted: 09 September 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาระดับคุณภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 2) เปรียบเทียบการปฏิบัติงานของอาสาสมัครตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) นำเสนอแนวทางการปฏิบัติงานแบบบูรณาการตามหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาการทำงานในเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยใช้วิธีการแบบผสมกลุ่มตัวอย่างในวิจัยเชิงปริมาณประกอบด้วยอาสาสมัครจำนวน 136 คน โดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ เช่น ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที และค่าเอฟสำหรับวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูล 9 คน และวิเคราะห์ด้วยเทคนิคเนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.05$, $S.D.=0.723$) 2) การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลจอมแจ้ง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าปัจจัยเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาในการทำงาน ไม่มีผลกระทบต่อการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นอายุที่มีผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($Sig.=0.007$) ขณะที่ปัจจัยอื่น ๆ ไม่มีผลแตกต่างกันอย่างชัดเจน ($Sig.>0.05$). 3) การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการปฏิบัติงานของ อสม. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพบริการสุขภาพในชุมชนเทศบาลตำบลจอมแจ้ง โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้และทักษะ การมีส่วนร่วมในชุมชน การพัฒนาตนเองก่อนขยายผลสู่สังคม และการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในชีวิตประจำวัน อสม. ได้รับการอบรมและสนับสนุนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในชุมชน

^{1 2 3} คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่; Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya Chiang Mai Campus
Corresponding Author, E-mail: 6104504107@mcu.ac.th

คำสำคัญ: คุณภาพการปฏิบัติงาน; อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน; การบูรณาการหลักพุทธธรรม

Abstract

This research article aims to: 1) examine the level of performance quality among village health volunteers, 2) compare the performance of volunteers based on individual factors, and 3) propose integrated approaches based on Buddhist principles to enhance the work of village health volunteers in the municipality of Chom Chang, Mae Taeng District, Chiang Mai Province. The study employed a mixed-methods approach. The quantitative sample comprised 136 volunteers, and data were collected using questionnaires and analyzed using statistical methods such as frequency, percentage, mean, standard deviation, t-tests, and ANOVA. For the qualitative research, in-depth interviews were conducted with 9 key informants and analyzed using descriptive content analysis techniques.

The research findings revealed that: 1) The performance quality of the health volunteers was rated as very good ($\bar{X}=4.05$, $S.D.=0.723$). 2) A comparison of the performance of village health volunteers in Chom Chaeng Subdistrict Municipality, based on personal factors, showed no statistically significant effect of gender, education, occupation, income, and length of service on performance, except for age, which had a significant difference ($Sig.=0.007$), while other factors showed no significant difference ($Sig.>0.05$). 3) The integration of Buddhist principles into the volunteers' work focused on enhancing knowledge and skills, encouraging community participation, promoting self-development before expanding to society, and applying Buddhist principles in daily life. Continuous training and support were provided to ensure sustainable development in the community.

Keywords: Performance Quality; Village Health Volunteers; Integration of Buddhist Principles

บทนำ

ในอดีตที่ผ่านมา ระบบสาธารณสุขในประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยแม้ว่าจะสามารถลดอัตราการป่วยและการตายของประชาชนได้ แต่บริการสาธารณสุขยังไม่สามารถครอบคลุมทุกพื้นที่ได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทที่มีประชากรอาศัยอยู่ถึงร้อยละ 80 ของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐาน, 2537) การดำเนินชีวิตของประชาชนในชนบทมักมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย และฐานะทางเศรษฐกิจที่ยากจน ซึ่งนำไปสู่ปัญหาด้านสุขภาพ เช่น

การขาดความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ การไม่ออกกำลังกาย และการรับประทานอาหารที่ไม่ถูกหลักโภชนาการ ส่งผลให้เกิดโรคต่าง ๆ เช่น โรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง (ไพจิตร ศรีธนานุวัฒน์, 2551) เพื่อแก้ไขปัญหานี้ กระทรวงสาธารณสุขจึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุข (พ.ศ. 2560-2579) ซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาบุคลากรสาธารณสุข โดยเฉพาะอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านโรคอุบัติใหม่ เช่น COVID-19 และเทคโนโลยีดิจิทัล (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข, 2559) การพัฒนาบทบาทและหน้าที่ของ อสม. เป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพในชุมชน การสื่อสารข้อมูลและการเชิญชวนประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณสุข (มณีทิพย์ ขวितรานุรักษ์ และ ชาญชัย จิวจินดา, 2563)

ในระดับท้องถิ่น เทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ดำเนินการจัดตั้งชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขตำบล ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ อสม. ต้องมีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่มีประสิทธิภาพในการดูแลปัญหาสุขภาพตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน (แผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลจอมแจ้ง, ออนไลน์) การพัฒนาคุณภาพของ อสม. จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ดังเช่นรัฐบาลหรือท้องถิ่นจึงเห็นความสำคัญของการบูรณาการหลักพุทธธรรม โดยเน้นการใช้หลักศีล สมาธิ และปัญญาในการพัฒนาการปฏิบัติงานของ อสม. ซึ่งจะช่วยให้ อสม. สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นแบบอย่างที่ดี (ปริยญา กาศจนานนท์, 2562) การพัฒนาอาสาสมัครตามหลักพุทธธรรมจะช่วยในการพัฒนาตนเอง ทั้งทางกาย วาจา และใจ ส่งผลให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างสันติและมีอิสรภาพ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อทราบปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานและนำความรู้ที่ได้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมอนามัยตลอดจนการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน ในด้านสุขภาพเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการปฏิบัติงานแบบบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนการศึกษา ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร คืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ รวม 206 คน จาก 2 กลุ่มคือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลลำปาง และ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบวหม้อ และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 136 คน คัดเลือกตามสูตร Taro Yamane (1973) โดยการสุ่มอย่างง่าย เพื่อให้มีสัดส่วนที่เหมาะสม

1.2 เครื่องมือวิจัย ใช้แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นจากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ส่วนดังนี้ **ส่วนที่ 1** ข้อมูลส่วนบุคคล (เพศ, อายุ, การศึกษา, อาชีพ, รายได้, ระยะเวลาการทำงาน) **ส่วนที่ 2** การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขใน 4 ด้าน ได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพ, การป้องกันและควบคุมโรค, การรักษาพยาบาลเบื้องต้น, การฟื้นฟูสภาพ **ส่วนที่ 3** ข้อเสนอแนะ (แบบสอบถามปลายเปิด) แบบสอบถามผ่านการทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มอาสาสมัคร 30 คน ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นรวม 0.827

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ขออนุญาตจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ และวิเคราะห์การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล การศึกษานี้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบ่งผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้บริหาร 2) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา 3) นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ 4) อาสาสมัครสาธารณสุขเทศบาลตำบลจอมแจ้ง จำนวน 10 คน

2.2 เครื่องมือวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง ซึ่งพัฒนาขึ้นจากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล และส่วนที่ 2 การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัคร โดยมีการตรวจสอบและแก้ไขคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขออนุญาตจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลและทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการบันทึกเสียงและจดบันทึกการสัมภาษณ์ จากนั้นจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาและบริบท (Context) และนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบพรรณนา พร้อมอ้างอิงคำพูดจากผู้ให้ข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเรื่องการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษิตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวม

การปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่	ระดับการปฏิบัติงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการส่งเสริมสุขภาพ	3.56	0.789	มาก
2. ด้านการควบคุมและป้องกันโรค	4.26	0.651	มาก
3. ด้านการรักษาพยาบาล	4.12	0.724	มาก
4. ด้านการฟื้นฟูสภาพ	4.24	0.729	มาก
รวม	4.05	0.723	มาก

ตารางที่ 1 การปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
ในเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เปรียบเทียบการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปโดยภาพรวมตามตารางผลทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่	ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม	t-test/ F-test	ค่า Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	เพศ	ผลการปฏิบัติงาน	0.472	0.638	-	✓
2	อายุ	ผลการปฏิบัติงาน	0.007	0.999	-	✓
3	การศึกษา	ผลการปฏิบัติงาน	2.247	0.110	-	✓
4	อาชีพ	ผลการปฏิบัติงาน	1.403	0.236	-	✓
5	รายได้	ผลการปฏิบัติงาน	2.635	0.075	-	✓

สมมติฐาน ที่	ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม	t-test/ F-test	ค่า Sig.	ผลการทดสอบ สมมติฐาน	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
6	ระยะเวลาการปฏิบัติงาน	ผลการปฏิบัติงาน	1.345	0.264	-	✓

ตารางที่ 2 ผลทดสอบสมมติฐานโดยการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
ในเขตเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการปฏิบัติงานแบบบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อ
พัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่
แตง จังหวัดเชียงใหม่

ลำดับที่	การบูรณาการหลักพุทธธรรมเข้ากับแนวทางปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและคุณภาพ ในการให้บริการสุขภาพในชุมชนของเทศบาลตำบลจอมแจ้ง
1	การเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์ ส่งเสริมให้ อสม. มีการศึกษาและฝึกฝนอย่างต่อเนื่องผ่าน การร่วมมือกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) หมู่บ้าน และชุมชน เพื่อเพิ่มพูนทักษะ และความรู้ในการดำเนินงานด้านสาธารณสุขอย่างมีประสิทธิภาพ
2	การมีส่วนร่วมและการสื่อสาร สนับสนุนให้ อสม. เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนอย่างเต็มที่ โดย รับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียม และทำงานให้เสร็จทันตามกำหนด เพื่อสร้างความ เชื่อมั่นและความร่วมมือในชุมชน
3	การเริ่มต้นจากตัวเองสู่สังคม กระตุ้นให้ อสม. เริ่มพัฒนาตนเองตามหลักพุทธธรรมก่อน แล้วจึง ขยายผลไปสู่การพัฒนาในครอบครัวและชุมชน เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน
4	การเรียนรู้และการเตรียมความพร้อม ส่งเสริมการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและการเตรียมความ พร้อมในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ อสม. สามารถรับมือกับปัญหาสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5	การสนับสนุนและการอบรมอย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีการอบรมและการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาความสามารถของ อสม. ให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6	การประยุกต์หลักพุทธศาสนาในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้ อสม. นำหลักคำสอนพุทธศาสนาไปใช้ ในชีวิตประจำวันและการทำงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการและสร้างความสงบในชุมชน
7	การเรียนรู้จากประสบการณ์ กระตุ้นให้ อสม. เรียนรู้จากประสบการณ์การทำงานและการ ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข เพื่อพัฒนาความชำนาญและการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ
8	การพัฒนาตนเองเป็นพื้นฐานสำคัญ เน้นการพัฒนาตนเองของทุกคนในแต่ละหมู่บ้านเป็นพื้นฐาน สำคัญในการพัฒนาองค์กร เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน
9	การพัฒนาอาสาสมัครและเจ้าหน้าที่ เสริมสร้างความสามารถของ อสม. และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมพร้อมในการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

ตารางที่ 3 แนวทางการปฏิบัติงานแบบบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของ
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเรื่องการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยได้มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลจอมแจ้งมีระดับการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยสามารถจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้ ด้านการส่งเสริมสุขภาพด้านการควบคุมและป้องกันโรค ด้านการฟื้นฟูสภาพ ด้านการรักษาพยาบาล การที่ระดับการปฏิบัติงานสูงเช่นนี้อาจเกิดจากการที่อาสาสมัครสาธารณสุขได้ทำงานอย่างใกล้ชิดกับชุมชน มีการให้ความรู้และการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้เกิดความเชื่อมั่นและความพอใจในบริการที่พวกเขามอบให้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของมาลัย พลายจิตต์ (2564) ที่ศึกษาการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขมีความสามารถในระดับสูง ซึ่งสะท้อนถึงความสำเร็จในแนวทางการปฏิบัติงานที่มีการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ ซึ่งการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการบริการอย่างเห็นได้ชัด โดยอาสาสมัครสาธารณสุขในเขตเทศบาลตำบลจอมแจ้งได้นำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการพัฒนาตนเองและการบริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรานค์ จักรไชย และคณะ (2560) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขในทีมหมอครอบครัว จังหวัดปทุมธานี พบว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมช่วยเพิ่มความสามารถในการให้บริการแก่ประชาชนอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง นอกจากนี้การศึกษาของนัยนา ศรีโมครา และคณะ (2566) พบว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมในเทศบาลตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ส่งผลให้คุณภาพการให้บริการประชาชนดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ทั้งด้านความทันเวลา ความต่อเนื่อง ความเพียงพอ ความเสมอภาค และความก้าวหน้า ซึ่งสะท้อนถึงประสิทธิภาพของการนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการบริหารงานและการบริการประชาชน การศึกษาเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าการบูรณาการหลักพุทธธรรมไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข แต่ยังมีผลดีต่อการส่งเสริมคุณภาพการบริการให้แก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่พอใจของชุมชน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า การปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลจอมแจ้งอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับการปฏิบัติงานของ อสม. ในชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งหมายความว่าปัจจัยส่วนบุคคลต่าง ๆ เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับงานวิจัยของธิดาภรณ์ กำนันตน และโชติ บดีรัฐ (2564) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่าปัจจัยต่าง ๆ เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาในการ

เป็นอาสาสมัครสาธารณสุข ไม่แตกต่างกันในแง่ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงาน ($\text{Sig.}=0.925$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลเหล่านี้อาจไม่ได้มีผลกระทบต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งผลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติงานเชิงบวกในระดับความสำคัญที่ 0.05 บ่งบอกถึงความเป็นไปได้ที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่หลากหลายยังคงสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสอดคล้องในการทำงานและการรับรู้ร่วมกันในชุมชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พนิดา ทิพย์ศรี (2562) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุ และประสบการณ์ในการทำงานมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน โดยเฉพาะอาสาสมัครที่มีอายุมากและประสบการณ์ที่ยาวนานสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 นำเสนอแนวทางการปฏิบัติงานแบบบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ได้นำเสนอแนวทางการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานของอาสาสมัคร โดยเฉพาะการให้ความรู้และอบรมวิธีการฟื้นฟู รวมถึงการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็น ซึ่งผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการนำหลักคำสอนตามหลักพุทธศาสนา เช่น ศีล สมาธิ และปัญญา มาใช้ในชีวิตประจำวันของอาสาสมัครสาธารณสุข มีผลต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการปฏิบัติตามหลักธรรมเหล่านี้ช่วยให้เกิดจิตสำนึก ความมีน้ำใจ โอบอ้อมอารี การเสียสละ และการมีสติปัญญาในการแก้ไขปัญหา ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติงานของอาสาสมัครมีคุณภาพและมีความรับผิดชอบมากขึ้น ผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิพร รัตนธรร ศรีธธา (2563) ที่ศึกษารูปแบบการบูรณาการหลักไตรสิกขาในกิจกรรมของชมรมพุทธศาสตร์กรมสรรพากร พบว่าการพัฒนาตนตามหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) มีการพัฒนาใน 3 มิติ ได้แก่ (1) พัฒนาด้านกาย (2) พัฒนาด้านจิตใจ (3) พัฒนาด้านสติปัญญา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาที่ครอบคลุมและเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ดร.ณิ นิลแก้ว และคณะ (2566) เกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลป่าแดด อำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่ามีข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการฟื้นฟูและการปรับเปลี่ยนการทำงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ (1) ทาน (การให้) (2) ปิยวาจา (วาจาที่ไพเราะ) (3) อตถจริย (การประพฤติปฏิบัติที่เป็นประโยชน์) และ (4) สมานัตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการประยุกต์ใช้หลักธรรมในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้การศึกษายังแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาความสามารถในการทำงาน แต่ยังส่งเสริมจิตสำนึกและการปฏิบัติตนในเชิงบวกต่อชุมชน ดังนั้น การจัดอบรมและการสนับสนุนตามแนวทางนี้จึงเป็นสิ่งที่ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการสังเคราะห์งานวิจัย เรื่องการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการศึกษาการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่เปิดเผยว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรม เช่น หลักไตรสิกขา สามารถนำมาปรับใช้เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยหลักไตรสิกขาประกอบด้วย 1) ศีล – การปฏิบัติที่สะท้อนพฤติกรรมที่ถูกต้องทางกายและวาจา 2) สมาธิ – การทำให้จิตสงบและมั่นคง เพื่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ 3) ปัญญา – การแสดงออกถึงความรู้และความสามารถที่ถูกต้องในการปฏิบัติหน้าที่

โมเดลแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

ด้านการส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion): อาสาสมัครสาธารณสุขควรมีบทบาทในการดูแลสิ่งแวดล้อมและร่วมมือกับผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรม เช่น การประชาสัมพันธ์วิธีการป้องกันลูกน้ำยุงลาย การให้ความรู้ด้านสุขภาพ เช่น การปฐมพยาบาลเบื้องต้น และการวัดความดันโลหิต เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชน

ด้านการป้องกันและควบคุมโรค (Disease Prevention and Control): อาสาสมัครควรร่วมมือกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในการจัดการและควบคุมโรค เช่น การกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย การแจกถุงยางอนามัยและทรายอะเบท รวมถึงการตรวจวัดความดันโลหิตและน้ำตาลในปัสสาวะ เพื่อการป้องกันโรคในชุมชน

ด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้น (Basic Medical Treatment): การแนะนำการใช้ยา และการให้การรักษายาบาลเบื้องต้นแก่ผู้ป่วย เช่น การดูแลบาดแผล การปฐมพยาบาลจากอุบัติเหตุ หรือการรักษาอาการทั่วไป เช่น การเป็นลม การถูกสุนัขกัด หรือการถูกไฟไหม้

ด้านการฟื้นฟูสุขภาพ (Rehabilitation): การให้ความรู้และการสนับสนุนการฟื้นฟูสมรรถภาพแก่ประชาชน เช่น การให้คำปรึกษาผู้มีปัญหาด้านสุขภาพ และการช่วยเหลือผู้ป่วย โดยเฉพาะผู้พิการและผู้ป่วยเรื้อรัง เช่น อัมพาต วัณโรค หอบหืด และลมชัก เพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าคุณภาพการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับสูง และการเปรียบเทียบตามปัจจัยส่วนบุคคลเผยให้เห็นความสอดคล้องที่สำคัญ ส่วนข้อเสนอแนะคือ อาสาสมัครควรเป็นต้นแบบที่ดีในการเข้าร่วมกิจกรรม การรณรงค์ และการประชาสัมพันธ์ ร่วมมือกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลเพื่อส่งเสริมสุขภาพประชาชนอย่างแท้จริง ดังนั้น ผู้วิจัยเสนอข้อแนะนำเชิงนโยบาย ข้อเสนอการนำผลการวิจัยไปใช้จริง และข้อเสนอสำหรับการวิจัยในอนาคต ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 เทศบาลตำบลจอมแจ้งควรพัฒนานโยบายที่เน้นการสร้างสรรค์ปัญญาและการตัดสินใจที่มีคุณภาพ โดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม

1.2 เทศบาลควรมุ่งเน้นการสร้างความเท่าเทียมและลดความเหลื่อมล้ำ โดยการกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจนและสามารถวัดได้ เพื่อให้การบริการสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และลดความไม่เท่าเทียมในชุมชน

1.3 เทศบาลควรจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมเพื่อการซื้อวัสดุ อุปกรณ์ และการจัดสถานที่ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครให้มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ด้านการควบคุมและป้องกันโรค เทศบาลควรเร่งแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับการเกิดโรคให้แก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และจัดหาสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น เอกสาร โปสเตอร์ และนิทรรศการ เพื่อรณรงค์ในสัปดาห์ป้องกันโรคต่าง ๆ

2.2 ด้านการฟื้นฟูสภาพ ควรให้คำแนะนำและช่วยเหลือประชาชนในการดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวีในชุมชน รวมถึงการวัดความดันและไข้ เพื่อการดูแลที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ

2.3 ด้านการรักษาพยาบาล เทศบาลควรพิจารณาการจ่ายยาและแนะนำการใช้ยาสำหรับผู้ป่วย รวมถึงการจัดหายาสามัญประจำบ้านที่ได้รับบริจาคจากหน่วยงานท้องถิ่น เพื่อการรักษาเบื้องต้น

2.4 ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตแก่ผู้สูงอายุ เช่น การฟังธรรมในวันสำคัญ การออกกำลังกาย และการรดน้ำดำหัว เพื่อสุขภาพที่ดีของประชาชนทุกกลุ่ม

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาการใช้หลักธรรมอื่น ๆ ในการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเพื่อหาวิธีการที่หลากหลาย

3.2 ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อดูว่าการบูรณาการหลักพุทธธรรมมีความแตกต่างหรือความเหมือนกันอย่างไร

3.3 ควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์และพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

ดรุณี นิลแก้ว, นพดณ ปัญญาวิรัตน์ และธิดา หนัมนี. (2566). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลป่าแดด อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่.

วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย, 4(2), 70-84.

ธิดาภรณ์ กำนันตน และโชติ บดีรัฐ. (2564). การปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่. วารสารสมาคมเวชศาสตร์ป้องกันแห่งประเทศไทย, 6(3), 237-249.

นัยนา ศรีโมครา, นพดณ ปัญญาวิรัตน์ และอภิรมย์ สีดาคำ. (2566). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. วารสารสันติสุขปริทรรศน์, 4(1), 40-54.

ปรารงค์ จักรไชย, อภิชัย คุณิพงษ์ และวรงค์ ช่างแก้ว. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในทีมหมอครอบครัว จังหวัดปทุมธานี. วารสารพยาบาลสาธารณสุข, 31(1), 16-28.

- ปริญญา กาศจนายนนท์. (2562). การปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลท่าไม้ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร. (การศึกษาอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- แผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลจอมแจ้ง. (2560). แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561 - 2565) เทศบาลตำบลจอมแจ้ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2566. เข้าถึงได้จาก https://www.jomjang.go.th/backoffice/assets/upload/files/2021/06/20210630115654_19368.pdf
- พนิดา ทิพย์ศรี. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารวิจัยการพัฒนาสุขภาพชุมชน, 14(3), 123-134.
- ไพจิตร ศรีธนาวิวัฒน์, พรทิพย์ ไวกูต และจิรัฐดา โอสรรัมย์. (2551). กระบวนการพัฒนาอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านสุขภาพของชุมชนหมู่บ้านหนองบัว ตำบลขามใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. (รายงานการวิจัย). สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.).
- มณีทิพย์ ขวิตรานุรักษ์ และชาญชัย จิวจินดา. (2563). บทบาทและหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขต้นแบบกรณีศึกษาเปรียบเทียบ ตำบลกันตัง จังหวัดตรัง และ ตำบลบางรักพัฒนา จังหวัดนนทบุรี. วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ, 8(1), 68-76.
- มาลัย พลายจิตต์, วิชุกร นาครชน และธิดิฐิ หมั่นมี. (2564). การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานตามหลักพุทธธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารวิชาการมนุษย์และสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 6(1), 207-227.
- สำนักงานคณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐาน. (2537). สาธารณสุขมูลฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐาน กระทรวงสาธารณสุข.
- สุทธิพร รัตนธรร ศรีธธา. (2563). รูปแบบการบูรณาการหลักไตรสิกขาในกิจกรรมของชมรมพุทธศาสตร์ กรมสรรพากร. (ดุขกัณิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Yamane, T. (1973). Statistics an introductory analysis. New York Harper & Row.

การพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน
การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านแซวไพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

Development of a Participation Model for the Basic Education
Committee in the Educational Management of Ban Sae Prai School,
Under the Jurisdiction of the Sisaket Primary Educational Service Area
Office, Area 3

ประเวช สูงสุด¹
Pravas Soongsud

Received: 22 September 2023; Revised: 20 September 2024; Accepted: 28 September 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของ
คณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนบ้านแซวไพร่ 2) พัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของ
คณะกรรมการ 3) ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนารูปแบบดังกล่าว การวิจัยใช้วิธีการวิจัยและ
พัฒนา (R&D) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน และครู รวม
120 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 14 คน และวิเคราะห์
ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการ
โรงเรียนบ้านแซวไพร่โดยรวมอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบคือคณะกรรมการบางคนมี
ภารกิจทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ อีกทั้งบางส่วนยังขาดความรู้และความเข้าใจในบทบาท
หน้าที่ของตนเองในฐานะคณะกรรมการสถานศึกษา 2) พัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของ
คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านแซวไพร่ โดยแบ่งออกเป็น 4 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ การ
พัฒนาคุณภาพผู้เรียน, การพัฒนาผู้บริหารและบุคลากร, การสร้างแหล่งเรียนรู้ และการส่งเสริมการ
มีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน รูปแบบการมีส่วนร่วมที่ได้เน้นการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทาง
วิชาชีพ (PLC), เพิ่มช่องทางการติดต่อผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการประชุมคณะกรรมการ 4
ครั้งต่อปี 3) ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ

¹ โรงเรียนบ้านแซวไพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3; Ban Sae Prai School, Under the
jurisdiction of the Sisaket Primary Educational Service Area Office, Area 3
Corresponding Author, E-mail: noongps2522@gmail.com

สถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร คือ จำนวนโครงการที่มีมากเกินไปทำให้ครูและบุคลากรมีภาระงานเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; การบริหารจัดการศึกษา; คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

This research article aims to study: 1) the situation and problems related to the participation of the School Committee in managing Ban Saen Pai School; 2) the development of a participatory model for the committee; and 3) the challenges and obstacles in developing this model. The research utilized a Research and Development (R&D) approach, with a sample group consisting of 120 individuals, including committee members, school administrators, and teachers. Data were collected through questionnaires, and statistical analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, along with in-depth interviews with 14 key informants, analyzed through descriptive methods.

The findings indicated that: 1) the overall participation of the School Committee in managing Ban Saen Pai School was at a high level. However, challenges included some members' inability to attend meetings due to other commitments, as well as a lack of knowledge and understanding of their roles as committee members; 2) a participatory model for the School Committee was developed, divided into four main strategies: improving student quality, developing administrators and staff, creating learning resources, and promoting parental and community involvement. The model emphasized the establishment of Professional Learning Communities (PLC), increasing communication channels through information technology, and holding committee meetings four times a year; 3) challenges and obstacles in developing the participatory model for the School Committee's management included an excessive number of projects, which increased the workload for teachers and staff.

Keywords: Participation; Educational Management; Basic Education School Board

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยให้มีความพร้อมในการแข่งขันในเวทีโลกนั้นจะต้องเพิ่มคุณภาพของคนให้มีศักยภาพในการผลิตเพื่อการแข่งขัน โดยการลงทุนทางการศึกษาเท่านั้นที่จะช่วยพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน อย่างไรก็ตาม กระบวนการลงทุนทางการศึกษาเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ใช้ทุน

จำนวนมหาศาล และมีรูปแบบหลากหลาย ซึ่งภาครัฐเป็นองค์กรหลักที่รับภาระในการลงทุนการศึกษาที่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณการจัดการศึกษา และไม่มีหน่วยงานใดสามารถแบกรับภารกิจทั้งหมดและตอบสนองความต้องการด้านการเรียนรู้อันหลากหลายของชุมชนได้ (เฟียน วงศ์ทองดี, 2553) การมีส่วนร่วมจึงต้องหาวิธีการและรูปแบบที่สามารถพัฒนาประเทศได้ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชนต่าง ๆ ดังนั้น วิธีการมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาลที่สถานศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรับรู้ ร่วมคิด และร่วมตัดสินใจนั้น ได้ถูกกำหนดโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในมาตรา 87 ที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ร่วมตัดสินใจ และตรวจสอบทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองทุกด้านตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

การจัดการศึกษาให้เกิดผลดีและมีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะผู้ปกครองนั้น ต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งกล่าวถึงการมีส่วนร่วมในมาตรา 8 (2) ว่าให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 58 ได้บัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาทุกระดับจึงต้องปฏิบัติตามโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาจะต้องมีสถาบันหลักของท้องถิ่น โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว ชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้สถาบันเหล่านี้มีโอกาสรับรู้ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมตัดสินใจ และร่วมติดตามประเมินผลรวมทั้งการนำความรู้ ความสามารถและทักษะของคนในชุมชนหรือท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนจึงนำมาซึ่งการปรับปรุงพัฒนาการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นกระบวนการที่สนับสนุนให้เกิดปฏิสัมพันธ์ของผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินการใด ๆ ซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์นี้นำไปสู่การแลกเปลี่ยนและสร้างความเข้าใจร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง (Bounewaw, 2007) ทางด้านจิตใจและอารมณ์ (Mental and Emotional Involvement) ของบุคคลในสถานการณ์กลุ่ม (Group Situation) ผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นการกระตุ้นให้เกิดการกระทำใด ๆ จนบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มด้วยความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน (Keith, 1972) การมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้เกิดผลต่อความต้องการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคมของกลุ่มคน การจัดกิจกรรมให้ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจำเป็นต้องคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี และทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม

(Worapradit, 2010) เนื่องจากกระบวนการพัฒนาอย่างเสรีตามหลักการของความเป็นประชาธิปไตย ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกคน กระบวนการมีส่วนร่วมจึงแสดงถึงความตระหนัก ความต้องการ และคุณค่าของประชาชนที่เป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินการและการตัดสินใจของภาครัฐ ภายใต้การมีเป้าหมายเดียวกัน โดยใช้กระบวนการสื่อสารแบบสองทาง เพื่อให้มีการตัดสินใจที่เหมาะสมและได้รับการสนับสนุนจากประชาชน (Creighton, 2005)

จากที่กล่าวมาข้างต้น การจัดการศึกษาในทุกระดับจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างเข้มแข็ง โรงเรียนบ้านแซวไพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เผชิญปัญหาในการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วม ซึ่งได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามในระดับที่ต้องปรับปรุง โดยเฉพาะในด้านประสิทธิภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและการมีส่วนร่วม การประเมินดังกล่าวสะท้อนถึงการบริหารจัดการที่ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐาน และชี้ให้เห็นถึงความต้องการในการพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ดังนั้นจึงมีความสนใจในการศึกษาสภาพและปัญหาของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมและวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นแบบการวิจัยและพัฒนา (R&D : Research and Development) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 (R1) ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนครู โรงเรียนบ้านแซวไพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำนวน 120 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) แบบสอบถาม โดยการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยจะใช้พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยแบ่งประเด็นออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมใน ผลประโยชน์และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ระดับ 5 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เป็นแบบสอบถามชนิด ปลายเปิด (Opened End) แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 24 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha C = Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นในภาพรวมเท่ากับ 0.889

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำหนังสือจากผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ ถึงคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งในการแจกแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ข้อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำการศึกษาวิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัย โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 14 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารโรงเรียนบ้านแซวไพร่ จำนวน 1 คน 2) คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 9 คน 3) ตัวแทนองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น จำนวน 2 คน 4) ตัวแทนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำนวน 2 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยจะใช้พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา แล้วนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อคำถาม และนำมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแซวไปร ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูล ซึ่งในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) โดยปฏิบัติตามเกณฑ์การวิเคราะห์ดังนี้ 1) การจัดระเบียบข้อมูล: เริ่มต้นด้วยการสร้างเค้าโครงของข้อมูล โดยการรวบรวมรายชื่อหรือข้อความที่ต้องการวิเคราะห์ จากนั้นจัดกลุ่มข้อมูลเป็นประเภท (Categories) เพื่อให้การวิเคราะห์มีความสม่ำเสมอและแม่นยำ การจัดประเภทนี้ช่วยในการตัดสินใจว่า ข้อความใดควรถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์ และข้อความใดควรถูกละเว้น 2) การพิจารณาบริบท: ให้ความสำคัญกับบริบท (Context) หรือสภาพแวดล้อมของข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ โดยเชื่อมโยงข้อมูลกับกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อขยายขอบเขตการวิเคราะห์และทำให้สามารถนำข้อมูลไปใช้ในกรณีอื่น ๆ ได้ 3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์: ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ถูกถอดความอย่างละเอียดจากการบันทึกเสียงและบันทึกเพิ่มเติม จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการตัดลอกและบันทึกข้อความอย่างถูกต้องเพื่อให้สามารถตีความและกำหนดประเด็นที่สำคัญได้อย่างเชื่อถือได้ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ซึ่งผู้วิจัยได้ถอดข้อความทั้งหมดในภาพรวมและนำมาวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นและกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้การวิจัยตอบวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 3 ร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไปร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านแซวไปร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 (D1) โดยนำประเด็นที่ได้ตอนที่ 2 มากำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมตามแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980) แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

ตอนที่ 4 ดำเนินการศึกษาปัญหาและข้ออุปสรรคในการดำเนินการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซรไพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 (D2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญร่วมประชุมเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซรไพร

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านแซรไพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซรไพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซรไพรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.40$, $S.D.=0.708$) อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบคือคณะกรรมการบางคนมีภารกิจทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ อีกทั้งบางส่วนยังขาดความรู้และความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะคณะกรรมการสถานศึกษา

2. การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซรไพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เรื่องการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซรไพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ได้รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซรไพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยแบ่งออกเป็น 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แนวทางการพัฒนาคือการส่งเสริมสนับสนุนการเตรียมความพร้อมและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ยุทธศาสตร์ ที่ 2 การพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากร ซึ่งแบ่งแนวทางในการพัฒนา 2 ประเด็น ประเด็นที่ 1 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการของผู้บริหาร ประเด็นที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการ แนวทางการพัฒนา คือสร้างแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชน

แนวทางการพัฒนา คือการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันโดยนำข้อมูลที่ได้มาสร้างรูปแบบได้ 3 รูปแบบ ประกอบด้วย การสร้างการเรียนรู้ชุมชนทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) การเพิ่มช่องทางติดต่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสร้างความตระหนัก โดยการประชุม

คณะกรรมการก่อน – หลัง 4 ครั้ง/ปี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนต่อไป

3. ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า จำนวนโครงการมีมากเกินไปทำให้ครูและบุคลากรจะต้องมีภาระงานเพิ่มมากขึ้น นอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานของครูลดลง อีกทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาบางคนขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ถือเป็นขั้นตอนสำคัญที่เปิดเผยข้อค้นพบที่มีศักยภาพในการขับเคลื่อนการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนและเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรอย่างมีนัยสำคัญ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ผลการศึกษาอย่างละเอียด โดยมุ่งเน้นไปที่วัตถุประสงค์หลักที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ พบว่า การมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับสูง อย่างไรก็ตาม ปัญหาหลักที่พบคือคณะกรรมการบางท่านมีภารกิจส่วนตัวทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ และยังขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะคณะกรรมการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิติกร วรธนา (2562) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายอำเภอเสลภูมิ พบว่าการมีส่วนร่วมในด้านวิชาการ การบริหารบุคคล งบประมาณ และการบริหารทั่วไป อยู่ในระดับสูง เช่นเดียวกับการศึกษาของมนต์ตรี ชันทองคำ (2560) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งพบว่าการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับสูงเช่นกัน นอกจากนี้ งานวิจัยของจุฑามาศ พันสุวรรณ (2562) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่าระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาค้างกันคือการติดภารกิจและความขาดแคลนความรู้เกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการ

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ นำเสนอผ่านการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ซึ่งมุ่งเน้นการค้นหาทิศทางและกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ผลจากการศึกษาพบว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมถูกแบ่งออกเป็น 4 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน: มุ่งเน้นการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และการปลูกฝังค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในนักเรียน 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากร: เน้นการปรับปรุงระบบบริหารจัดการและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของผู้บริหาร ครู และบุคลากร 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการบริหารจัดการ: มุ่งสร้างแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนเพื่อเสริมทักษะของผู้เรียนและเพิ่มประสิทธิภาพการ

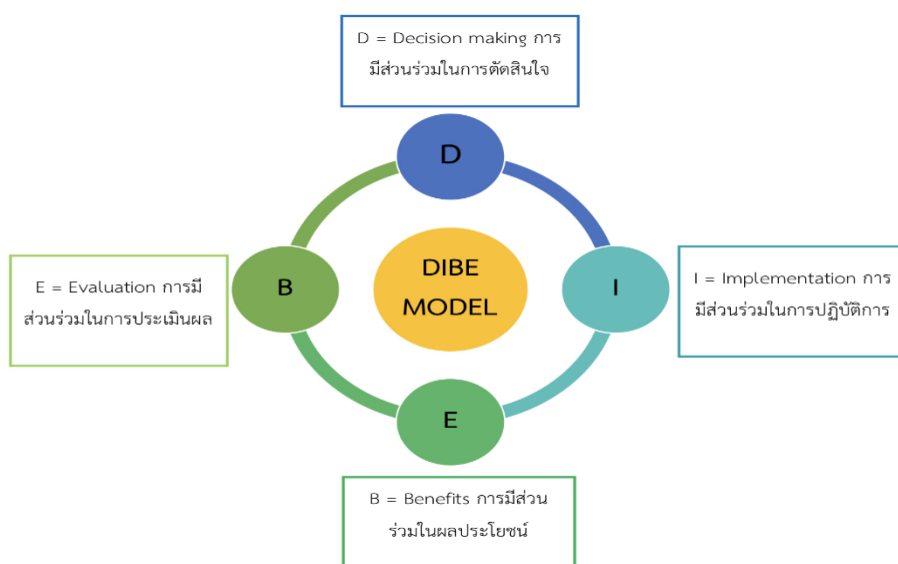
บริหารจัดการ 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน: เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการโรงเรียน และส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน นอกจากนี้ รูปแบบการพัฒนาที่เสนอแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบหลัก ได้แก่ การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ, และการสร้างความตระหนักรู้ผ่านการประชุมคณะกรรมการ 4 ครั้งต่อปี รูปแบบเหล่านี้มีเป้าหมายในการสร้างการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามาศ พันสวรรค์ (2562) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งพบว่าแนวทางการพัฒนาคลายคลึงกัน เช่น การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การเพิ่มช่องทางการติดต่อผ่านไลน์ เฟซบุ๊ก วารสาร และการประชุมคณะกรรมการก่อน-หลัง 4 ครั้งต่อปี นอกจากนี้งานวิจัยของธัญญภัทร์ เทียนธนาทิพย์ (2563) พบว่าแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 มีการพัฒนาใน 4 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารบุคคล และด้านบริหารทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแทนพันธุ์ โกสุรินทร์ และกฤษฎีกิตติฐานัส (2567) ที่พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในด้านการสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กรที่มีประสิทธิผล การจัดตั้งและควบคุมองค์กรให้สมดุล และการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ ซึ่งทั้งหมดนี้สามารถพยากรณ์การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาได้ถึงร้อยละ 50.50 โดยปัจจัยเหล่านี้รวมถึงการใช้ความรู้ ทักษะ การพัฒนาตนเอง ความสามารถในการวางแผนสร้างยุทธวิธี และการสนับสนุนล้วนมีผลต่อความสำเร็จในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในสถานศึกษา

3. ผลการวิจัยปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เผยให้เห็นถึงปัญหาที่สำคัญ ซึ่งประกอบด้วยจำนวนโครงการที่มากเกินไป ทำให้ครูและบุคลากรต้องเผชิญกับภาระงานที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกเหนือจากการทำหน้าที่สอนตามปกติ ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานของครูลดลง นอกจากนี้ ยังพบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาบางคนขาดความรู้และความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามาศ พันสวรรค์ (2562) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลนครเชียงใหม่ พบปัญหาที่คล้ายคลึงกัน คือ จำนวนโครงการที่มากเกินไป ทำให้ครูและบุคลากรต้องแบกรับภาระงานที่เพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงาน ในทำนองเดียวกัน งานวิจัยของรังสิยา แสนทวีสุข และ สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ (2567) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำแบบบริการสามารถกำหนดและวางแผนการทำงานที่มีระบบและชัดเจน มีการรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของ

ครู พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาตนเองของครู นอกจากนี้ยังช่วยสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานและให้ผลตอบแทนที่ยุติธรรม ทำให้คุณภาพชีวิตการทำงานของครูดีขึ้น และสถานศึกษามีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น โดยงานวิจัยจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และรังสิต และสนทวิสุข และสุภัทรศักดิ์ คำสามารถ เน้นย้ำถึงความสำคัญของการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และการสนับสนุนจากผู้บริหารในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและประสิทธิภาพการทำงานของครู ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมที่สามารถลดภาระงานที่ไม่จำเป็นและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการสังเคราะห์งานวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ดังภาพต่อไปนี้

ภาพ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

การสังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ได้เปิดเผยโมเดล DIBE ซึ่งเป็นกรอบการวิเคราะห์ที่ช่วยให้เข้าใจการมีส่วนร่วมในบริบทของการบริหารจัดการโรงเรียนได้อย่างลึกซึ้ง โมเดล DIBE ประกอบด้วยองค์ประกอบหลักดังนี้

1) D = Decision Making (การตัดสินใจ): การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคือการมีบทบาทในการปรึกษาหารือและการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา โดยการแสดงความคิดเห็นและเสนอแผนพัฒนาการศึกษา รวมถึงการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการและการเสนอข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษา

2) I = Implementation (การปฏิบัติการ): การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการหมายถึง การมีบทบาทในงานหรือกิจกรรมของโครงการพัฒนาผู้เรียน การพิจารณาความเหมาะสมของ งบประมาณ และการบริจาคเงินหรือสิ่งของ เช่น หนังสือ เพื่อสนับสนุนโครงการ

3) B = Benefits (ผลประโยชน์): การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์เน้นการได้รับความ สะดวกในการดำเนินงาน การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ และการมีบทบาทในการ สนับสนุนและเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน

4) E = Evaluation (การประเมินผล): การมีส่วนร่วมในการประเมินผลรวมถึงการ เสนอแนะวิธีการปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการ การใช้สื่อหลากหลาย เช่น วารสารและ อินเทอร์เน็ต เพื่อตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน

จากองค์ความรู้ที่ได้ สรุปเป็น 4 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน - มุ่งเน้นการส่งเสริมและสนับสนุนการเตรียม ความพร้อมและปลูกฝังค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากร-แบ่งเป็น 2 ประเด็นหลัก: การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการบริหารจัดการ-มุ่งสร้างแหล่งเรียนรู้ ภายในโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน-เปิดโอกาสให้ ผู้ปกครองและชุมชนมีบทบาทในการบริหารจัดการโรงเรียน และสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิง ปฏิบัติการและข้อเสนอแนะในการวิจัยเพื่อต่อยอดในครั้งต่อไปมีดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการ หรือสาเหตุของปัญหาโครงการ ต่าง ๆ และการให้ข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดการศึกษา

1.2 ควรมีนโยบายเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาใน การบริหารจัดการ สามารถนำมาเป็นแนวทางของการหลอมรวมโครงการหรือ กิจกรรมที่มีความ ใกล้เคียงกันไว้ด้วยกัน เพื่อลดภาระงานในสภาพจริงที่ปรากฏในบริบทการบริหารจัดการในปัจจุบัน

1.3 ควรมีนโยบายการสร้างการเรียนรู้ชุมชนทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ซึ่งเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่สามารถพัฒนาความชำนาญในการประกอบ วิชาชีพเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ควรให้ครูและบุคลากรได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันอันจะก่อให้เกิดความรักและความสมัครสมานสามัคคีในหมู่คณะ

2.2 ควรมีการติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะ เพื่อปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบอย่างต่อเนื่อง จำนวน 5 คน

2.3 ควรมีการประชาสัมพันธ์งานของคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 คน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนในรูปแบบอื่น

3.2 ควรขยายขอบเขตการวิจัยการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จุฑามาศ พันสุวรรณ, ศิริมาศ โกศลย์พิพัฒน์ และชไมมน ศรีสุรักษ์. (2562). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลนครเชียงใหม่. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 8(2), 2-17.
- แทนพันธุ์ โกสุวินทร์ และกฤษฎี กิตติฐานัส. (2567). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรสาคร. วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย, 5(1), 30-43.
- ธัญญภัทร์ เทียนธนาทิพย์. (2563). การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติการกิจในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิติกร วรรณษา. (2562). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายอำเภอเสลภูมิสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยนครราชสีมา.
- ผิวน วงศ์ทองดี. (2555). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนวัดลาดศรีทธาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- มนต์ตรี ชันทองคำ. (2560). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

- รังสิยา แสนทวิสุข และสุภัทรศักดิ์ คำสามารถ. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. วารสารสันติสุขปริทรรศน์, 5(1), 57-70.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข. เพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) : ฉบับสรุป. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- Bouneaw, J. (2007). The Participation in Research for Locally. Chiang Mai: Chiang Mai University.
- Cohen. J.M. & Uphoff. N.T. (1980). Rural Development Participation: Concepts and Measures for Project design. Implementation and Evaluation. New York: the Rural Development Committee. Center for International Studies. Cornell University.
- Creighton, J. L. (2005). The Public Participation Handbook: Making Better Decisions through Citizen Involvement. San Francisco: Jossey Bass.
- Keith, D. D. (1972). Human behavior at work human relations and organization behavior. New York: McGraw-Hill.
- Worapradit, S. (2010). Community Participation Division of Information Technology Office of the Non- Formal and Informal Education Trat Province. Trat: Office of the Non - Formal and Informal Education Trat Province.

การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรธุรกิจการท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

The Development of the Potential of Tourism Business Personnel in Luang Prabang, Lao People's Democratic Republic

เทพดวงจันทร์ บุญธิเดช¹, รัชัสสรณ์ คงธนจารูอนันต์², วีณา นิลวงศ์³,
ภาวิณี อารีศรีสม⁴ และ พินนภา หมวกยอด⁵

Thepduangchan Bounthideth¹, Raphassorn Kongtanajaruanun², Weena Nilawonk³,
Pawinee Areesrisom⁴ and Pinnapa Muakyod⁵

Received: 17 October 2023; Revised: 16 September 2024; Accepted: 19 September 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการหลัก 1) ศึกษาสภาพแวดล้อมของธุรกิจท่องเที่ยวในหลวงพระบาง, สปป.ลาว 2) วิเคราะห์ระดับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาคการโรงแรม และ 3) เสนอแนวทางในการจัดการและพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว การวิจัยใช้ทั้งเชิงปริมาณจากแบบสอบถามผู้ประกอบการ 114 ราย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบสมมติฐาน และเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 10 คน วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและข้อเสนอแนะที่เหมาะสม

ผลการศึกษาพบว่า 1) ธุรกิจการท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบางเผชิญกับปัญหาหลัก ได้แก่ การพึ่งพาการท่องเที่ยวในภูมิภาค การขาดความยั่งยืน และการแออัดของนักท่องเที่ยวซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและบริการ นอกจากนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารการท่องเที่ยว เช่น การรักษาพนักงานและการฝึกอบรมไม่เพียงพอ นำไปสู่ความท้าทายในการพัฒนา จุดแข็งของหลวงพระบางคือมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ ขณะที่จุดอ่อนคือการขาดทรัพยากรและปัญหาเงินเฟ้อที่เพิ่มขึ้น 2) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นธุรกิจการท่องเที่ยวในหลวงพระบางมีระดับโดยรวมอยู่ในระดับมาก ในด้านความสัมพันธ์ พบว่าการสร้างแรงบันดาลใจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการ

^{1, 3, 4} สาขาวิชาการจัดการและพัฒนาทรัพยากร คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้; Resources Management and Development, Faculty of Agricultural Production, Maejo University

² สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้; Division of Economics, Faculty of Economics, Maejo University

⁵ กลุ่มวิชาสหวิทยาการสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้; Interdisciplinary Studies of Social Science Section, Faculty of Liberal Arts, Maejo University

Corresponding Author, E-mail: phassy77@gmail.com

จัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ($r = .423$) และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลมีความสัมพันธ์กับการจัดการทรัพยากรสังคม ($r = .335$) ขณะที่ด้านอื่น ๆ มีความสัมพันธ์น้อยหรือไม่มี ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยว ในเมืองหลวงพระบางเน้นที่การเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และการปรับตัวที่รวดเร็วต่อการเปลี่ยนแปลง เศรษฐกิจและเทคโนโลยี โดยส่งเสริมการเป็นตัวอย่างที่ดี การสร้างแรงบันดาลใจ และการพัฒนา ทักษะของพนักงาน อีกทั้งยังมีการร่วมมือระหว่างองค์กรท้องถิ่นและหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริม การพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: พัฒนาศักยภาพบุคลากร; ธุรกิจการท่องเที่ยว; สปป.ลาว

Abstract

This research article has three main objectives: 1) To study the environment of the tourism industry in Luang Prabang, Lao People's Democratic Republic; 2) To analyze the level of capacity development for personnel in the hotel sector; and 3) To propose guidelines for managing and developing tourism personnel. The study employs both quantitative methods, using surveys from 114 operators with statistical analysis including percentages, means, standard deviations, and hypothesis testing, and qualitative methods through interviews with 10 experts, analyzed using descriptive content analysis to provide in-depth information and suitable recommendations.

The results indicate that: 1) The tourism industry in Luang Prabang faces major issues such as regional tourism dependency, lack of sustainability, and tourist congestion impacting the environment and services. Factors such as staff retention and inadequate training contribute to development challenges. Strengths include cultural and natural heritage, while weaknesses involve resource shortages and inflation-related cost increases. 2) The development of local personnel in the tourism industry in Luang Prabang is generally high, with positive correlations found between inspiration and environmental resource management ($r=.423$), and individual consideration and social resource management ($r=.335$), while other factors showed low or no statistically significant relationships. 3) The study finds that tourism management in Luang Prabang emphasizes visionary leadership and rapid adaptation to economic and technological changes, promoting role modeling, inspiration, and employee skill development. Additionally, collaboration between local organizations and external agencies supports sustainable economic and tourism development.

Keywords: Personnel Development; Tourism Industry; Lao People's Democratic Republic

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) โดยเฉพาะในแง่การสร้างรายได้และการจ้างงานในหลายพื้นที่ หนึ่งในเมืองที่เป็นจุดหมายสำคัญของนักท่องเที่ยวทั่วโลกคือเมืองหลวงพระบาง ซึ่งเป็นเมืองมรดกโลกที่มีชื่อเสียงด้วยวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิม ในปี 2019 ก่อนการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) สปป.ลาว มีนักท่องเที่ยวมากกว่า 4.8 ล้านคน และมีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงกว่า 1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ การเติบโตของการท่องเที่ยวในลาวทำให้ประเทศนี้กลายเป็นจุดหมายที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจในแง่ธรรมชาติและวัฒนธรรม (MICT Government of Lao PDR, 2020) อย่างไรก็ตาม เมื่อเกิดการแพร่ระบาดของ COVID-19 การท่องเที่ยวในลาวได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง โดยเฉพาะในช่วงหลังจากการปิดประเทศในเดือนมีนาคม ค.ศ. 2020 ทำให้นักท่องเที่ยวลดลงถึง 81% เหลือเพียง 886,000 คน (Philavong and Onphanhdala, 2023)

การระบาดครั้งนี้ไม่เพียงสร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจโลก แต่ยังส่งผลกระทบต่อภาคการท่องเที่ยวของลาวอย่างหนัก การลดลงของนักท่องเที่ยวทำให้อัตราการว่างงานในภาคการท่องเที่ยวพุ่งสูงถึง 20% ซึ่งเป็นอัตราที่สูงที่สุดในประวัติศาสตร์ของลาว แม้ สปป.ลาวจะหลีกเลี่ยงผลกระทบด้านสุขภาพจากการระบาดได้ในระดับหนึ่ง แต่ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยวยังคงรุนแรง การลดลงของอุปทานและการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์หลังการเปิดประเทศทำให้หลายธุรกิจต้องเผชิญกับความท้าทายในการปรับตัว (Yamano et al., 2020) เมืองหลวงพระบาง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่พึ่งพาแรงงานเป็นหลัก ได้รับผลกระทบอย่างหนักในด้านการจ้างงาน ธุรกิจโรงแรมซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการท่องเที่ยวในเมืองนี้ มีการจ้างงานมากกว่า 11.4% ของธุรกิจโรงแรมทั้งหมดในลาว (Philavong and Onphanhdala, 2023) ปัญหาหลักที่พบในภาคธุรกิจท่องเที่ยวของหลวงพระบางคือการขาดการพัฒนาทักษะและการฝึกอบรมบุคลากร จากการสำรวจในปี ค.ศ. 2020 พบว่า 61.60% ของโรงแรมในหลวงพระบางไม่มีการฝึกอบรมพนักงานใหม่ ทำให้บุคลากรขาดทักษะที่จำเป็นในการตอบสนองต่อความต้องการของตลาดท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้การระบาดของ COVID-19 ยังทำให้ธุรกิจหลายแห่งต้องปิดตัวลงชั่วคราวหรือถาวร การจ้างงานในหลวงพระบางจึงลดลงอย่างมาก โดยการจ้างงานส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในนครหลวงเวียงจันทน์ ทำให้เมืองนี้ประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพเพียงพอ ความท้าทายสำคัญที่เกิดขึ้นกับธุรกิจท่องเที่ยวของหลวงพระบางคือการปรับตัวและพัฒนาทักษะของบุคลากรให้ทันสมัยและตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านอุปสงค์จากนักท่องเที่ยวและข้อกำหนดทางธุรกิจหลังการแพร่ระบาด การเตรียมบุคลากรที่มีคุณภาพจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ภาคการท่องเที่ยวฟื้นตัวและเติบโตได้อย่างยั่งยืน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาศักยภาพของผู้นำในภาคธุรกิจการท่องเที่ยวของหลวงพระบาง โดยเฉพาะในด้านการปรับตัวต่อสภาวะวิกฤตและความสามารถในการจัดการธุรกิจให้สามารถฟื้นตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษานี้จะเน้นการวิเคราะห์บริบททางธุรกิจในเมืองหลวงพระบาง เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาทักษะและการฝึกอบรมที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาบุคลากรในภาคการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทสภาพแวดล้อมการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นธุรกิจการท่องเที่ยวภาคการโรงแรมในเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยว และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรธุรกิจการท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวทางการวิจัยแบบผสมผสานมาใช้ โดยแบ่งการศึกษาออกเป็นสองช่วงหลัก ช่วงแรกเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมุ่งเน้นการรวบรวมข้อมูลตัวเลขเพื่อตอบปัญหาวิจัยในเชิงสถิติอย่างชัดเจน จากนั้นจึงดำเนินการต่อด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อช่วยขยายความและอธิบายผลลัพธ์ที่ได้ให้มีความละเอียดและลึกซึ้งยิ่งขึ้น การวิจัยทั้งสองรูปแบบนี้จึงทำงานร่วมกันเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ครอบคลุมและเชื่อมโยงกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร กลุ่มประชากรในการวิจัยนี้ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและบุคลากรระดับผู้บริหารในธุรกิจโรงแรมรีสอร์ท 3 ดาวขึ้นไปในจังหวัดหลวงพระบาง สปป.ลาว จำนวน 160 คน ข้อมูลประชากรได้มาจากการสอบถามโดยตรง

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างคำนวณจากสูตรของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อน 5% คำนวณได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 114 ราย จากประชากร 160 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากธุรกิจโรงแรมในพื้นที่ศึกษาจำนวน 17 แห่งในจังหวัดหลวงพระบาง ส่วนสำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) กลุ่มเป้าหมายจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในธุรกิจการท่องเที่ยวภาคโรงแรม จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

2.1 แบบสอบถามเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถาม ใช้ศึกษาสภาพบริบทสภาพแวดล้อมการประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ตอนที่ 3 ระดับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นธุรกิจการท่องเที่ยวภาคการโรงแรมในเมืองหลวงพระบางสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

ระดับ 5 คือ ความต้องการพัฒนาสูงสุด (5 คะแนน)

ระดับ 4 คือ ความต้องการพัฒนามาก (4 คะแนน)

ระดับ 3 คือ ความต้องการพัฒนาปานกลาง (3 คะแนน)

ระดับ 2 คือ ความต้องการพัฒนาน้อย (2 คะแนน)

ระดับ 1 คือ ความต้องการพัฒนาน้อยที่สุด (1 คะแนน)

2.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้ศึกษาแนวทางการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยว และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรธุรกิจการท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบางสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งเป็นการศึกษาความเหมาะสมความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมศักยภาพทรัพยากรและโรงแรม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ประกอบการในธุรกิจการท่องเที่ยวซึ่งประกอบด้วยธุรกิจที่พัก ร้านอาหาร และการจำหน่ายของที่ระลึก โดยการนำแบบสอบถามไปมอบให้ด้วยตนเอง พร้อมกับแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และตอบข้อสงสัยของผู้ให้ข้อมูลทันทีเพื่อความชัดเจนและครบถ้วน นอกจากนี้การเก็บข้อมูลเชิงลึกผ่านการสนทนาและสัมภาษณ์ ดำเนินไปในบรรยากาศที่เป็นกันเอง ทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย ในขณะที่เดียวกันคณะผู้วิจัยยังทำการสังเกตการณ์อย่างละเอียดทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านและมีคุณภาพสูงสุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลสามารถทำได้ใน 2 รูปแบบหลัก ซึ่งแต่ละแบบมีวิธีการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ งานวิจัยเชิงปริมาณนี้เน้นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเช่น ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.), และค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ (r) เพื่อแยกประเด็นและสรุปผลที่มีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig) สำหรับการแก้ปัญหาที่ศึกษา สถิติที่ใช้ในการทดสอบความน่าเชื่อถือรวมถึง F-test (F) และระดับความเป็นอิสระ (DF)

4.2 การวิเคราะห์วิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้ มุ่งเน้นที่การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวและการพัฒนาศักยภาพบุคลากร โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) อย่างละเอียด เพื่อแยกแยะปัญหาและหาแนวทางในการปรับปรุง การวิเคราะห์นี้ไม่เพียงแต่ชี้ให้เห็นถึงอุปสรรคที่ธุรกิจเผชิญ แต่ยังช่วยในการวางแผน

วิธีแก้ไขปัญหาย่อยอย่างเป็นระบบ หลังจากนั้นมีการประเมินผลเพื่อยืนยันว่าวิธีการที่เลือกใช้มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาย่อยได้จริงตามที่คาดการณ์ไว้

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรธุรกิจการท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาตามขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของบุคลากรในธุรกิจท่องเที่ยวภาคการโรงแรม จากกลุ่มตัวอย่าง 114 คน จาก 17 โรงแรม พบข้อมูลสำคัญดังนี้ 1) เพศ: ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (59.6%) รองลงมาเป็นเพศหญิง (36.6%) และไม่ประสงค์ระบุเพศ (4.4%) 2) อายุ: กลุ่มเจนเอเรชันวาย (27-42 ปี) มากที่สุด (68.4%) รองลงมาเป็นกลุ่มเจนเอเรชันแซด (14-26 ปี) และกลุ่มเจนเอเรชันเอ็กซ์ (43-58 ปี) ซึ่งมีสัดส่วน 18.4% และ 13.2% ตามลำดับ 3) ระดับตำแหน่ง: ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งผู้ดูแลหน่วยงาน (60.5%) ตามด้วยหัวหน้าแผนก (15.8%) และผู้ช่วยผู้จัดการ (12.3%) 4) หน่วยงาน: ตัวแทนบริการส่วนหน้ามีจำนวนบุคลากรมากที่สุด (24.6%) ตามด้วยหน่วยงานอาหารและเครื่องดื่ม (14.4%) และการเงิน-บัญชี (10.5%) 5) ระยะเวลาที่อยู่ในตำแหน่ง: ส่วนใหญ่อยู่ในตำแหน่ง 13-36 เดือน (22.8%) และ 6-12 เดือน (21.9%) 6) รูปแบบการจัดการโรงแรม: โรงแรมเครือข่ายสากลเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด (45.6%) รองลงมาเป็นโรงแรมที่เจ้าของจัดการเอง (34.2%) และเครือข่ายท้องถิ่น (20.2%)

ตอนที่ 2 วัตถุประสงค์ที่ 1 บริบทและสภาพแวดล้อมของธุรกิจการท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีประเด็นหลัก 4 ข้อดังนี้

1. แหล่งที่มา สาเหตุปัญหา และอุปสรรคในการทำธุรกิจการท่องเที่ยว พบว่า มีปัญหาหลัก 5 ประการ เช่น การพึ่งพาการท่องเที่ยวในภูมิภาค การขาดความยั่งยืน และการท่องเที่ยวเกินความสามารถรองรับของสถานที่ ส่งผลให้เกิดความแออัดและผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม

2. ปัจจัยที่มีผลต่อบริบทของการท่องเที่ยว ประกอบด้วยปัญหาการรักษาพนักงาน การขาดทักษะ การฝึกอบรมไม่เพียงพอ ต้นทุนที่สูงขึ้น และความต้องการแนวปฏิบัติที่ยั่งยืน

3. กรณีตัวอย่างผลกระทบจากบริบท พบว่าการเติบโตของนักท่องเที่ยวหลังการปลดล็อกดาว์น ทำให้เกิดปัญหาความแออัดในหลวงพระบาง ส่งผลต่อทั้งคุณภาพการบริการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

4. การเปรียบเทียบผลกระทบต่อธุรกิจและชุมชน พบว่าปัญหาการท่องเที่ยวมากเกินไปส่งผลต่อเศรษฐกิจ การบริการ และชุมชน โดยเฉพาะความรู้สึกอัดอั้นทางวัฒนธรรม และความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์บริบทและสภาพแวดล้อมของธุรกิจการท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ อุปสรรค SWOT การท่องเที่ยว พบว่า

จุดแข็ง (Strengths) : หลวงพระบางมีมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่โดดเด่น เช่น วัดแบบดั้งเดิม ความงามเงียบสงบ และอาหารท้องถิ่นที่อร่อย สายการบินและรถไฟลาว-จีนช่วยให้เดินทางสะดวก การใช้เทคโนโลยี เช่น แอปพลิเคชันโรงแรม ช่วยเพิ่มประสบการณ์ลูกค้าและสร้างความภักดี	จุดอ่อน (Weaknesses) : การขาดทรัพยากร เช่น ทรัพยากรทางการเงินและเทคโนโลยี รวมถึงการหมุนเวียนพนักงานสูง ทำให้ธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรมมีประสิทธิภาพน้อยลง
โอกาส (Opportunities) : การพัฒนาเทคโนโลยีหลังการแพร่ระบาด เช่น แอปมือถือ ช่วยเพิ่มประสบการณ์และข้อมูลให้ลูกค้า การใช้ข้อมูลเพื่อปรับแต่งบริการตามความชอบของลูกค้าเป็นอีกหนึ่งโอกาสสำคัญ	อุปสรรค(Threats) : ปัญหาเงินเฟ้ออาจเพิ่มต้นทุนการดำเนินงานและลดกำลังซื้อของนักท่องเที่ยว ส่งผลกระทบต่ออัตราการเข้าพักและรายได้

ตาราง 1 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ อุปสรรค SWOT
การท่องเที่ยวในจังหวัดหลวงพระบาง สปป.ลาว

ตอนที่ 3 วัตถุประสงค์ที่ 2 ระดับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นธุรกิจการท่องเที่ยว
ภาคการโรงแรมเมืองหลวงพระบางสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สามารถสรุปภาพรวม
ผลการศึกษาตามกรอบวิจัยดังนี้

ระดับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่น ธุรกิจการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การประพจน์ตัวเป็นแบบอย่าง	4.30	.612	มาก
2. การสร้างแรงบันดาลใจ	4.23	.698	มาก
3. การกระตุ้นทางปัญญา	4.16	.658	มาก
4. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.19	.658	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.22	.656	มาก

ตาราง 2 ระดับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นธุรกิจการท่องเที่ยว

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการพัฒนาศักยภาพการจัดการทรัพยากรธุรกิจ
ท่องเที่ยวในเมืองมรดกโลก จังหวัดหลวงพระบาง สปป.ลาว สามารถสรุปผลความสัมพันธ์ได้ดังนี้

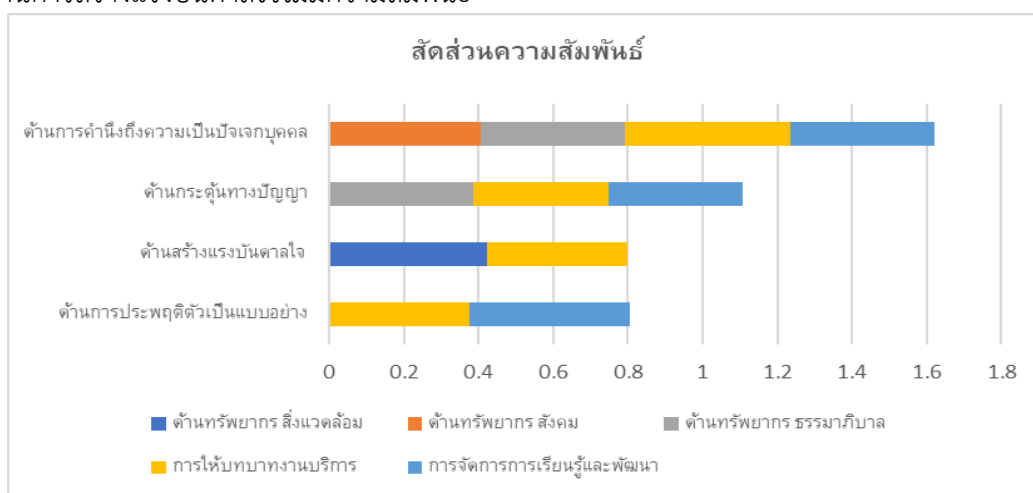
1. การจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม: พบว่ามีเพียงด้านการสร้างแรงบันดาลใจที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($r = .423$) ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. การจัดการทรัพยากรสังคม: ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลมีความสัมพันธ์เชิงบวก แต่ในระดับต่ำ ($r = .335$) ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์

3. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ: ด้านการกระตุ้นทางปัญญาและการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ($r = .384$ และ $.387$) ในขณะที่ด้านการเป็นแบบอย่างและการสร้างแรงบันดาลใจไม่มีความสัมพันธ์

4. การให้บทบาทงานบริการ: พบความสัมพันธ์เชิงบวกกับทุกด้านของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยด้านการสร้างแรงบันดาลใจมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ($r = .442$) ส่วนด้านอื่น ๆ มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ

5. การจัดการการเรียนรู้และพัฒนา: ด้านการเป็นแบบอย่าง กระตุ้นทางปัญญา และคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำ ($r = .429, .358, .409$) ขณะที่ด้านการสร้างแรงบันดาลใจไม่มีความสัมพันธ์

ภาพ 1 แสดงสัดส่วนความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการทรัพยากรธุรกิจและความต้องการพัฒนาบุคลากรท้องถิ่นธุรกิจท่องเที่ยว

ตอนที่ 4 วัตถุประสงค์ที่ 3 แนวทางการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยว และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรธุรกิจการท่องเที่ยวในเมืองมรดกโลก จังหวัดหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า 1. กลไกการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว การเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และความสามารถในการเปลี่ยนแปลงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการสร้างแรงบันดาลใจ สร้างนวัตกรรม และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานร่วมกันทั้งภายในองค์กรและชุมชน ผู้นำเหล่านี้ปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลง เช่น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีหรือวิกฤตเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็ว โดยใช้กลยุทธ์ที่ยืดหยุ่นและพร้อมรับมือกับความท้าทาย 2. การบริหารทรัพยากรบุคคลและการบริการลูกค้า 1) การเป็นตัวอย่างที่ดี ผู้นำควรเป็นแบบอย่างในการแสดงความยืดหยุ่นและความมุ่งมั่น ส่งผลให้พนักงานเลียนแบบและพัฒนาความผูกพันกับองค์กรมากขึ้น 2) การสร้างแรงบันดาลใจ ส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่ดี เปิดโอกาสให้พนักงานมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการเติบโต 3) การกระตุ้นทางปัญญา เปิดโอกาสให้พนักงานแสดงความคิดสร้างสรรค์และเสริมทักษะ เพื่อให้ธุรกิจมีความสามารถในการปรับตัวตามความต้องการ

ของตลาด 4) การดูแลเอาใจใส่เป็นรายบุคคล ผู้นำที่ใส่ใจและให้ความสำคัญกับบุคลากรช่วยสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่น่าเชื่อถือและยั่งยืน 3. การร่วมมือระหว่างองค์กร ความร่วมมือระหว่างองค์กรท้องถิ่นและหน่วยงานภายนอกช่วยเพิ่มความน่าสนใจของสถานที่ท่องเที่ยว รวมถึงการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างองค์กรกับชุมชนจะสร้างการมีส่วนร่วมที่ยั่งยืน ขณะเดียวกันยังต้องคำนึงถึงการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรธุรกิจการท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งผู้วิจัยได้มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. จากการศึกษาเกี่ยวกับบริบทธุรกิจการท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบาง สปป. ลาว พบว่ามี 4 ประเด็นหลักที่ส่งผลกระทบต่อสำคัญ ได้แก่ (1) ปัญหาการพึ่งพาการท่องเที่ยวในภูมิภาค ความแออัด และผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวเกินขีดจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้วิเคราะห์ถึงความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างพื้นฐานของเมือง (สติเฟิน ชิพานิ, 2554) (2) ความท้าทายในการรักษาพนักงาน ขาดทักษะ และต้นทุนสูง เป็นเรื่องที่ชุมชนท้องถิ่นเองต้องเผชิญกับปัญหาในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะในช่วงที่ความต้องการของแรงงานเพิ่มสูงขึ้นหลังการปลดล็อกดาวน์ (3) ผลกระทบจากนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นหลังการปลดล็อกดาวน์ ทำให้คุณภาพการบริการลดลงเป็นปัญหาสำคัญ เนื่องจากการบริการที่ไม่ได้มาตรฐานจะส่งผลกระทบต่อการสร้างประสบการณ์เชิงบวกให้กับนักท่องเที่ยว (พรเทพ นามกร และคณะ 2566) และ (4) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและชุมชน โดยเฉพาะอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม หลายงานวิจัยพบว่าการพัฒนาและการท่องเที่ยวแบบเน้นเศรษฐกิจทำให้ชุมชนสูญเสียอัตลักษณ์และสิ่งแวดล้อม จากการวิเคราะห์ SWOT พบว่า หลวงพระบางมีจุดแข็งด้านมรดก วัฒนธรรม ความสะดวกในการเดินทาง และเทคโนโลยีช่วยเสริมประสบการณ์ลูกค้า แต่ยังมีข้อจำกัดด้านการขาดแคลนบุคลากรและปัญหาพนักงานหมุนเวียนสูง การใช้เทคโนโลยีและข้อมูลเพื่อปรับบริการเป็นโอกาสสำคัญ แต่ยังมีผลเสียจากภาวะเงินเฟ้อที่ทำให้ต้นทุนเพิ่มสูงขึ้น (สีทะลอน สีโพไซ และภัทรธิรา ผลงาม, 2563)

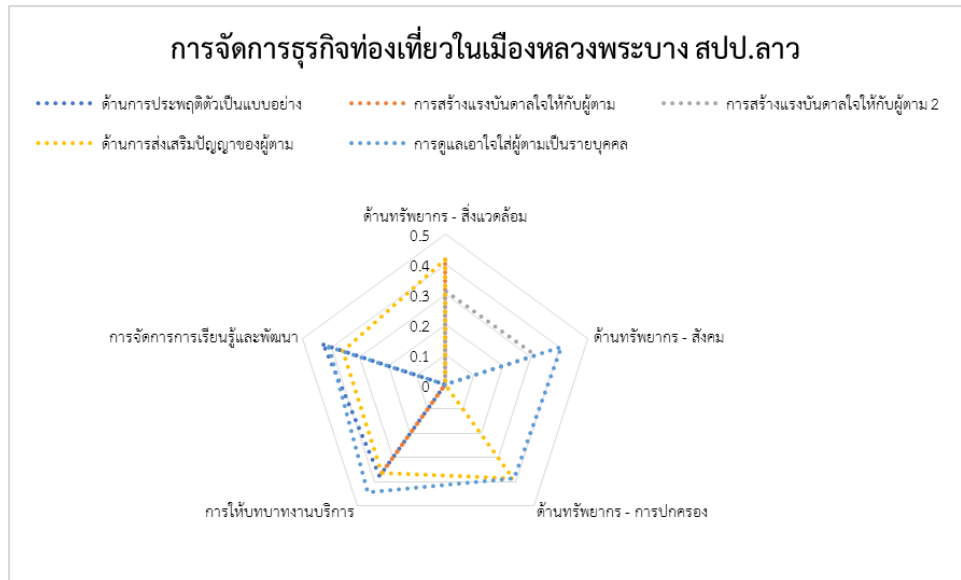
2. การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในธุรกิจการท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบาง สปป.ลาว ซึ่งเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางภาคเหนือของประเทศ มีการขยายตัวในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการลงทุน ส่งผลให้เกิดโอกาสการจ้างงานในท้องถิ่นมากขึ้น ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างศักยภาพให้บุคลากร โดยการฝึกอบรมต้องออกแบบให้สอดคล้องกับความรู้และทักษะที่บุคลากรต้องการนำไปประยุกต์ใช้กับการทำงานจริง พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดความรู้ในเชิงปฏิบัติและสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน งานวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาโดยธนายุทธ สิริสุตตานนท์ (2561) ที่เสนอว่าการฝึกอบรมควรออกแบบให้ตอบสนองต่อพฤติกรรมการทำงานที่ต้องการพัฒนา เช่น การรับฟังและนำไปใช้ได้จริง นอกจากนี้ การพัฒนาผู้นำยังต้องเน้นการสร้างกระบวนการคิดใหม่ตามข้อเสนอของบุษราคัม ปัญญา

และคณะ (2551) ที่เน้นการเรียนรู้ทั้งภายในและการสร้างโอกาสในการพัฒนาศักยภาพผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ส่งผลให้ผู้มีอำนาจในความสามารถของตนเองและเห็นคุณค่าของการทำงานร่วมกับผู้อื่น และผลการศึกษาเพิ่มเติมยังสอดคล้องกับวิไลพร ไชโย (2559) ซึ่งได้ระบุคุณลักษณะผู้นำที่สำคัญในยุคใหม่ว่าควรมีทักษะการคิดวิเคราะห์ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วภายใต้ความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของตลาดแรงงาน การปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของอนุภาพ เลชะกุล (2564) ที่เน้นการสร้างกำลังคนที่พร้อมทำงานทันทีเพื่อตอบสนองความต้องการของเศรษฐกิจในยุคใหม่ ดังที่กล่าวมานั้นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในธุรกิจการท่องเที่ยวของหลวงพระบางจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนและขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์กร

3. การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยว และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในเมืองมรดกโลก หลวงพระบาง สปป. ลาว แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการปรับตัวและการจัดการที่เหมาะสมในธุรกิจการท่องเที่ยวเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม โดยผลการวิจัยได้เน้นถึง 3 ประเด็นหลักที่มีความสำคัญ คือ 1) กลไกการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว: การเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และสามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็วมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว นวัตกรรมและประสิทธิภาพของผู้นำช่วยเสริมให้ธุรกิจสามารถก้าวผ่านความท้าทาย เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี หรือวิกฤตเศรษฐกิจได้ (ฐนันต์ศักดิ์ บวรนนท์กุล, 2557) 2) การบริหารทรัพยากรบุคคลและการบริการลูกค้า: ผู้นำต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการสร้างแรงบันดาลใจและความยืดหยุ่นให้กับพนักงาน ซึ่งจะส่งผลต่อความผูกพันกับองค์กรและการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในระยะยาว การกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และการเปิดโอกาสให้พนักงานมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจจะช่วยให้การบริการมีคุณภาพและมีความยั่งยืน (นภาพร จันทรฉาย, 2558) 3) การร่วมมือระหว่างองค์กร: ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอกเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเช่น หลวงพระบาง การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและธุรกิจจะสร้างสรรค์แนวทางการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (นรินทร์ สังข์รักษา, 2552) จากผลการวิจัยนี้ ทำให้เห็นถึงความจำเป็นของการเป็นผู้นำที่สามารถปรับตัวได้ดี การบริหารทรัพยากรบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ และความร่วมมือระหว่างองค์กร เพื่อสนับสนุนการเติบโตของธุรกิจการท่องเที่ยวในหลวงพระบาง

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการสังเคราะห์งานวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรธุรกิจการท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ดังภาพต่อไปนี้

ภาพ 2 องค์ความรู้การจัดการธุรกิจท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบาง สปป.ลาว

จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่จากแผนภาพดังกล่าวข้างต้นพอกล่าวถึงรายละเอียดดังนี้ การเรียนรู้และการพัฒนาขีดความสามารถด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ถือเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เน้นการสร้างแรงบันดาลใจและพัฒนาทักษะการบริหารในหลายด้าน อันดับแรก การเป็นแบบอย่างในการทำงาน (role modeling) ช่วยส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้ดี การเรียนรู้จากความล้มเหลวและการเผชิญปัญหาอย่างกล้าหาญถือเป็นโอกาสในการพัฒนาตนเองและองค์กร นอกจากนี้ การฝึกอบรมภายในงานที่ใช้การโค้ชแบบรายบุคคล ช่วยให้พนักงานรู้สึกได้รับการสนับสนุนเป็นรายบุคคล ส่งผลให้การเรียนรู้และพัฒนาทักษะต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ การแบ่งปันแนวทางปฏิบัติที่ดีผ่านการทำงานเป็นกลุ่มคณะทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างทีมงานและสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี

ในส่วนของการสร้างแรงบันดาลใจ (inspirational motivation) ผู้นำควรมีส่วนร่วมกับโครงการริเริ่มและแสดงความใส่ใจทั้งในองค์กรและชุมชน การสร้างความเชื่อมโยงที่ดีกับพนักงาน และการสร้างความประทับใจให้ลูกค้า เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารและการให้บริการ นอกจากนี้ การกระตุ้นทางปัญญา (intellectual stimulation) ที่มุ่งเน้นให้พนักงานมีส่วนร่วมหลักในการพัฒนาความรู้และทักษะ ผ่านการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกองค์กร จะช่วยเพิ่มศักยภาพการเติบโตในอาชีพ และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (individualized consideration) ด้วยการตระหนักถึงความแตกต่างและความหลากหลายในการทำงาน ช่วยให้เกิดความเข้าใจในศักยภาพที่แท้จริงของพนักงาน และสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่สนับสนุนความก้าวหน้าอย่างยั่งยืนในทุกระดับขององค์กร

สรุปและเสนอแนะ

จากการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า 1) ธุรกิจการท่องเที่ยวในหลวงพระบางเผชิญปัญหาหลัก 5 ประการ เช่น การพึ่งพาการท่องเที่ยวในภูมิภาคและการแออัดที่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม ปัจจัยอื่น ๆ เช่น การขาดทักษะและต้นทุนที่สูงขึ้น ยังเป็นความท้าทาย จุดแข็งของหลวงพระบางคือมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ ขณะที่การขาดทรัพยากรและปัญหาเงินเฟ้อเป็นอุปสรรคสำคัญ 2) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรธุรกิจการท่องเที่ยวในโรงแรมหลวงพระบางอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.22) โดยด้านการจัดการทรัพยากรและภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์แตกต่างกัน ด้านการสร้างแรงบันดาลใจมีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางกับการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและงานบริการ ($r = .423, .442$) ส่วนด้านอื่น ๆ มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับต่ำหรือไม่มีความสัมพันธ์ และ 3) แนวทางการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวในหลวงพระบางเน้นการเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ยึดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงและสร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมงาน การพัฒนาทรัพยากรบุคคลผ่านการสร้างบรรยากาศที่ดี ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และดูแลเอาใจใส่พนักงานเป็นรายบุคคล นอกจากนี้การร่วมมือระหว่างองค์กรและชุมชนช่วยเพิ่มความน่าสนใจและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยเพื่อต่อยอดในครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อป้องกันความแออัดและรักษาสิ่งแวดล้อม พร้อมสร้างมาตรการควบคุมเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1.2 สนับสนุนการฝึกอบรมพนักงานท้องถิ่นด้านทักษะและความรู้ในการบริการ เพื่อให้ธุรกิจท่องเที่ยวสามารถแข่งขันได้ในระยะยาว

1.3 รัฐควรสนับสนุนความร่วมมือระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นและภายนอก เพื่อสร้างการท่องเที่ยวที่ตอบโจทย์ทั้งในเชิงเศรษฐกิจและการรักษามรดกวัฒนธรรม

2. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 ผลการวิจัยควรนำไปใช้ในการพัฒนาแผนการจัดการทรัพยากรธุรกิจการท่องเที่ยวในหลวงพระบาง โดยเฉพาะการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและการบริการ

2.2 สามารถใช้เป็นแนวทางในการฝึกอบรมบุคลากรท้องถิ่น โดยเน้นการพัฒนาความสามารถด้านการเป็นผู้นำ การแก้ปัญหา และการสร้างแรงบันดาลใจในองค์กร

2.3 องค์กรท้องถิ่นสามารถนำแนวทางการพัฒนานี้ไปใช้ในการสร้างความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานภายนอกเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาผลกระทบระยะยาวของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในหลวงพระบาง โดยเน้นการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

3.2 ควรขยายการวิจัยไปยังการวิเคราะห์การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการบริหารจัดการธุรกิจท่องเที่ยว เช่น การใช้แอปพลิเคชันและการวิเคราะห์ข้อมูลลูกค้า

3.3 ศึกษาการเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาทักษะของพนักงานในหลวงพระบางกับเมืองท่องเที่ยวอื่น ๆ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ฐันนัรศักดิ์ บวรนนท์กุล. (2557). การเสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, 6(2), 186-193.
- ธนายุทธ สิริรัตนันท์. (2561). กระบวนการถ่ายโอนการเรียนรู้จากการฝึกอบรม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นภาพร จันทรฉาย. (2558). ประสิทธิภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจากนโยบายภาครัฐสู่การปฏิบัติในระดับท้องถิ่น กรณีศึกษาอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- นรินทร์ สังข์รักษา. (2552). การจัดการความรู้กับภูมิปัญญา. เอกสารประกอบการสอนวิชา 264504. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุษราคัม ปัญญา. (2551). การพัฒนาศักยภาพผู้นำในกระบวนการพัฒนาพื้นที่โครงการพระราชดำริ หมู่บ้านสหกรณ์อำเภอสันกำแพง กิ่งอำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่. (รายงานการวิจัย). สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
- พรเทพ นามกร, จักรชัย สื่อประเสริฐสิทธิ์, อุษณกร ทาวะรัมย์ และปตนาพรชญ์ แพทย์ชัยวงศ์. (2566). ความคุ้มค่าเชิงเศรษฐกิจของการจัดงานเฉลิมฉลองส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ PATTAYA COUNTDOWN 2020. วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย, 4(2), 85-101.
- วิไลพร ไชโย. (2559). รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของผู้นำท้องถิ่นกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่. (รายงานการวิจัย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- สติเฟ่น ชีพาน. (2554). การรับรู้ถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนชนบทในแขวงหลวงน้ำทา แขวงหลวงพระบาง แขวงคำม่วน และแขวงจำปาศักดิ์ ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง, 7(1), 39-53.
- สีทะลอน สีโพไซ และภัทรธิดา ผลงาม. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการการส่งเสริมการลงทุนในแขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. สักทอง: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สหมส.), 26(3), 156-170.
- อานุกาฬ เลขะกุล. (2564). ความปกติถัดไปในอุดมศึกษา: ความท้าทาย. วารสารการศึกษาและนวัตกรรมการเรียนรู้, 1(2), 111-125.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and psychological measurement, 30(3), 607-610.

- MICT Government of Lao PDR. (2020). Luang Prabang Tourims Destination Management Plan 2020 - 2025. N.P.: DMP.
- Philavong, V. & Onphanhdala, P. (2023). The post-pandemic green economic recovery, livelihoods, and adaptations in ASEAN. In Post-Pandemic Green Recovery in ASEAN N.P.: Routledge.
- Yamano, T., Pradhananga, M., Schipani, S., Samson, J. N., Quiao, L., Leuangkhamsing, S. & Maddawin, A. (2020). The impact of COVID-19 on tourism enterprises in the Lao People's Democratic, ADB BRIEFS, 1-8.

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม Academic Leadership of Administrators Affects the Schools' Effectiveness under Nakhon Pathom Secondary Educational Service Area Office

พัทธ์ชนก เกษโร¹, ปฐมพรรณ อินทรางกูร ณ ออยุธยา² และ วิเชียร อินทรสมพันธ์³

Putchanok Kassaro¹, Patomporn Indrangkura na Ayudhya² and

Wichian Intarasompun³

Received: 07 April 2024; Revised: 19 June 2024; Accepted: 13 July 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร 2) ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา และ 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 328 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.931 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และ 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวแปรที่มีอิทธิพลในการทำนายตามลำดับจากมากที่สุด ได้แก่ การสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา (X_2) การควบคุมเวลาในการสอน (X_6) การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน (X_{11}) การมอบหมายงานให้ครูดูแลเอาใจใส่ผู้เรียน (X_8) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X_5) และการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร (X_4) และสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ได้ร้อยละ 53.60 ($R^2=.536$)

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพของสถานศึกษา; ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม

^{1 2} มหาวิทยาลัยธนบุรี; Thonburi University

³ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา; Bansomdejchaopraya Rajabhat University

Corresponding Author, E-mail: i_wichian@bsru.ac.th

Abstract

This research objectives were to study 1) the academic leadership of administrators level, 2) the schools effectiveness level, and 3) the academic leadership of administrators that affects the schools effectiveness under Nakhon Pathom Secondary Educational Service Area Office. The sampling was 328 consist of administrators and teachers. The research instrument was a questionnaire with a reliability at 0.931. Statistics used in data analysis included percentages, means, standard deviations. and stepwise multiple regression analysis.

The research results showed that; 1) Academic leadership of administrators overall average was at the highest level, 2) The schools effectiveness overall average was at a high level, 3) Academic leadership of administrators affects the schools effectiveness under Nakhon Pathom Secondary Educational Service Area Office with statistical significance at the .05 level. The variables that had the most influence in predicting, in order from the most, were: communicating the goals of Schools (X_2), controlling teaching time (X_6), providing things to promote learning for learners (X_{11}), assigning work to teachers to care for learners (X_8), checking progress of students (X_5) and coordination of curriculum implement (X_4) and could predict the effectiveness of schools under the Nakhon Pathom Secondary Educational Service Area Office, got 53.60 percentage. ($R^2=.536$).

Keywords: The Schools Effectiveness; The Academic Leadership of Administrators; Nakhon Pathom Secondary Educational Service Area Office

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 54 ได้บัญญัติไว้ว่ารัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้สมกับวัย มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยส่งเสริมและสนับสนุน ให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560) ซึ่งงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษามากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีความรู้ความเข้าใจให้ความสำคัญและมีส่วนร่วม ในการวางแผนกำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผลและการ

ปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2545, Intarasompun, W. et al., 2022)

ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นการมุ่งเน้นความสำคัญในการส่งเสริมงานวิชาการครอบคลุมภารกิจสำคัญของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดแหล่งเรียนรู้ และการวัดประเมินผล งานนิเทศการศึกษา งานประกันคุณภาพ ตลอดจนงานสื่อและเทคโนโลยีที่ส่งเสริมการจัดการศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเป็นหนึ่งในภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มุ่งกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษามากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น จึงถือได้ว่า งานวิชาการคือหัวใจของงานบริหารสถานศึกษาและงานบริหารการศึกษา (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2557)

ประสิทธิผลของสถานศึกษา เป็นเป้าหมายสำคัญที่ทุกสถานศึกษาพึงตระหนักและให้ความสำคัญ ซึ่งเกิดจากปัจจัยการบริหารสถานศึกษาที่ดี กล่าวคือ มีสภาพทางสังคม บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวผู้เรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้อย่างเหมาะสมมีความพร้อมในด้านทรัพยากรต่าง ๆ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ มีงบประมาณและทรัพยากรมนุษย์ที่เพียงพอ เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างดี ผู้เรียน มีความรู้ความสามารถและทักษะในด้านต่าง ๆ เพื่อให้กระบวนการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข (ทรรศนกร สงครินทร์, 2561) สอดคล้องกับณัฐชนก ชัยศรี (2555) กล่าวว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา หมายถึง ผลสำเร็จของการบริหารที่บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของสถานศึกษา โดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้เกิดจากประสิทธิภาพของผู้บริหารที่ใช้ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารงาน เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้เกิดผลตามเป้าหมายที่วางไว้ของสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลขึ้นอยู่กับภูมิปัญญา ความคิดอ่าน และแนวปฏิบัติที่สร้างสรรค์ของผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ สำหรับประเทศไทยมีการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมกับยุคปัจจุบันที่เน้นคุณภาพของการศึกษา คือภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อคุณภาพการสอนของครู และนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และเป็นกระจุกเงาสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของสถานศึกษา ผู้บริหารหรือผู้นำที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ สามารถทำให้ประสิทธิผลของงาน และประสิทธิผลของสถานศึกษาสูงขึ้น ซึ่งกล่าวได้ว่า ประสิทธิภาพคือ ผู้บริหารมีความสามารถในการพัฒนาศักยภาพการบริหารสถานศึกษาในภารกิจต่าง ๆ รวมถึงการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพออกสู่ระบบสังคมภายนอกได้อย่างมีคุณภาพ (พิสมัย ชุมภู, 2557; Wichean Intarasompan and Jittawisut Wimuttipanya, 2021)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ ดังนี้ 1) พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา 2) เพิ่มโอกาส การเข้าถึง

บริการทางการศึกษา 3) พัฒนาคุณภาพนักเรียนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน 4) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา 5) พัฒนาระบบการบริหารจัดการและส่งเสริมการมีส่วนร่วม แต่จากการรายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานสำนักงานเขต แคร่ระดับพอใช้ ซึ่งมีจุดที่ควรพัฒนา ได้แก่ 1) ความสำเร็จการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและนำผลมาพัฒนาผู้เรียน 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษาของลูเนนเบิร์กและออนสแตน (Lunenburg, F. C., and Ornstein, A. C., 2012) คือ 1) ความคาดหวังที่สูง 2) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และ 3) ความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้ปกครอง จากการศึกษาแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม, 2566) ซึ่งมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) พบว่า สภาพการจัดการศึกษาที่มีปัญหาอุปสรรคในปัจจุบัน คือมีจุดด้อย (Weakness) 1) ผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) การดำเนินงานตามโครงการไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด 3) ผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) พบว่าสถานศึกษาในสังกัดมีค่าคะแนนเฉลี่ยทั้งในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของปีการศึกษา 2563 – 2565 ระดับเขตพื้นที่น้อยกว่าร้อยละ 50

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คุณภาพของการศึกษา ทั้งด้านคุณภาพผู้เรียน คุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา และคุณภาพของการบริหารจัดการสถานศึกษา เป็นปัญหาที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคคลสำคัญที่มีส่วนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการใช้ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ที่จำเป็นในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม เพื่อให้ทุกภาคส่วนตระหนักและเห็นความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพ และเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศประกอบการกำหนดนโยบายในการพัฒนาสถานศึกษาของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม

3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม จำนวน 29 โรงเรียน ซึ่งจำนวนผู้บริหาร และครูทั้งหมด 1,819 คน กลุ่มตัวอย่างได้จากการคำนวณโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 328 คน สุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม สร้างขึ้นตามแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งและวิทยฐานะ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 11 ด้าน ดังนี้ 1. การกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา 2. การสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา 3. การนิเทศและการประเมินการสอนของครู 4. การประสานงานด้านการใช้หลักสูตร 5. การติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน 6. การควบคุมเวลาในการสอน 7. การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ 8. การมอบหมายงานให้ครูดูแลเอาใจใส่ผู้เรียน 9. จัดหาสิ่งจูงใจในการจัดการเรียนการสอนแก่ครู 10. การพัฒนาเพื่อนำไปสู่มาตรฐานทางวิชาการ 11. จัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้ 1. สภาพแวดล้อมที่เป็นระเบียบและปลอดภัย 2. พันธกิจของสถานศึกษามีความชัดเจน 3. ความเป็นผู้นำด้านวิชาการ 4. ความคาดหวังที่สูง 5. ความทุ่มเทเวลาในการทำงาน 6. การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน 7. ความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้ปกครอง

ผู้วิจัยตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรง (Validity) ความถูกต้องของเนื้อหา (Content) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อความถามกับวัตถุประสงค์มาวิเคราะห์หาค่า IOC (Index of item Objective Congruence) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 นำแบบสอบถามที่ผ่านการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงแล้วนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 30 ชุด วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach Alpha Coefficient) เท่ากับ .931

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอนหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธนบุรี เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

3.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้กับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม จังหวัดนครปฐม แต่ละแห่งด้วยตนเอง

3.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3.4 เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืน จึงตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์และจัดลำดับข้อมูล โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนที่สมบูรณ์จำนวน 328 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.5 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม หา ค่าความถี่ และหาค่าร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม (โดยภาพรวม)

(n=328)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1.	ด้านการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา	4.43	0.58	มาก	10
2.	ด้านการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา	4.47	0.56	มาก	8
3.	ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน	4.43	0.59	มาก	11
4.	ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร	4.46	0.61	มาก	9
5.	ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	4.48	0.61	มาก	6
6.	ด้านการควบคุมเวลาในการสอน	4.48	0.61	มาก	7
7.	ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ	4.67	0.50	มากที่สุด	1

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
8. ด้านการมอบหมายงานให้ครูดูแลเอาใจใส่ผู้เรียน	4.63	0.51	มากที่สุด	3
9. ด้านการหาสิ่งจูงใจการจัดการเรียนการสอนแก่ครู	4.64	0.51	มากที่สุด	2
10. ด้านการพัฒนาเพื่อนำไปสู่มาตรฐานทางวิชาการ	4.60	0.54	มากที่สุด	4
11. ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน	4.58	0.57	มากที่สุด	5
ภาพรวม	4.54	0.57	มาก	

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.54$, S.D.=0.57) เมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.67$, S.D.=0.50) รองลงมาได้แก่ ด้านการหาสิ่งจูงใจการจัดการเรียนการสอนแก่ครู ($\bar{X}=4.64$, S.D.=0.51) ส่วนด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.43$, S.D.=0.59)

2. ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม (โดยภาพรวม)
(n=328)

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านสภาพแวดล้อมที่เป็นระเบียบและปลอดภัย	4.52	0.60	มากที่สุด	3
2. ด้านพันธกิจของสถานศึกษามีความชัดเจน	4.41	0.61	มาก	6
3. ด้านความเป็นผู้นำด้านวิชาการ	4.43	0.62	มาก	5
4. ด้านความคาดหวังที่สูง	4.36	0.62	มาก	7
5. ด้านความทุ่มเทเวลาในการทำงาน	4.44	0.66	มาก	4
6. ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	4.55	0.60	มากที่สุด	2
7. ด้านความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้ปกครอง	4.61	0.55	มากที่สุด	1
ภาพรวม	4.48	0.61	มาก	

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษา

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48$, S.D.= 0.61) เมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.61$, S.D.=0.55) รองลงมาได้แก่ ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{X}=4.55$, S.D.=0.60) ส่วนด้านความคาดหวังที่สูง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.62)

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม (โดยภาพรวม)
(n=328)

ตัวแปรทำนาย	b	β	t	p
1. ค่าคงที่ (Constant)	48.117	-	6.167**	.000
2. ด้านการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา (X_2)	2.486	.468	10.718**	.000
3. ด้านการควบคุมเวลาในการสอน (X_6)	.892	.162	2.433**	.016
4. ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน (X_{11})	1.046	.238	5.654**	.000
5. ด้านการมอบหมายงานให้ครูดูแลเอาใจใส่ผู้เรียน (X_8)	1.097	.175	4.147**	.000
6. ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X_5)	1.129	.260	3.763**	.000
7. ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร (X_4)	.805	-.134	-2.979**	.003

$R=.732$ $R^2=.536$ $R^2_{adj}=.527$, $F=8.872$,

$df1=1$, $df2=321$, Sig. < 0.01, $SE_{est}=.6.220$, $a=48.117$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

จากตารางที่ 3 พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา (X_2) ด้านการควบคุมเวลาในการสอน (X_6) ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน (X_{11}) ด้านการมอบหมายงานให้ครูดูแลเอาใจใส่ผู้เรียน (X_8) ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X_5) และ ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร (X_4) สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 53.60 ($R^2=0.536$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อปรับค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ที่มีค่าเท่ากับ 6.220 ($SE_{est}=6.220$) พบว่า ปัจจัยทั้งหมดสามารถร่วมกันทำนายตัวประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ได้ถึงร้อยละ 52.70 ($R^2_{adj}=.527$) ส่วนอีกร้อยละ 47.30 เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นที่ไม่นำมาเป็นตัวแปรอิสระในการศึกษาครั้งนี้ ตัวแปรที่มีอิทธิพลในการทำนายสูงสุด คือ ด้านการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา (X_2) ($\beta=.468$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X_5) ($\beta=.260$) ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน (X_{11}) ($\beta=.238$) ด้าน การมอบหมายงานให้ครูดูแลเอาใจใส่ผู้เรียน (X_8) ($\beta=.175$) ด้านการควบคุมเวลาในการสอน (X_6) ($\beta=.162$) และด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร (X_4) ทำนายต่ำสุด ($\beta=-.134$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถอธิบายตามลำดับของสรุปผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด เมื่อมีการพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ รองลงมา คือ ด้านการจัดหาสิ่งจูงใจ การจัดการเรียนการสอนแก่ครู ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษามากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัวรวดเร็วสอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ซึ่งจะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็งเพื่อพัฒนาสถานศึกษาสู่ความมีประสิทธิภาพ โดยมีความสามารถในการนำความรู้ ทักษะ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิชาการ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงพร แสงนงา (2559) พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมาด้านการพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ และด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมวิชาการ เช่นเดียวกับ จิราพร พลเสิม (2564) ที่พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ได้แก่ 1) ด้านการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการกำหนดเป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษา 3) ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน และ 5) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการตามลำดับ

2. ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อมีการพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้ปกครอง รองลงมา คือ ด้าน การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความคาดหวังที่สูง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ร่วมกันพัฒนาศักยภาพทางด้านความรู้และความสามารถของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสม เห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคม สามารถควบคุมจิตใจตนเองได้ สามารถอดทน อดกลั้น และเผชิญสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม มีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาเล่าเรียน มีเหตุผล และยอมรับกฎกติกาของสังคม ซึ่งส่งผล

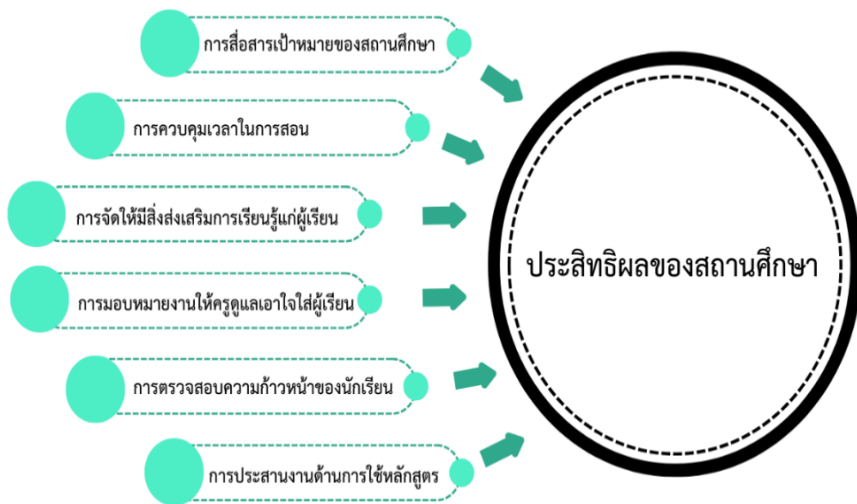
ให้ผู้เรียนมีคุณภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดีต่อสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒิพร กัณห์ศรี (2562) ได้พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน และด้านการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา รอดเจริญ (2565) พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความพึงพอใจในการทำงาน ความมุ่งมั่นในชีวิต ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการปรับตัว

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม เรียงตามลำดับอิทธิพลจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา (X_2) ด้านการควบคุมเวลาในการสอน (X_6) ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน (X_{11}) ด้านการมอบหมายงานให้ครูดูแลเอาใจใส่ผู้เรียน (X_8) ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X_5) และด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร (X_4) สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ได้ร้อยละ 53.60 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาใช้กลยุทธ์ทางการเป็นผู้นำ และการบริหารที่สามารถนำกลุ่มให้กระทำกิจกรรมด้านวิชาการให้บรรลุเป้าหมายและสามารถบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการสร้างบรรยากาศในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร อันจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นสำคัญสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิขญา พูลโภคผล (2562) ที่พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขต 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับ ปวีณา บุทธิจักร (2564) พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านการพัฒนานักเรียน และด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เริงฤทธิ์ คำหมู่ (2565) พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ได้ข้อค้นพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ด้าน การสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา การควบคุมเวลาในการสอน การจัดให้มีสิ่งส่งเสริม การเรียนรู้แก่ผู้เรียน

การมอบหมายงานให้ครูดูแลเอาใจใส่ผู้เรียน การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ดังภาพนี้

ภาพ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับการวิจัย

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ผลการวิจัยสามารถเรียงตามลำดับอิทธิพล จากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา (X_2) ด้านการควบคุมเวลาในการสอน (X_6) ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน (X_{11}) ด้านการมอบหมายงานให้ครูดูแลเอาใจใส่ผู้เรียน (X_8) ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X_5) และด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร (X_4) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ได้ร้อยละ 53.60

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาในระดับภาวะผู้นำทางวิชาการ พบว่า ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการดำเนินงานการนิเทศ และการจัดกระบวนการนิเทศที่เหมาะสม สอดคล้องกับเวลา เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล แนวทางแก่บุคลากรในการปฏิบัติกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน สื่อการจัดการเรียนรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุด สร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 จากการศึกษาาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า ด้านความคาดหวังที่สูงเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูได้มีการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับชีวิตและอนาคตตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ สร้างความตระหนักให้ครูมีความหวังอย่างแรงกล้า ในการถ่ายทอดความรู้ทักษะเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์อย่างต่อเนื่อง

1.3 จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา ด้านการควบคุมเวลาในการสอน ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริม การเรียนรู้แก่ผู้เรียน ด้านการมอบหมายงานให้ครูดูแลเอาใจใส่ผู้เรียน ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุน เพื่อนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพในการบริหาร

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา เนื่องจากเป้าหมายของสถานศึกษาเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษาทางด้านวิชาการ สมรรถนะ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการประสานงานด้านการใช้หลักสูตรที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน โดยปรับประยุกต์ให้เหมาะสมกับสถานศึกษาแต่ละแห่งและเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- จิราพร พลสม. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- ณัฐชนก ชัยศรี. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ดวงพร แสนภูวา. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ทรงศนกร สงครินทร์. (2561). ปัจจัยทางด้านการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยสันตพล.

- ปวีณา บุทธิจักร. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปวีณา รอดเจริญ. (2565). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- พิสมัย ชุมภู. (2557). การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการและแนวทางการส่งเสริมผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, หน้า 14.
- เริงฤทธิ์ คำหู่. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วุฒิพร กัณฑ์ศรี. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม. (2565). รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม. กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อภิขญา พูลโภคผล. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสังฆมณฑลราชบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2557). การบริหารสถานศึกษาเพื่อความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา OJED, 9(3), 583-597.
- Hallinger, P. & Murphy, J. (1985). Assessing the Instructional Management Behavior of Principals. Chicago: The University of Chicago.

- Intarasompun, W., Muangnual, P., and Puchatree, N. (2022). Active Learning Management and Using E-Portfolio as Authentic Assessment for Teacher Students. *Journal of Yanasangvorn Research Institute Mahamakut Buddhist University*, 13(2), 108–118.
- Lunenburg, F. C., & Ornstein, A. C. (2012). *Educational administration: Concepts and practices*. 6thed. CA: Wadsworth.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. 2nded. New York: Harper & Row.

**การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่น
ในการพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม
อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง**

**The Buddhadhamma Application for Developing of Local Creative
Leadership in Community Development of Plong Ta lam Subdistrict at
Wang Chan District of Rayong Province**

วันดี ชันแก้ว¹, สายันห์ อินนันใจ² และ สมจิต ขอนวงค์³
Wandee Khankaew¹, Sayan Innanjai² and Somjit Konwong³

Received: 30 April 2024; Revised: 10 July 2024; Accepted: 27 July 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และเสนอแนวทางแนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม การวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาร์โรว์ ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 369 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 รูปหรือคน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตารางแจกแจงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง จำแนกเป็น 1) การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง ($R = .678^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ

^{1 2 3} วิทยาลัยสงฆ์แพร่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Phrae Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author, E-mail: dekdor2529@gmail.com

3. แนวทางแนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม พบว่า การเข้าถึงประชาชนที่กล้าแสดงความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากพื้นที่ต้องมีการประกอบอาชีพในการดำเนินชีวิต ทำให้ประชาชนเหล่านั้นไม่ได้อาศัยประจำหรือไม่มีเวลามากพอในการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ ข้อเสนอแนะ พบว่า ควรมีการจัดกิจกรรมหรือจัดพื้นที่สำหรับประชาชนในการแสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาพื้นที่สร้างสรรค์ตามโอกาสที่เหมาะสมต่าง ๆ เพื่อจะได้รวบรวมข้อคิดเห็น และนำมาเป็นฐานข้อมูลในการนำมาใช้ประโยชน์ต่อไป

คำสำคัญ: หลักปาปนิกรธรรม; ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์; การพัฒนาชุมชน

Abstract

This research article aims to examine the level of creative leadership among local administrators in community development, the relationship between Buddhist principles and creative leadership, and to propose guidelines for applying Buddhist principles to enhance the creative leadership of local administrators in the Phlong Ta lam Subdistrict Administrative Organization. This mixed-method study includes a quantitative approach, utilizing Taro Yamane's formula for sample selection, resulting in a sample size of 369 respondents. Data analysis involved frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson correlation. For the qualitative aspect, in-depth interviews were conducted with 12 key informants, and content analysis was applied within relevant contexts. The findings are presented in narrative form, supported by tables displaying frequency distributions of the key informants to complement the quantitative data.

Research findings revealed that: The level of creative leadership among local administrators in community development at Phlong Ta lam Subdistrict Administrative Organization, Wang Chan District, Rayong Province, can be classified into two areas: The application of Buddhist principles to develop the creative leadership of local administrators in community development at Phlong Ta lam Subdistrict was generally at a high level. The development of creative leadership of local administrators in community development at Phlong Ta lam Subdistrict was also generally at a high level. The relationship between Buddhist principles and creative leadership among local administrators in community development at Phlong Ta lam Subdistrict showed a moderately strong positive correlation ($R=.678^{**}$) with statistical significance at the 0.01 level. The guidelines for applying Buddhist principles to develop the creative leadership of local administrators in community

development at Phlong Ta lam Subdistrict revealed that access to citizens who are willing to express creative ideas is limited, as the community primarily engages in livelihood activities. These residents do not live permanently in the area or lack sufficient time to offer constructive feedback for creative development. Suggestions: It is recommended to organize activities or create spaces for citizens to share their opinions on creative development initiatives at appropriate times. This would allow for the collection of feedback and provide a database that can be utilized for future development efforts.

Keywords: Papanikadhamma; Creative Leadership; Community Development

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว (Volatility) ในปัจจุบัน กำลังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เป็นการปรับเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้สังคมต้องเผชิญกับระบบเศรษฐกิจที่แข่งขันกันอย่างเสรีและไร้พรมแดน ซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ความท้าทายใหม่ในกระแสโลกาภิวัตน์คือการเข้าสู่ยุคอินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง (Internet of Things) ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลากหลายมิติ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี ส่งผลกระทบอย่างรวดเร็วในทุกสังคม และมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อสังคมทุกพื้นที่ จึงเป็นปัญหาในการบริหารจัดการเพื่อสร้างสมดุล ลดข้อขัดแย้ง และพัฒนาความมั่นคงและความยั่งยืนในพื้นที่อย่างเหมาะสม (World Economic Forum, 2023) การเปลี่ยนแปลงด้านการปกครองที่มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นผ่านองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อท้องถิ่น เนื่องจากเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กที่สุด แต่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ชนบท องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งทำให้ประชาชนในชนบทได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่มุ่งกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นมากขึ้น การกระจายอำนาจดังกล่าวทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนได้รวดเร็วกว่าหน่วยงานหลักของภาครัฐที่มักจะห่างไกลจากพื้นที่และประชาชน

บทบาทและภาระหน้าที่ของผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบลในการนำพาท้องถิ่นที่ตนรับผิดชอบให้เกิดการพัฒนาและความก้าวหน้า ตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ซึ่งเป็นแผนแม่บทในการพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี มีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนให้กับประเทศไทย โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป้าหมายหลักของแผนฯ ฉบับที่ 13 ได้กำหนดหลัก 5 ประการ ได้แก่ 1) การปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม 2) การ

พัฒนาทักษะและความสามารถของคนสู่โลกยุคใหม่ 3) การมุ่งสู่สังคมที่มีโอกาสและความเป็นธรรม 4) การเปลี่ยนผ่านการผลิตและการบริโภคไปสู่ความยั่งยืน 5) การเสริมสร้างความสามารถในการรับมือกับความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลงภายใต้โรคระบาดใหม่ ทั้งนี้ การพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับพันธกิจดังกล่าว จำเป็นต้องใช้แนวคิดและกลยุทธ์ในการพัฒนาเพื่อให้พื้นที่ที่รับผิดชอบเกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพ และสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน (Volatility) โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยีที่มาพร้อมกับการเข้าสู่ยุค Disruptive ซึ่งมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมทุกด้านที่เกิดขึ้นทุกวัน ปัญหาดังกล่าวเป็นบทบาทของผู้นำที่มีภาวะผู้นำ (Leadership) ในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความสร้างสรรค์ (พระคมกริช จันทสุทโธ (สุพัตร์) และ คณะ, 2023) ด้วยการใช้ความเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Creative Leadership) ตามแนวคิดของ Robinson ที่เน้น 5 คุณสมบัติสำคัญของผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน 2) การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ 3) การคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล 4) ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว 5) การทำงานเป็นทีม

พื้นที่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ถือเป็นพื้นที่สำคัญด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นแหล่งพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมทางการเกษตรและการท่องเที่ยว โดยประชาชนในพื้นที่มีอาชีพและรายได้ที่ดีขึ้น สิ่งเหล่านี้เป็นประเด็นที่ผู้บริหารท้องถิ่นควรให้ความสำคัญ (องค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม, 2564) ผู้วิจัยมีโอกาสดำเนินงานในพื้นที่นี้ ซึ่งได้เห็นการพัฒนาท้องถิ่นที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือของทุกฝ่ายในชุมชน โดยผู้นำท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนต้องมีภาวะผู้นำที่หลากหลายและมองการณ์ไกล ซึ่งการมีแนวคิดที่แตกต่างกันทำให้เกิดข้อจำกัดในการพัฒนาภาวะผู้นำที่สร้างสรรค์ และอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาพื้นที่ให้ก้าวหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการบริหารจัดการในพื้นที่พบว่าพัฒนาในบางพื้นที่ยังขาดการครอบคลุมอย่างครบถ้วน ซึ่งมีความท้าทายจากความหลากหลายทางการเมืองและความเห็นที่แตกต่างกันในชุมชน การขาดเอกฉันท์ในการร่วมมือกันยกระดับพื้นที่เป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขโดยใช้กระบวนการทางการเมืองแบบสร้างสรรค์ โดยมีแนวคิดผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Creative Leadership) เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนา อีกประการหนึ่งที่สำคัญคือ การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น หลักปาปนิยกรรม 3 มาใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งมีคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการสำหรับนักบริหาร ได้แก่ 1) จักขุมา หมายถึง การมีปัญญามองการณ์ไกล 2) วิรุโธ หมายถึง ความเชี่ยวชาญในการจัดการธุระ 3) นิสสยสัมปโน หมายถึง ความสามารถในการพึ่งพาผู้อื่นและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี หลักธรรมเหล่านี้สามารถเสริมสร้างภาวะผู้นำที่มีความสามารถในการพัฒนาและเสริมสร้างความยั่งยืนให้กับพื้นที่ได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการนำหลักพุทธธรรมมาใช้พัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน รวมถึงการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมและภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการประยุกต์ใช้

หลักธรรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในองค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง โดยใช้กระบวนการวิจัยที่มีความเป็นรูปธรรม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาในพื้นที่ และสามารถนำไปต่อยอดในการพัฒนาพื้นที่อื่น ๆ ที่ต้องการพัฒนาในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งรวมการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ด้วยการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. การวิจัยเชิงปริมาณ .

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 369 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเทียบสัดส่วน (Proportional Multi-Stage Random Sampling) ตามขั้นตอนของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane) นอกจากนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ซึ่งรวมถึงการศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะถูกวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้การวิเคราะห์ความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบมีโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 12 คน ซึ่งเลือกผู้ให้ข้อมูลโดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา 2) ผู้นำชุมชน 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐศาสตร์ การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอนที่ได้รับการอนุมัติจากหลักสูตร โดยเริ่มต้นจากการขออนุญาตจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยการส่งหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนดในแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นตามกรอบแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะถูกรวบรวมและนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการที่เหมาะสม เพื่อที่จะนำเสนอประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่ปรากฏในการวิจัย โดยจะมีการสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับเพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขหรือพัฒนาในแต่ละประเด็นที่ได้ศึกษา

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ระดับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.07$, $S.D.=0.79$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การมีความคิดสร้างสรรค์ 3) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 4) มีความยืดหยุ่นและปรับตัว และ 5) การทำงานเป็นทีม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง	ระดับความเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การมีวิสัยทัศน์	4.05	0.83	มาก
2. การมีความคิดสร้างสรรค์	4.05	0.78	มาก
3. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.09	0.81	มาก
4. มีความยืดหยุ่นและปรับตัว	4.02	0.82	มาก
5. การทำงานเป็นทีม	4.16	0.70	มาก
ภาพรวม	4.07	0.79	มาก

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม อำเภोजันทร จังหวัตระยอง โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง ($R = .678^{**}$) เมื่อจำแนกรายละเอียดรายด้าน พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($R = .511^{**}$) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($R = .443$) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างน้อย ($R = .387$) ด้านมีความยืดหยุ่นและปรับตัว มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($R = .478$) และด้านการทำงานเป็นทีม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง ($R = .719^{**}$) ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางดังต่อไปนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม อำเภोजันทร จังหวัตระยอง	ตัวแปรตาม				
		1. การมีวิสัยทัศน์	2. การมีความคิดสร้างสรรค์	3. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4. มีความยืดหยุ่นและปรับตัว	5. การทำงานเป็นทีม
ตัวแปรต้น						
ปาปนิกรธรรม	.678**	.511**	.443	.387	.478	.719**
1. จักขุมา	.510**	.467**	.415**	.289	.515**	.724**
2. วิธูโร	.631**	.460**	.344	.428**	.621	.748**
3. นิสสยสัมปันโน	.893**	.580**	.584**	.456	.399	.622**

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ในความสัมพันธระหว่างหลักพุทธธรรมกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนควรประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ (Visionary Thinking) ผู้นำชุมชนควรเป็นผู้กำหนดเป้าหมายของชุมชนและชี้นำประชาชนให้เห็นถึงความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ผ่านกระบวนการสื่อสารและการสร้างความเข้าใจ เพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในวิสัยทัศน์ของผู้นำและศักยภาพในการทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนารูปแบบอย่างสร้างสรรค์ 2) การมีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) การเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนที่สร้างสรรค์ต้องอาศัยแนวคิดพื้นฐานที่เกิดจากชุมชนร่วมกับจินตนาการ เพื่อออกแบบวิธีการพัฒนารูปแบบอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งจะนำไปสู่แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อชุมชน 3) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Consideration of Individuality) การเข้าถึงประชาชนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาที่สร้างสรรค์ ผู้นำต้องเข้าใจความเป็นตัวตนของประชาชนแต่ละคนและความต้องการที่แตกต่างกัน

การเข้าไปพูดคุยและรับข้อคิดเห็นจากประชาชนจะช่วยให้สามารถกำหนดแนวทางพัฒนาที่ตรงกับความต้องการของแต่ละกลุ่มและพื้นที่ได้ 4) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) การเข้าใจในบริบทของชุมชนที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในปัจจุบัน ผู้นำต้องมีความรอบรู้ในชุมชนและสามารถปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการปฏิบัติงานได้ตามสถานการณ์ การให้อิสระทางความคิดและการทำงานมีความสำคัญในการพัฒนาที่สร้างสรรค์ แต่ต้องทำให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ 5) การทำงานเป็นทีม(Teamwork) ผู้นำต้องเข้าใจการทำงานร่วมกันของประชาชนในชุมชน รวมถึงการวางแผนและการกำหนดนโยบายที่เหมาะสมเพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การทำงานเป็นทีมที่ดีจะช่วยให้เกิดการประสานงานและการทำงานร่วมกันที่ราบรื่น โดยเน้นการอิสระในการทำงานที่ยังคงสอดคล้องกับเป้าหมายของชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลพลงตาเอี่ยม อำเภอลำดวน จังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผล ประกอบด้วยดังนี้

1. ระดับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลพลงตาเอี่ยม อำเภอลำดวน จังหวัดระยอง

1.1 การมีวิสัยทัศน์ ระดับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในด้านการมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลพลงตาเอี่ยมอยู่ในระดับสูง ซึ่งหมายถึง ผู้นำท้องถิ่นสามารถมองภาพรวมและกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนได้อย่างชัดเจน โดยเน้นการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การอนุรักษ์วัฒนธรรม และการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ผู้นำสามารถแสดงถึงการขึ้นเป้าหมายและความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนด้วยการสร้างสรรค์และใช้แนวคิดใหม่ ๆ เพื่อให้ชุมชนเติบโตอย่างยั่งยืน และตรงตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ งานวิจัยของวิรัช ธัญพัฒนกุล (2566) สนับสนุนแนวคิดนี้ โดยแนะนำว่า การอบรมและพัฒนาสมาชิกสภาเทศบาลให้เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองในกระบวนการพัฒนาเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการและปัญหาของชุมชนในแต่ละพื้นที่

1.2 การมีความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในด้านความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นมีระดับสูง ผลการศึกษาบ่งชี้ว่าผู้นำสามารถเสนอแนวคิดใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและชุมชน เช่น การพัฒนานวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น การเสนอแนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน หรือการสร้างกิจกรรมที่ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนในรูปแบบที่ไม่ซ้ำซ้อนและน่าสนใจ งานวิจัยของสุรจิ สุวรรณแก้ว (2562) พบว่า ผู้บริหารท้องถิ่นที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะการจัดการตนเองและการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นการพัฒนา

1.3 การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การพัฒนาผู้นำท้องถิ่นในด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลมีระดับสูง ซึ่งหมายถึง ผู้นำสามารถรับรู้และเคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึงการให้โอกาสแก่ประชาชนในชุมชนในการแสดงออกถึงความสามารถและศักยภาพเฉพาะตัว การสร้างบรรยากาศการทำงานที่เน้นความเข้าใจและให้กำลังใจในการทำงานร่วมกัน เพื่อพัฒนาชุมชนตามแนวทางที่สร้างสรรค์ งานวิจัยของสุรกิจ สุวรรณเกษม (2562) สนับสนุนผลการศึกษาโดยแนะนำว่า การปฏิบัติตามหลักพรหมวิหารธรรม ซึ่งประกอบด้วยเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา จะส่งผลให้ผู้นำท้องถิ่นสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและส่งเสริมการพัฒนาชุมชนได้อย่างยั่งยืน

1.4 ความยืดหยุ่นและการปรับตัว ในด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว ผู้นำท้องถิ่นมีระดับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับสูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้นำท้องถิ่นสามารถปรับตัวได้ดีในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ทั้งในด้านการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในชุมชน และสามารถปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน เช่น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา เพื่อให้ชุมชนเติบโตได้อย่างยั่งยืน งานวิจัยของพระปัญญา โชติธมโม (2562) เน้นว่า ผู้นำที่สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและมีความยืดหยุ่นในการบริหารงานจะสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับทีมงานและประชาชนได้ดียิ่งขึ้น

1.5 การทำงานเป็นทีม การพัฒนาผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในด้านการทำงานเป็นทีมมีระดับสูง ซึ่งหมายถึง ผู้นำสามารถสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นการสื่อสารที่ดี การร่วมมือกันในทุกระดับ และการสร้างความเข้าใจร่วมกันในการพัฒนาโครงการต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาชุมชนตามแนวทางสร้างสรรค์ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทำงานเป็นทีม จะช่วยให้เกิดการทำงานที่เป็นระบบและประสบผลสำเร็จ งานวิจัยของอรธกรณ จิณะโสธ (2565) พบว่า การส่งเสริมความเข้าใจในแนวทางการพัฒนาชุมชนและการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาของชุมชนเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม อำเภอลำดวน จังหวัดระยอง โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง ($R=.678^{**}$) ซึ่งหมายความว่า การประยุกต์ใช้หลักปาปนิกรรมกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในผู้บริหารท้องถิ่นส่งผลให้ผู้นำสามารถแสดงภาวะผู้นำได้อย่างสร้างสรรค์มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพระปัญญา โชติธมโม (แก้วหาวงค์) (2562) ที่ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักปาปนิกรรมของผู้บริหารเทศบาลเมืองท่าเรือ พระแท่น อำเภอนาทม จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า การส่งเสริมภาวะผู้นำตามหลักปาปนิกรรมประกอบด้วย 1) ด้านจักษุมา (วิสัยทัศน์): ผู้นำควรเข้าใจทิศทางและวิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อให้สามารถสื่อสารไปยังผู้ใต้บังคับบัญชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าใจหลักการบริหารได้อย่างชัดเจน 2) ด้านวิริโร (ความสามารถด้านการบริหาร): ผู้นำควรมีทัศนคติที่เปิดกว้าง สามารถบริหารงานได้อย่างเสมอภาค ให้โอกาสในการพัฒนา สร้างแรงจูงใจ และสามารถ

แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้โดยร่วมมือกัน 3) ด้านนิสยสัมพันธ์ (มนุษยสัมพันธ์): ผู้นำที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจะสามารถเข้ากับผู้อื่นได้ง่ายและมีจิตสาธารณะเป็นที่รักใคร่ของผู้อื่น ผู้บริหารควรใส่ใจบุคลากรสร้างความเชื่อมั่นและความผูกพันในองค์กร ทั้งนี้ผลการศึกษาในงานวิจัยของ รังสิยา แสนทวีสุข และสุภัทรศักดิ์ คำสามารถ (2567) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พบว่าภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งอาจเป็นผลจากการที่ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำแบบบริการสามารถกำหนดและวางแผนการทำงานได้อย่างมีระบบและชัดเจน โดยการรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของครู ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเองและมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ นอกจากนี้การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำแบบบริการมาก จะช่วยสร้างขวัญกำลังใจให้กับครู ส่งเสริมการพัฒนาครูและผลตอบแทนที่ยุติธรรม ส่งผลให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพในการทำงานและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในพื้นที่นี้ประกอบด้วยหลายประเด็นที่สำคัญ ได้แก่

3.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ จากการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนต้องเป็นหลักในการกำหนดเป้าหมายของชุมชนและชี้้นำให้ประชาชนเห็นถึงความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นในอนาคตผ่านกระบวนการสื่อสารที่ชัดเจนและสร้างความเข้าใจ เพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในวิสัยทัศน์ของผู้นำและเห็นถึงศักยภาพในการพัฒนาชุมชนอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระปัญญา โชติธมโม (แก้วหวงค์) (2561) ที่ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำตามหลักปาปนิกรรมของผู้บริหารเทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น อำเภอนาทม จันทบุรี โดยพบว่า ด้านจักษุมา (วิสัยทัศน์) ผู้นำต้องเข้าใจทิศทางและวิสัยทัศน์ขององค์กร และสามารถสื่อสารให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าใจได้อย่างชัดเจน เพื่อการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ

3.2 ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ การเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนที่สร้างสรรค์ต้องอาศัยการประสานงานกับประชาชนในชุมชน เพื่อร่วมกันออกแบบแนวทางในการพัฒนาที่เหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยต้องมีการใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ร่วมกับข้อมูลและบริบทของชุมชนในการออกแบบแผนพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระปัญญา โชติธมโม (แก้วหวงค์) (2561) ที่พบว่า การส่งเสริมภาวะผู้นำตามหลักปาปนิกรรมช่วยให้ผู้บริหารสามารถผสมผสานทักษะการบริหารที่สมดุลและสร้างสรรค์ได้

3.3 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การเข้าถึงประชาชนและเข้าใจความต้องการของแต่ละบุคคลในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาที่สร้างสรรค์ ผู้นำต้องสามารถมองเห็นความแตกต่างของแต่ละบุคคลและชุมชน และนำความหลากหลายเหล่านั้นมาสร้างเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางพัฒนาที่เหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของแต่ละพื้นที่ โดยผู้นำต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาที่มี

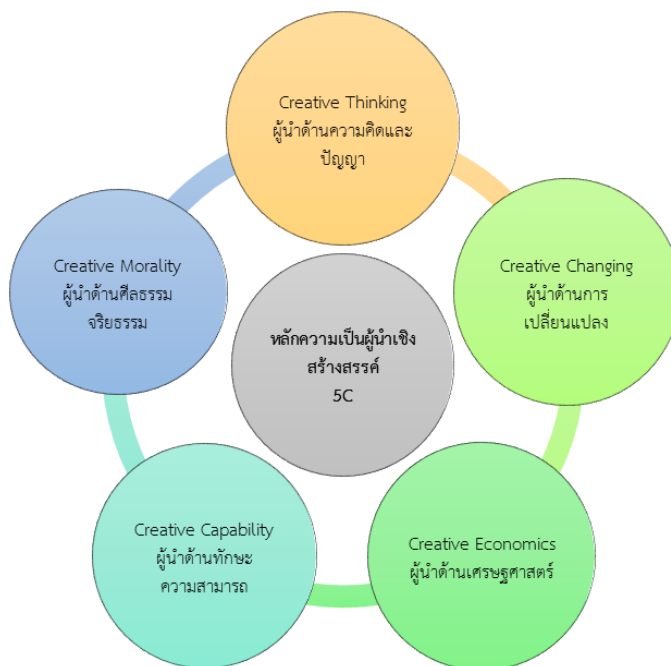
ความยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระอภิรัตน์ ฐิตวิริโย (ดาประโคน) (2561) ที่พบว่า ผู้บริหารต้องมีทักษะการวิเคราะห์ที่ดี พร้อมทั้งมีความขยันหมั่นเพียรในการฝึกฝน และสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานร่วมกับชุมชน

3.4 ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ในสภาวะที่ชุมชนต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้นำต้องมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวและสามารถปรับเปลี่ยนแนวคิดและแนวทางในการปฏิบัติงานตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้นำต้องพร้อมที่จะให้โอกาสในการแสดงความคิดเห็นและการเสนอแนวทางต่าง ๆ เพื่อผลักดันการพัฒนาที่สร้างสรรค์โดยไม่ยึดติดกับกรอบเดิม ทั้งนี้ต้องมั่นใจว่าแนวทางใหม่ ๆ ที่เลือกใช้นั้นจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดีและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระนุกูล อธิโร (บุญไทย) (2565) ที่พบว่า ผู้นำต้องมีความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงและทำงานร่วมกับประชาชนอย่างยืดหยุ่นเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

3.5 ด้านการทำงานเป็นทีม การทำงานเป็นทีมในชุมชนมีความสำคัญในการกำหนดทิศทางและการวางแผนการพัฒนาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ผู้นำต้องมีทักษะในการประสานงานและการจัดการให้ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสิทธิ์ ยิ้มแย้ม และ อุษณกร ทาวะรัมย์ (2561) ที่พบว่า ความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนมาจากการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน การมีส่วนร่วมจากประชาชน และการจัดการที่มีประสิทธิภาพในระดับชุมชน

องค์ความรู้ใหม่

จากการสังเคราะห์ผลการวิจัยเรื่องการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้ประยุกต์หลักปาณิกรรม ซึ่งประกอบด้วย การมีปัญญามองการณ์ไกล การจัดการธรรมาด้วยด้วยความเชี่ยวชาญเฉพาะ และการพึ่งพาอาศัยผู้อื่นได้เนื่องจากมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มาพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม โดยแบ่งเป็น 5 ด้านหลัก ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การมีความคิดสร้างสรรค์ 3) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 4) การมีความยืดหยุ่นและการปรับตัว 5) การทำงานเป็นทีม ผลการวิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ที่แสดงไว้ในภาพที่ 2

ภาพ 1 หลัก 5C องค์ความรู้ที่สังเคราะห์จากงานวิจัย
(ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้วิจัย)

จากภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเรื่องการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลพลงตาเยี่ยม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดระยอง ทำให้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ที่สำคัญ ซึ่งนำมาประยุกต์เป็น 5C MODEL โดยสรุปได้ดังนี้:

1. Creative Thinking (ผู้นำด้านความคิดและปัญญา) ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ต้องมีความสามารถในการคิดใคร่ครวญและตรึงตรองข้อมูลต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้พัฒนาและปรับปรุงชุมชนได้อย่างเหมาะสม โดยการจำแนกข้อมูลและนำมาใช้ในทางที่สร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบของการคิดสร้างสรรค์คือ การริเริ่มคิดใหม่ ๆ การใช้แนวคิดที่คล่องตัวและยืดหยุ่น รวมถึงการให้ความสำคัญกับกระบวนการที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย

2. Creative Changing (ผู้นำด้านการเปลี่ยนแปลง) ผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ต้องมีศักยภาพในการกระตุ้นและส่งเสริมการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงในตนเองและผู้อื่น โดยผู้นำต้องมีความมั่นใจในตนเองและความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในพื้นที่ นอกจากนี้ยังต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนและสร้างแรงกระตุ้นให้กับทีมงาน มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีทั้งในทีมและกับประชาชน พร้อมทั้งการเปิดรับความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนที่อาจแตกต่างจากแนวทางของตนเอง

3. Creative Economics (ผู้นำด้านเศรษฐศาสตร์) ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ต้องมีทักษะและความรู้ในการพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะในด้านการขับเคลื่อนและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ผ่านการส่งเสริมอาชีพที่มั่นคงและการพัฒนาสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับทุกคนในชุมชน โดยให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมและการสร้างโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจที่เป็นธรรม

4. Creative Capability (ผู้นำด้านทักษะความสามารถ) ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสมทั้งทางด้านปัญญาและทักษะการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้นำที่มีสติปัญญาต้องมีความรู้รอบในทุกด้าน รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับองค์กร ชุมชน และบริบททางสังคม เพื่อสามารถวางแผนพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ได้อย่างเหมาะสม ผู้นำที่มีทักษะจะสามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาใช้ในการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

5. Creative Morality (ผู้นำด้านศีลธรรมจริยธรรม) ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ต้องประกอบด้วยคุณธรรมและจริยธรรมที่ดี เป็นแบบอย่างในการดำรงตนตามหลักศาสนาและศีลธรรมสากล ผู้นำที่มีศีลธรรมจะสามารถนำพาชุมชนให้ดำเนินชีวิตอย่างสงบสุขและเป็นระเบียบ ในขณะเดียวกันต้องรักษาความเป็นกลางและวางตัวอย่างเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนและถูกต้องตามหลักธรรม

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยนี้สามารถสรุปภาพรวมได้ว่า ระดับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับสูง โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างหลักพุทธธรรมกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในระดับค่อนข้างสูง สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง ($R=.678^{**}$) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ยังพบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน ควรประกอบด้วยประเด็นสำคัญดังนี้ 1) ผู้นำชุมชนต้องเป็นหลักในการกำหนดเป้าหมายของชุมชน โดยการนำเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนอย่างสร้างสรรค์ที่อิงกับแนวคิดพื้นฐานที่เกิดจากชุมชนเอง 2) การเข้าถึงประชาชน เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาชุมชนอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งผู้นำต้องเข้าใจความเป็นตัวตนของประชาชนในแต่ละพื้นที่ 3) การเข้าใจบริบทของชุมชน ที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ ผู้นำต้องมีความเข้าใจในรูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ช่วยให้ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นอิสระ รวมทั้งการประสานงานที่เหมาะสมตามลักษณะงาน ฉะนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้นำควรมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ที่ครอบคลุมทุกปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และพร้อมที่จะนำปัญหามาเป็นประเด็นในการพัฒนาพื้นที่เพื่อลดช่องว่างทางสังคม

1.2 ประชาชนและผู้นำควรมีช่องทางกลางในการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจ และมีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบประเด็นต่าง ๆ ในพื้นที่เพื่อนำมาเป็นฐานข้อมูลเบื้องต้นในการวางแผนพัฒนาพื้นที่สร้างสรรค์

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ควรมีการนำข้อมูลพื้นฐานของชุมชนมาเป็นตัวอ้างอิงในการพัฒนา ปรับปรุงเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในพื้นที่

2.2 ผู้นำควรมีบทบาทสำคัญในการนำพาประชาชนเพื่อทำให้มีความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานร่วมกับประชาชน

2.3 ควรมีการแลกเปลี่ยนประเด็นปัญหา ความก้าวหน้า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ร่วมกันระหว่างผู้นำและประชาชนอย่างสม่ำเสมอ

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เพื่อการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์

3.2 ควรศึกษาการบูรณาการการทำงานแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่เพื่อการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์

3.3 ควรศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชนในการกำหนดแนวทางการพัฒนาสังคมให้มีความมั่นคงในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

พระคมกริช จันทสุโข (สุขพัตร), พระครูศรีปริยัติยารักษ์ และวงษ์อมรวิทย์ ชุตินพนธ์. (2566). ภาวะผู้นำทางการเมืองของคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย, 4(1), 42-53.

พระนุกูล อธิวโร (บุญไทย). (2565). ภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องที่ในการพัฒนาชุมชนตำบลหาดกรวด อำเภอเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์. (สารนิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระปัญญา โชติธมโม (แก้วหาวงศ์). (2561). ภาวะผู้นำตามหลักปาปนิกรรมของผู้บริหารเทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาอาคม อตถเมธี และพระมหาจักรพล สิริโร. (2564). การศึกษาภาวะผู้นำตามหลักทศปาปนิกรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระอภิรัตน์ ฐิตวิริโย (ดาประโคน). (2561). การศึกษารูปแบบการงานพัฒนาชุมชนในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง: การศึกษาพื้นที่ชุมชนเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รังสียา แสันทวิสุข และสุภัทรศักดิ์ คำสามารถ. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. วารสารสันติสุขปริทรรศน์, 5(1), 57-70.
- วิราข ฉันทพัฒนกุล. (2565). บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่. Journal of Lanna Societies, 1(4), 30-39.
- วิสิทธิ์ ยิ้มแย้ม และอุษณากร ทาวะรัมย์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ อำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี. (รายงานการวิจัย). วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับย่อ). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุรกิจ สุวรรณแกม. (2562). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุรกิจ สุวรรณแกม. (2562). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- องค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม. (2564). แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566-2570). ระยอง: องค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม.
- อรรถกรณ์ จิณะโสต. (2565). บทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลทุ่งกวาว อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่. (สารนิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Robinson, K. (2007). The Principles of Creative Leadership. New York: McGraw-Hill.
- World Economic Forum. (2020). Shaping the Future of the New Economy and Society. 24 January 2023. Retrieved from <https://www.weforum.org/platforms/shaping-the-future-of-the-new-economy-and-society>

การพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเพื่อการขับเคลื่อนกลยุทธ์
และส่งเสริมการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีอย่างยั่งยืน
Enhancing Tourism Potential to Drive Strategies and
Promote Sustainable Tourism in Surat Thani Provincial
Administrative Organization

วัฒนา นนทชิต¹, สุทธดา เอียดจ्यू², ณัฏฐาพร นพคุณ³, วิมลฉัตร ศรีสุวรรณ⁴,
ศุภกานต์ นิลโอภา⁵, สโรชา วิเชียรวงศ์⁶, อัจฉนา ไททองคำ⁷ และ ทิดารัตน์ วรรณบวร⁸
Wattana Nontachit¹, Sutthada Eadjuy², Natthaporn Noppakhun³,
Wimonchat Srisuwan⁴, Supakan Nilopa⁵, Sarocha Wichianwong⁶,
Atjana Saithongkham⁷ and Tidarat Wannaboworn⁸

Received: 19 July 2024; Revised: 06 August 2024; Accepted: 08 September 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) วิเคราะห์การบริหารกลยุทธ์การท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพด้านการท่องเที่ยวกับการขับเคลื่อนกลยุทธ์การท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี การวิจัยใช้วิธีการแบบผสมผสาน โดยในส่วนของ การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ซึ่งประกอบด้วยนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนและการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า 1) ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานและหลากหลาย ทำให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจากกลุ่มต่าง ๆ เข้ามาเยี่ยมชมเป็นจำนวนมาก 2) การขับเคลื่อนกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้ดำเนินกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพในระดับสูง โดยเน้นความร่วมมือระหว่างภาครัฐและชุมชนเพื่อสร้างความหลากหลาย

^{1 2 3 4 5 6 7 8} คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี; Faculty of Liberal Arts and Management Sciences. Prince of Songkla University, Surat Thani Campus
Corresponding Author E-mail: nontachit@gmail.com

ในประสบการณ์การท่องเที่ยว ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง 3) ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและกลยุทธ์การขับเคลื่อนมีความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน โดยเฉพาะกลยุทธ์การส่งเสริมความหลากหลายทางการท่องเที่ยวเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบนบกเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ส่วนกลยุทธ์อื่น ๆ เช่น การส่งเสริมจังหวัดให้เป็นเมืองอัจฉริยะ (Smart City) การพัฒนาโครงข่ายคมนาคม การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน และการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพ; กลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยว; ส่งเสริมการท่องเที่ยว

Abstract

This research aims to: 1) study the tourism potential in Surat Thani Province, 2) analyze the tourism strategy management of Surat Thani Provincial Administrative Organization (PAO), and 3) investigate the relationship between tourism potential and the implementation of tourism strategies by Surat Thani PAO. The study employs a mixed-methods approach. For the quantitative research, a survey questionnaire was used to collect data from 400 samples, consisting of tourists, business operators, and personnel involved in tourism at Surat Thani PAO. Stratified random sampling and purposive sampling were applied. Data were analyzed using descriptive statistics, including percentages, frequency, mean, standard deviation, and correlation coefficients. For the qualitative research, in-depth structured interviews were conducted with 9 key informants, and the data were analyzed using content analysis.

The results of the study revealed that: 1) The tourism potential of Surat Thani Province is high, with diverse and standardized tourist attractions that attract a large number of tourists from various groups. 2) Surat Thani PAO has effectively implemented tourism strategies, with a high level of efficiency, focusing on collaboration between the government and the community to offer diverse tourism experiences, leading to an increase in tourist numbers. 3) The relationship between tourism potential and the implementation of tourism strategies aligns with the proposed hypothesis. Particularly, the strategy of promoting tourism diversity to create added value and the development of land-based tourist attractions linked to marine tourism show a moderate relationship. Other strategies, such as promoting the province as a Smart City, improving transportation networks, supporting community-based tourism, and developing Surat Thani as a hub for land, water, and air tourism, showed a lower level of correlation.

Keywords: Development of Potential; Tourism Strategies; Promote Tourism

บทนำ

ปัจจุบันกระแสการท่องเที่ยวได้รับความสนใจอย่างมาก และหนึ่งในบทบาทที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่นหรือชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมูลค่าเพิ่ม โดยสามารถสร้างรายได้สำคัญให้กับประชาชนในพื้นที่ได้ การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทั้งหน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย รวมทั้งประชาชนในชุมชนที่ต้องร่วมมือในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตน (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2552) จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ 6 ของประเทศ และใหญ่ที่สุดในภาคใต้ เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในการแข่งขันในระดับนานาชาติ มีแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงระดับโลก รวมทั้งประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก จังหวัดสุราษฎร์ธานีจึงมีการใช้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวระดับโลกเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ วัฒนธรรม และสุขภาพ รวมทั้งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่มีเอกลักษณ์ของจังหวัดให้ตอบรับกับกระแสการท่องเที่ยวในระดับโลก (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2561)

การส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมทั้งแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยววิถีชุมชน มีการร่วมมือจากพันธมิตรหลายฝ่าย เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี และเครือข่ายท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเปิดรับความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการ และกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนของจังหวัดมีศักยภาพและเป็นที่รู้จักในระดับสากล (กรมการท่องเที่ยว, 2561) องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้พัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว เน้นการรักษามาตรฐานการท่องเที่ยว และมุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ โดยสร้างความหลากหลายและรักษาจุดเด่นด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี และอัตลักษณ์ความเป็นไทย พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เพื่อการสร้างมาตรฐานการท่องเที่ยวระดับสากล นอกจากนี้ยังใช้เครือข่ายสื่อและการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อออนไลน์ในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวชุมชนกับผู้ประกอบการท่องเที่ยวรายใหญ่ (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2561)

จากความสำคัญดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเพื่อขับเคลื่อนกลยุทธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีอย่างยั่งยืน เพื่อพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ และเป็นส่วนสำคัญในการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวและสถานประกอบการในจังหวัดสุราษฎร์ธานีให้เติบโตอย่างยั่งยืน โดยการสร้างความ

เชื่อมโยงและความร่วมมือในการประยุกต์ใช้นวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการและการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ภายใต้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาครัฐ เอกชน และประชาชน ดังนั้น การพัฒนากลยุทธ์การท่องเที่ยวโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นกลยุทธ์ที่สามารถปฏิบัติได้จริงและบรรลุตามวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานีกับการขับเคลื่อนกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีทั้งปริมาณและคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูล พื้นที่การวิจัยครอบคลุมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยประชากรตัวอย่างประกอบด้วยบุคลากรจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และนักท่องเที่ยวจำนวนทั้งสิ้น 400 คน การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) โดยคำนวณจากระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ที่ร้อยละ 5 สำหรับการสุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนและการเลือกแบบเจาะจงจากแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยจะดำเนินการโดยการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยการขอความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อนำมาคำนวณหาค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งได้ค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.89 และการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามจะใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.734 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจะใช้สถิติเช่น ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คาโนนิคอล (Canonical Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ

สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ จะดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 คน ได้แก่ คณะผู้บริหารและบุคลากรกองการท่องเที่ยวและกีฬาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีจำนวน 5 ราย รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำหัก 1 ราย และผู้ประกอบการท่องเที่ยว

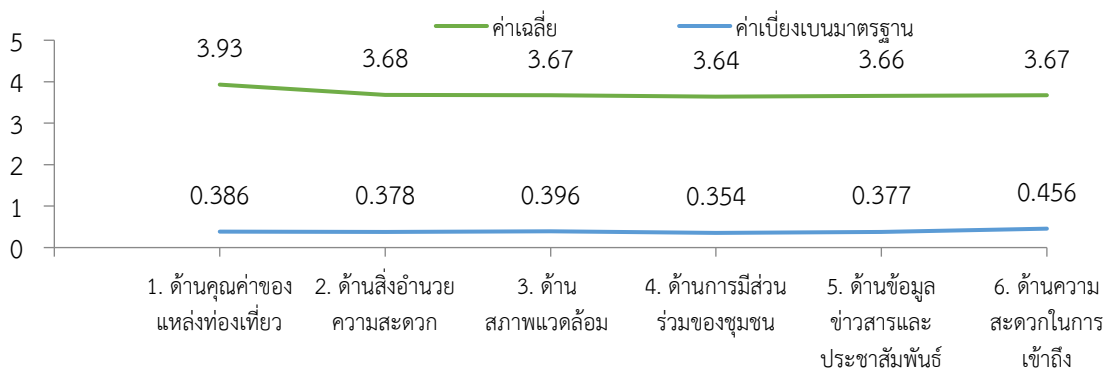
จำนวน 3 ราย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจะใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาที่สามารถสนับสนุนคำอธิบายเหตุผลและข้อเท็จจริงจากความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์จะใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงบรรยายและการให้เหตุผลเพื่อสนับสนุนข้อค้นพบจากข้อมูลเชิงปริมาณ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเพื่อการขับเคลื่อนกลยุทธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีอย่างยั่งยืน สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

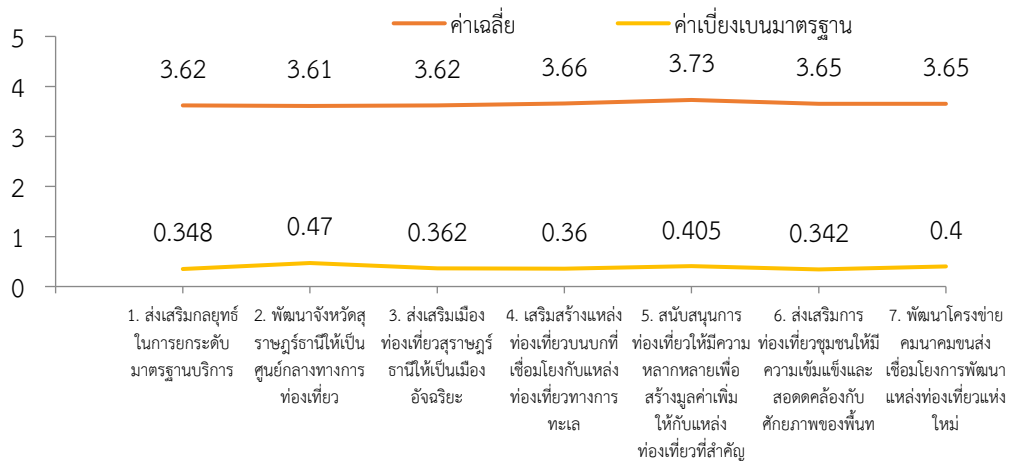
ผลการศึกษาพบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.3 โดยส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 26-33 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.5 และจบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 62.0 อาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 19.8 มีรายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.0 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นบุคคลภายในจังหวัดสุราษฎร์ธานี คิดเป็นร้อยละ 59.3 และทุกคนในกลุ่มตัวอย่างรู้จักสถานที่ท่องเที่ยวภายในจังหวัดสุราษฎร์ธานี คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนใหญ่ท่องเที่ยวในจังหวัดนี้ 4-6 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 39.0 นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังมีความคิดเห็นว่าภาพรวมของสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานีสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวในระดับสากล และเป็นที่รู้จักในระดับชาติและนานาชาติ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.30 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

1. ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมของศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานีอยู่ในระดับสูง โดยประกอบด้วยหลายด้านที่มีการประเมินในระดับมาก ได้แก่ ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์ และ ด้านความสะดวกในการเข้าถึง รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. การขับเคลื่อนกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมของการขับเคลื่อนกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีการบริหารกลยุทธ์ในระดับสูง โดยประกอบด้วยหลายประเด็น ได้แก่ 1) การส่งเสริมกลยุทธ์ในการยกระดับมาตรฐานบริการ 2) การพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานีให้เป็นศูนย์กลางทางการท่องเที่ยวทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ 3) การส่งเสริมเมืองท่องเที่ยวสุราษฎร์ธานีให้เป็นเมืองอัจฉริยะ (Smart City) 4) การเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยวบนบกที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล 5) การสนับสนุนการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ 6) การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนให้มีความเข้มแข็งและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ และ 7) การพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งเพื่อเชื่อมโยงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในภาพที่ 2

ภาพ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการขับเคลื่อนกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานีกับการขับเคลื่อนกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและการขับเคลื่อนกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองตัวแปรเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพด้านการท่องเที่ยวกับการขับเคลื่อนกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีระดับความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างต่ำ โดยแสดงรายละเอียดดังนี้ 1) การส่งเสริมกลยุทธ์ในการยกระดับมาตรฐานบริการ อยู่ในระดับต่ำ 2) การพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานีให้เป็นศูนย์กลางทางการท่องเที่ยวทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ อยู่ในระดับต่ำมาก 3) การส่งเสริมเมืองท่องเที่ยวสุราษฎร์ธานีให้เป็นเมืองอัจฉริยะ (Smart

City) อยู่ในระดับต่ำ 4) การเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยวบนบกที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล อยู่ในระดับต่ำ 5) การสนับสนุนการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ อยู่ในระดับปานกลาง 6) การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนให้มีความเข้มแข็งและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ อยู่ในระดับต่ำ และ 7) การพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ อยู่ในระดับต่ำ ฉะนั้นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองมีลักษณะดังที่แสดงในโมเดลที่ 1

โมเดล 1 ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานีกับการขับเคลื่อนกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเพื่อขับเคลื่อนกลยุทธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานียังยืนยัน ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานีอยู่ในระดับสูง เนื่องจากจังหวัดมีทรัพยากรท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและดึงดูดให้เดินทางเข้ามาเยี่ยมชม ในขณะเดียวกันก็มีการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวไปพร้อมกัน โดยใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพและคำนึงถึงประโยชน์สูงสุด (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒน์, 2542) นอกจากนี้

ยังมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่มุ่งเน้นการสร้างความเข้าใจ ความยอมรับ และความร่วมมือจากภาครัฐ ในจังหวัด รวมทั้งให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการต่าง ๆ ของภาครัฐ (กรมการท่องเที่ยว, 2561) ซึ่งมีการเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การประเมินสถานการณ์ร่วมกัน การรับผิชอบร่วม และการผลักดันกิจกรรมต่าง ๆ โดยภาครัฐควรให้ ข้อมูลและฟังความคิดเห็นจากประชาชนก่อนการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดฉันทามติในการดำเนินงาน หรือพัฒนาหรือโครงการนั้น ๆ (พจนา สวนศรี, 2546) แนวคิดนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัส สุวรรณ (2538) ที่เน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องพิจารณาหลายปัจจัย ได้แก่ ความต้องการของผู้ท่องเที่ยว ความสะดวกในการเข้าถึง ความสามารถในการใช้บริการของนักท่องเที่ยว และความสามารถของพื้นที่ในการรองรับ ซึ่งประกอบด้วยความสามารถในการรองรับทางกายภาพ สังคม และนิเวศวิทยา

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การขับเคลื่อนกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยว ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีอยู่ในระดับสูง โดยการบริหารกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยว ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีประกอบด้วยกำหนดยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์ และ เป้าหมายในทั้งระยะสั้นและระยะยาว (David and David, 2024) การดำเนินงานหลังจากนั้นคือ การวางแผนและดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุภารกิจและเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยการจัดการ เชิงกลยุทธ์นี้จะต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายด้าน โดยเฉพาะปัจจัยภายนอกที่อาจเป็นทั้งโอกาสและ อุปสรรคในการดำเนินธุรกิจ (Opportunities and Threats) รวมถึงการประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (Strengths and Weaknesses) ขององค์กร เพื่อใช้ประโยชน์จากโอกาสที่มีอยู่ (Hill, Schilling, and Jones, 2024) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ ธานี พบว่า การวิเคราะห์นี้ประกอบด้วยพิจารณาปัจจัยภายในองค์กรที่มีผลต่อการขับเคลื่อน กลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยว ดังนี้ 1) การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน (Strengths and Weaknesses) ได้แก่ ความสามารถหลัก (Core Competence) ขององค์กร รวมถึงบริการที่เหนือกว่าคู่แข่งใน ชุมชนท่องเที่ยวอื่นๆ เช่น การมีทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมและการพัฒนาบริการที่ตอบสนองความ ต้องการของนักท่องเที่ยว (Dess, McNamara, Eisner, and Lee, 2024) 2) การกำหนดทิศทางการ ดำเนินงาน (Direction Setting) คือการตั้งเป้าหมายชัดเจนและพยายามในการบรรลุเป้าหมายนั้น ซึ่งต้องมีการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้มีส่วนได้เสียที่มีบทบาทสำคัญในการผลักดันกลยุทธ์ด้านการ ท่องเที่ยว และการวางแผนเพื่อคาดหวังผลลัพธ์ในอนาคต (Johnson, Scholes, and Whittington, 2017) 3) การจัดทำกลยุทธ์การตลาด (Marketing Strategy Formulation) เป็นการกำหนดวิธีการ และกิจกรรมต่างๆ ที่จะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดสุ ราษฎร์ธานี โดยการพิจารณาปัจจัยทั้งภายในและภายนอกในการวางแผนกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ (Mintzberg, Ahlstrand, and Lampel, 2009; พัทธพงศ์ วัฒนสินธุ์ และ พสุ เดชะรินทร์, 2541)

3. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า การวิเคราะห์ยอมรับสมมติฐานที่ว่า ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการขับเคลื่อนกลยุทธ์การท่องเที่ยวขององค์การ บริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของ

จังหวัดกับการดำเนินกลยุทธ์การท่องเที่ยว พบว่า การพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ประกอบการมีส่วนสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริการ และสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนที่เชื่อมโยงกับผู้ประกอบการรายใหญ่ เพื่อส่งเสริมการสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น โดยมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารจากกองการท่องเที่ยวและกีฬา พร้อมทั้งการแบ่งหน้าที่การทำงานในแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน รวมถึงการส่งเสริมเส้นทางคมนาคมขนส่งจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีไปยังจังหวัดอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงและสามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เปรมจิต พรหมสารเมธี (2553) เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวและเพิ่มความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น ขณะเดียวกัน ผลการศึกษาของ วิภา ศรีระทุ (2551) เกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเขาคว่ำ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรท้องถิ่นในการดูแลแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญในการรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืน และกิจกรรมการท่องเที่ยวควรมีความหลากหลาย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และร่วมมือจากคนในชุมชน พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์ (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในบ้านโคกไคร จังหวัดพังงา พบว่า การท่องเที่ยวในชุมชนไม่ควรมุ่งเน้นที่ผลประโยชน์ด้านรายได้เพียงอย่างเดียว แต่ควรเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการสร้างจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากรนั้นผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน ขณะที่ สุทธิ เสริฐศรี (2557) ในการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวในชุมชนคลองโคน จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ผู้นำชุมชนต้องจัดการฝึกอบรมและให้ความรู้แก่ชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาทั้งหมด พบว่า การขับเคลื่อนกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานีสามารถเพิ่มประสิทธิภาพได้หากมีการร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและชุมชน โดยการพัฒนาผู้นำและคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวที่หลากหลายและนำไปสู่การเพิ่มจำนวนของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนจังหวัดสุราษฎร์ธานี

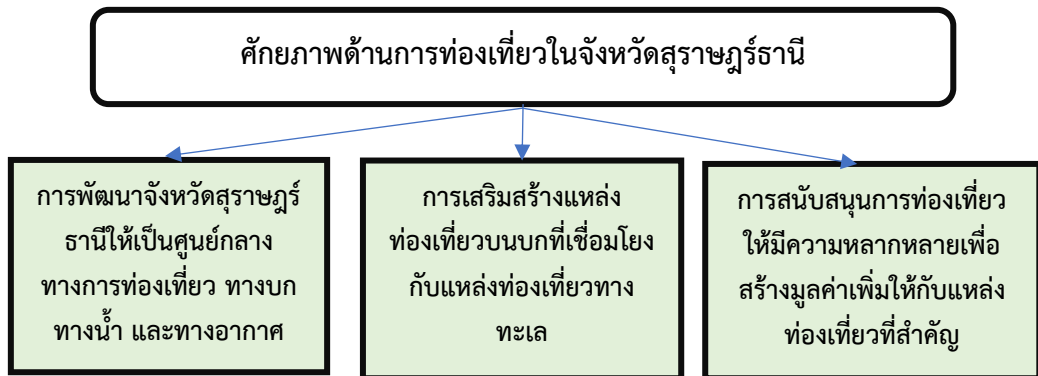
องค์ความรู้ใหม่

จากผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเพื่อการขับเคลื่อนกลยุทธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีอย่างยั่งยืน พบว่า ผลการศึกษาดังกล่าวสร้างองค์ความรู้เชิงนโยบายที่สำคัญในการพัฒนากลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานีภายใต้บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเมื่อพิจารณาจากค่าความสัมพันธ์ที่มีระดับค่อนข้างสูง (ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป) พบว่า การขับเคลื่อนกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีจะต้องมุ่งเน้น 3 องค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

- 1) การพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานีให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่ครอบคลุมทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ
- 2) การเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยวทางบกที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล และ
- 3) การสนับสนุนการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ซึ่ง

สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) โดยมีวิสัยทัศน์ที่ว่า “เมืองเกษตรคุณภาพ การท่องเที่ยวยั่งยืน สังคมเป็นสุข”

จากผลการวิจัยสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้และตัวแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้ดังนี้

โมเดล 2 แนวโน้มการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากโมเดลการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการขับเคลื่อนกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้ง 3 องค์ประกอบตามโมเดลข้างต้น จะเห็นได้ว่า ยังมีองค์ประกอบอื่นที่มีความสำคัญ ประกอบด้วย ประเด็นการส่งเสริมกลยุทธ์ในการยกระดับมาตรฐานบริการด้านการท่องเที่ยว การส่งเสริมเมืองท่องเที่ยวสุราษฎร์ธานีให้เป็นเมืองอัจฉริยะ Smart City การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนให้มีความเข้มแข็งสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ การพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ และประเด็นการพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานีให้เป็นศูนย์กลางทางการท่องเที่ยว ทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ตามลำดับ โดยภาพรวมความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นเชิงบวกจึงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวดังกล่าวเป็นทิศทางและรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานีอย่างยั่งยืน

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษาพบว่า ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมาก จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวทางบก ทางน้ำ และทางอากาศที่มีศักยภาพ มีนักท่องเที่ยวหลากหลายเข้ามาท่องเที่ยว ในการขับเคลื่อนกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีอยู่ในระดับมาก เช่นกัน โดยมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและชุมชน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวที่หลากหลายทำให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานีมากยิ่งขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานีกับการขับเคลื่อนกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

สุราษฎร์ธานีมีความสัมพันธ์กันตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะด้านการสนับสนุนการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่ ด้านการส่งเสริมกลยุทธ์ในการยกระดับมาตรฐานบริการ การพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว ทางบก ทางน้ำและทางอากาศ การส่งเสริมเมืองท่องเที่ยวให้เป็นเมืองอัจฉริยะ Smart City การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนให้มีความเข้มแข็งสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ และการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การยกระดับมาตรฐานบริการ: การเสนอให้ยกระดับมาตรฐานบริการเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะการทำให้เป็นที่รู้จักทั้งในและนอกจังหวัด เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและเพิ่มความปลอดภัย

1.2 การพัฒนาเส้นทางคมนาคม: การพัฒนาเส้นทางคมนาคมให้สะดวกสบายและเชื่อมโยงดีขึ้นเป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญ เนื่องจากการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวมีผลโดยตรงต่อประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาศักยภาพด้านอื่น ๆ : ควรมีการศึกษาในด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว และการบริหารจัดการเพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวมีความยั่งยืนและมีคุณภาพ

3. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การพัฒนาแผนแม่บท: การนำผลการวิจัยไปพัฒนาแผนแม่บทส่งเสริมการท่องเที่ยวสามารถช่วยในการพัฒนาการจัดทำแผนแม่บทส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างเป็นรูปธรรมและมีทิศทางที่ชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2561). สถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2565. เข้าถึงได้จาก <https://www.mots.go.th/news/category/497>
- ชุติมา สามารถ และเก็ตถา บุญปรากการ. (2559). การจัดการดูแลป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านนิคมพัฒนาที่ 1 ตำบลท่าชะมวง อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา. วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยทักษิณ, 11(1), 193-208.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2552). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2549). การพัฒนาและการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: บริษัทเพรส แอนด์ ดีไซน์.
- เปรมจิต พรหมสารเมธี. (2553). การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสำหรับนักท่องเที่ยวนานาชาติในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสารคาม.

- แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2565).
ลักษณะของแผนยุทธศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2565. เข้าถึงได้จาก
<https://www.suratpao.go.th/planning/files/>
- พจนา สวนศรี. (2546). คู่มือการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิต
และธรรมชาติ.
- พัทตร์ผจง วัฒนสินธุ์และพสุ เดชะรินทร์. (2541). การจัดการเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์. (2557). การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา บ้านโคก
ไคร จังหวัดพังงา. วารสารวิชาการ Veridian E Journal, 7(3), 649-665.
- มนัส สุวรรณ. (2538). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2565. เข้าถึง
ได้จาก <http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/>
- วิภา ศรีระทุ. (2551). ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน อำเภอเขาต้อ จังหวัดเพชรบูรณ์.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2561). ข้อมูลทั่วไปของสำนักงานการ
ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุราษฎร์ธานี. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2567.
เข้าถึงได้จาก <https://suratts.mots.go.th/>
- สุถี เสริฐศรี. (2557). แนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชนคลองโคน อำเภอเมือง จังหวัด
สมุทรสงคราม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย
กรุงเทพ.
- David, F. R., & David, F. R. (2024). Strategic Management: A Competitive Advantage
Approach, Concepts and Cases. Pearson.
- Dess, G. G., McNamara, G., Eisner, A., & Lee, S.-H. (2024). Strategic Management: Text
and Cases. McGraw-Hill Education.
- Hill, C. W. L., Schilling, M. A., & Jones, G. R. (2024). Strategic Management: An Integrated
Approach. Cengage Learning.
- Johnson, G., Scholes, K., & Whittington, R. (2017). Exploring Strategy: Text and Cases.
Pearson.
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (2001). The Strategy-Focused Organization: How Balanced
Scorecard Companies Thrive in the New Business Environment. Harvard
Business Review Press.
- Mintzberg, H., Ahlstrand, B., & Lampel, J. (2009). Strategy Safari: A Guided Tour
Through The Wilds of Strategic Management. Harvard Business Press.

เครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนากลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด
อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ
Collaborative Networks in Developing Thung Kha
Wat Farmer Groups Lamae District Chumphon Province
under the Concept of Empowerment

ศุจินันท์ ไตรระเปียบ¹, ชนัญชิตา ทิพย์ญาณ² และ อมร หวังอัครงกู³
Sukenun Tirabaib¹, Chananchida Tipyan² and Amorn Wangukkarangkul³

Received: 22 July 2024; Revised: 03 October 2024; Accepted: 19 October 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สถานการณ์ของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ 2) การวิเคราะห์การบริหารงานผ่านเครือข่ายของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด 3) การเสนอแนวทางสร้างเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 15 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหาร 7 คน และผู้นำชุมชน 8 คน เก็บข้อมูลผ่านสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดจำนวน 138 คน ซึ่งรวมถึง คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย 1) สถานการณ์ของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ พบว่า ผลผลิตของกลุ่มมีปริมาณไม่เพียงพอสำหรับการส่งออก แม้ความต้องการสินค้าจะสูงขึ้น กลุ่มจึงเริ่มแสวงหาความร่วมมือขยายโอกาสในการทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่น 2) การบริหารงานผ่านเครือข่ายของกลุ่ม พบว่าโดยรวมการบริหารงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการบุคคลมีคะแนนสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน ด้านการติดตามผล ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงาน และด้านการวางแผน ตามลำดับ 3) แนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ พบว่า กลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดควรสร้างความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาควิชาการ ผ่านกระบวนการความร่วมมือ โดยเน้นการส่งเสริมและสนับสนุน เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ การจัดการบุคคล การวางแผน งบประมาณ และการติดตามผล เพื่อเสริมสร้างความ

^{1 2 3} หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี; Master of Political Science, Surat Thani Rajabhat University
Corresponding Author, E-mail: plang.0109@gmail.com

เข้มแข็งและพัฒนาเครือข่ายอย่างยั่งยืน ผ่านการเสริมสร้างพลังอำนาจที่สำคัญต่อการพัฒนา ศักยภาพ ความรู้ความสามารถ และความเชื่อมั่นของสมาชิกในกลุ่ม นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายและ การแก้ไขปัญหาของตนเอง เกิดการยอมรับในคุณค่าและความสามารถในการดำเนินงานของกลุ่ม

คำสำคัญ: เครือข่ายความร่วมมือ; การพัฒนากลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด; การเสริมสร้างพลังอำนาจ

Abstract

This research aims to study: 1) The situation of the agricultural group in the Thung Kawat plantation, La Mae district, Chumphon province, under the concept of empowerment; 2) The analysis of the management through the network of the Thung Kawat plantation farmers' group; and 3) The proposal for creating a collaborative network for the Thung Kawat plantation farmers' group. This study employs a mixed-methods approach, consisting of qualitative and quantitative research. For the qualitative research, key informants included 15 individuals: 7 members of the management committee and 8 community leaders. Data were collected through interviews and focus group discussions. For the quantitative research, data were gathered from a total of 138 farmers in the Thung Kawat plantation group, including both committee members and group members. The statistical analysis used included frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research findings are as follows: 1) The situation of the Thung Kawat plantation farmers' group under the concept of empowerment showed that the group's product quantity was insufficient for export, despite the increasing demand for their goods. As a result, the group began seeking collaboration opportunities with other sectors to expand their working potential. 2) Management through the network of the group was generally found to be at a high level. When analyzed by category, the highest-rated aspect was personnel management, followed by promotion and support, monitoring and reporting, budgeting, general management, and planning, respectively. 3) The approach to creating a collaborative network indicated that the Thung Kawat plantation farmers' group should foster cooperation from the government, private sector, civil society, and academia through a collaborative process. The main focus should be on promoting and supporting the group, followed by personnel management, planning, budgeting, and monitoring. This approach aims to strengthen and sustain the network while empowering the group to develop its potential, skills, and confidence, which will lead to achieving their goals and solving

their own problems, as well as gaining recognition of their value and capabilities in the group's operations.

Keywords: Collaboration Network; Development of Tung Kawat Farmers Group; Empowerment

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยผ่านแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 ได้มุ่งเน้นเสริมสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสมัยใหม่เป็นหลัก การพัฒนาทางเศรษฐกิจในช่วงแรกเน้นการขยายตัวเพื่อเพิ่มความเจริญรุ่งเรือง แต่การเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 กลายเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่นำไปสู่การปฏิรูประบบเศรษฐกิจและสังคมในหลายมิติ การฟื้นฟูเศรษฐกิจหลังวิกฤตทำให้เศรษฐกิจชุมชนได้รับความสนใจมากขึ้น เนื่องจากเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีลักษณะผสมผสาน มุ่งเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยคำนึงถึงการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาที่ยั่งยืน (สรเสรีญ วงศ์ชะอุ่ม, 2559) ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจไทยมีการขยายตัวเฉลี่ยปีละ 5% แต่ในช่วงหลังจากปี 2557 การขยายตัวทางเศรษฐกิจได้ชะลอตัวลง โดยมีการขยายตัวเฉลี่ยเพียง 3.2% ซึ่งต่ำกว่าศักยภาพของระบบเศรษฐกิจที่จะช่วยให้ประเทศไทยหลุดจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลาง สาเหตุหลักที่ทำให้เศรษฐกิจชะลอตัวคือการลดลงของการลงทุนอย่างต่อเนื่อง โดยสัดส่วนการลงทุนรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ลดลงจาก 41.3% ในช่วงปี 2534-2539 เป็น 25.5% ในช่วงปี 2543-2557 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) เศรษฐกิจที่ชะลอตัวนี้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน โดยเฉพาะประชาชนในระดับรากหญ้า ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดในประเทศ แม้ว่ารัฐบาลจะแสดงความเชื่อมั่นว่าเศรษฐกิจไทยจะฟื้นตัวจากปี 2558 แต่ประชาชนยังคงเผชิญปัญหาหลายด้าน การตอบสนองของรัฐบาลต่อปัญหานี้คือการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมและมุ่งเน้นการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและความยั่งยืนในระดับชุมชน

เศรษฐกิจไทยได้มีการปรับโครงสร้างสู่ระดับที่สูงขึ้น โดยเน้นที่ระบบเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งถือเป็นทางเลือกสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ในปัจจุบันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 มุ่งสู่การพัฒนาเศรษฐกิจที่สร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายหลักคือการปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ การสร้างสังคมที่มีโอกาสและความเป็นธรรม การเปลี่ยนผ่านสู่ความยั่งยืน และการเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลงภายใต้บริบทโลกใหม่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2556) สถานการณ์ของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควาต์ อำเภอละมั่ง จังหวัดชุมพร เป็นตัวอย่างหนึ่งของการรวมกลุ่มเพื่อผลิตกล้วยหอมปลอดสารเคมีและส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นการเสริมสร้างรายได้เสริมให้แก่เกษตรกรในเขตตำบล

ทุ่งควัววัด พร้อมทั้งเสริมสร้างความสามัคคีและการทำงานร่วมกันในกลุ่มชุมชน อย่างไรก็ตาม กลุ่มเกษตรกรยังคงเผชิญปัญหาหลักที่สำคัญคือ ผลผลิตที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด แม้ว่าความต้องการสินค้าจะมีจำนวนมาก แต่สินค้าที่สามารถส่งออกได้มีจำนวนน้อยลงเนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ภัยแล้งที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผลผลิต จึงทำให้ไม่สามารถส่งออกได้ตามเป้าหมาย อีกทั้งการบริหารงานภายในกลุ่มยังมีความซับซ้อนและขาดสมาชิกที่เพียงพอในการปฏิบัติงาน

การพัฒนาของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ่งควัววัดจึงจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งจะช่วยให้การประสานงานระหว่างกลุ่มบุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างเครือข่ายนี้ไม่เพียงแต่การแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้ แต่ยังช่วยในการแบ่งงานและประสานการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน การแบ่งปันประสบการณ์และทรัพยากรจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการผลิตและการขยายตลาด กลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ่งควัววัดสามารถขยายฐานการปลูกกล้วยหอมทองและขยายฐานตลาดได้มากขึ้น ดังนั้นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นำชุมชนและเกษตรกรในกลุ่มยังเป็นสิ่งสำคัญ โดยผู้นำชุมชนมีบทบาทในการสนับสนุนและประสานงาน ขณะที่กลุ่มเกษตรกรมีบทบาทในการพัฒนาผลผลิตให้มีมูลค่าเพิ่ม การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองกลุ่มจะช่วยให้การพัฒนาชุมชนเป็นไปอย่างยั่งยืนและสามารถเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรได้มากขึ้น (อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์, 2540)

ผู้วิจัยมองเห็นถึงความสำคัญของการขยายเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ่งควัววัด อำเภอละม่อม จังหวัดชุมพร ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ ซึ่งจะช่วยให้ชุมชนสามารถส่งออกผลผลิตในระดับที่สูงขึ้นและเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ หากเครือข่ายนี้ได้รับการขยายและพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยครั้งนี้จึงจะเป็นประโยชน์ทั้งสำหรับชุมชน กลุ่มเกษตรกร และประชาชนในพื้นที่ รวมถึงพื้นที่อื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เพื่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ่งควัววัด อำเภอละม่อม จังหวัดชุมพร ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ
2. เพื่อวิเคราะห์การบริหารงานโดยผ่านเครือข่ายของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ่งควัววัด อำเภอละม่อม จังหวัดชุมพร
3. เพื่อเสนอแนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ่งควัววัด อำเภอละม่อม จังหวัดชุมพร ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน โดยรวมทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ

1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาเกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนากลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด ในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ มีจำนวน 15 คน แบ่งเป็นคณะกรรมการบริหาร 7 คน และผู้นำชุมชนจาก 8 หมู่บ้านในตำบลทุ้งควัด ข้อมูลเหล่านี้จะนำไปวิเคราะห์เพื่อศึกษาการบริหารเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรทุ้งควัด และจะใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 เครื่องมือวิจัย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เช่น ชื่อ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน สถานที่และวันที่สัมภาษณ์ รวมถึงการยินยอมของผู้ให้ข้อมูล ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ โดยมีหัวข้อสำคัญดังนี้ 1) วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของกลุ่มเกษตรกรทุ้งควัดในบริบทของการเสริมสร้างพลังอำนาจ 2) ประเมินสถานการณ์ใน 4 มิติ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเมืองและการปกครอง ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ให้ข้อมูลที่อาจเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเกษตรกร

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการ 1) ส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง 2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและตรวจสอบความสมบูรณ์ 3) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อตอบคำถามการวิจัย 4) ดำเนินการสัมภาษณ์โดยการจดบันทึกและขออนุญาตบันทึกเสียงสัมภาษณ์ หากมีข้อสงสัยเพิ่มเติมจะติดต่อสอบถามผู้ให้ข้อมูลอีกครั้ง 5) รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสารจะถูกตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้อง โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงและปรากฏการณ์ปัจจุบันอย่างละเอียด

2. การวิจัยเชิงปริมาณ

2.1 กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มประชากรในการศึกษาคือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเกษตรกรทุ้งควัด รวมทั้งสิ้น 138 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นจำนวน 103 คน โดยการคำนวณจากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973)

2.2 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการบริหารงานใน 6 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การบริหารงาน การจัดการบุคคล ความร่วมมือ งบประมาณ และการติดตามผล โดยใช้มาตราส่วนลิเคิร์ต (Likert Scale) เพื่อวัดระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานของเครือข่ายกลุ่มเกษตรกร

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติบรรยาย เช่น ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์แปลผลดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเรื่องเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนากลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ ซึ่งผลการศึกษาสรุปลได้ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสถานการณ์ของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ พบว่า

1. สถานการณ์ของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจจากการศึกษา พบว่ากลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดเกิดขึ้นจากการรวมตัวของประชาชนในแต่ละหมู่บ้านในตำบลทุ้งควัด เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมในชุมชน โดยการรวมกลุ่มนี้มีความสำคัญในหลายด้าน ไม่เพียงแต่ส่งเสริมให้เกิดการแบ่งปันความคิดเห็นระหว่างสมาชิก แต่ยังช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างชาวบ้านและหน่วยงานท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีการสืบทอดวัฒนธรรมและความเชื่อมโยงทางสังคม ซึ่งทำให้กลุ่มนี้สามารถเป็นสื่อกลางที่มีประสิทธิภาพในการประสานงานและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งระดับตำบลและระดับจังหวัด ในด้านการผลิตและการค้าขายของกลุ่ม พบว่าในปัจจุบันปริมาณการส่งออกกล้วยหอมทองลดลงอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากหลายปัจจัยที่ส่งผลกระทบ เช่น การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศที่ไม่แน่นอน โดยเฉพาะในช่วงหลายปีที่ผ่านมา พื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองต้องประสบกับความแห้งแล้ง ส่งผลให้ผลผลิตที่ได้ไม่สามารถผ่านมาตรฐานที่ต้องการได้ ทำให้ปริมาณกล้วยที่สามารถส่งออกได้ลดลง ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของกลุ่มและรายได้ของสมาชิก

2. การสนับสนุนและความร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่น กลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดมีการเชื่อมโยงกับชุมชนและหน่วยงานภายนอกอย่างใกล้ชิด โดยมีผู้นำชุมชนเป็นสื่อกลางในการประสานงาน ทั้งในด้านการรับข้อมูลข่าวสารและการส่งต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ตัวอย่างเช่น เมื่อเกิดปัญหาด้านการผลิต ผู้นำชุมชนได้นำเสนอปัญหาต่อองค์การบริหารส่วนตำบลทุ้งควัด จนได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดซื้อหน่อกล้วยหอมทองให้กับสมาชิกในชุมชนเพื่อนำไปปลูกเพิ่ม ทำให้มีปริมาณผลผลิตที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการช่วยลดความเสี่ยงต่อสิ่งแวดล้อม และเป็นการสร้างความยั่งยืนในอาชีพเกษตรกรรม เนื่องจากการปลูกกล้วยไม่ทำลายดินและมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย

3. ผลลัพธ์และประโยชน์ต่อชุมชน การสนับสนุนจากหน่วยงานท้องถิ่นและการรวมตัวของเกษตรกรท้องถิ่นส่งผลดีต่อสมาชิกกลุ่มในหลายด้าน ทั้งในแง่ของการสร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัว ลดความเสี่ยงทางสุขภาพเนื่องจากการใช้สารเคมีน้อยลง และช่วยสร้างอาชีพที่ยั่งยืน ซึ่ง

การปลูกกล้วยหอมทองได้รับการสนับสนุนและตอบรับที่ดีจากประชาชน เนื่องจากเป็นพืชที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและเป็นที่ต้องการในตลาด นอกจากนี้ การจัดการภายในกลุ่มยังส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพากันเองของสมาชิก ทำให้ชุมชนมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การบริหารงานโดยผ่านเครือข่ายของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละแม จังหวัดชุมพร พบว่าจากเก็บแบบสอบถามข้อมูลของคณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด และสมาชิกผู้ปลูกกล้วยกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำนวน 103 คน โดยผลการวิจัยสามารถจำแนกรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

2.1. ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 103 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 64.1 อายุระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 37.9 สถานภาพสมรส จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 52.4 ประถมศึกษา จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 รายได้ต่อเดือน 5,001–10,000 บาท จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 60.2 สมาชิกผู้ปลูกกล้วยกลุ่มเกษตรกรจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 72.8 เป็นผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 100

2.2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารและความคิดเห็นของคณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด และสมาชิกผู้ปลูกกล้วยกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการบริหารและความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน ซึ่งสามารถเรียงลำดับจากค่ามากที่สุดไปหาค่าน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการบุคคล คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.61) และในส่วนที่อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน คือ ด้านความร่วมมือ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.48) รองลงมา คือ ด้านการติดตามรายงานผล คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.42) รองลงมา คือ ด้านงบประมาณ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.39) รองลงมา คือ ด้านการบริหารงาน คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.11) และสุดท้าย คือ ด้านการวางแผน คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.10) ตารางที่ 1

n=103

ระดับการบริหารและความคิดเห็นของ คณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการวางแผน	4.10	.342	มาก
2. ด้านการบริหารงาน	4.11	.332	มาก
3. ด้านการจัดการบุคคล	4.61	.353	มากที่สุด
4. ด้านการส่งเสริมสนับสนุน	4.48	.371	มาก
5. ด้านงบประมาณ	4.39	.379	มาก
6. ด้านการติดตามรายงานผล	4.42	.385	มาก
รวม	4.35	.215	มาก

ตารางที่ 1 ระดับการบริหารและความคิดเห็นของคณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด
สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด ตำบลทุ้งควัด อำเภอละแม จังหวัดชุมพร

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ จากการศึกษาพบว่าการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด ควรเน้นการสร้างความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาควิชาการ ผ่านกระบวนการร่วมมือที่เป็นระบบ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเกษตรกรอย่างยั่งยืน โดยสรุปแนวทางที่มีประสิทธิภาพได้ดังนี้

3.1 การส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนเป็นปัจจัยสำคัญอันดับแรกในการพัฒนากลุ่มเกษตรกรทุ้งควัด ควรมีการจัดโครงการที่ส่งเสริมความรู้ การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการฝึกอบรมที่ช่วยเพิ่มพูนทักษะที่จำเป็น รวมถึงการสนับสนุนในด้านทรัพยากรที่จำเป็น เช่น เมล็ดพันธุ์ เครื่องมือทางการเกษตร และเทคนิคการเพาะปลูกที่ทันสมัย ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มผลผลิตและเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร

3.2 การจัดการบุคคลที่มีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการบุคคลในกลุ่มเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญในการทำให้กลุ่มมีประสิทธิภาพ สมาชิกควรได้รับการแบ่งงานตามความเชี่ยวชาญและความสามารถ มีการสร้างระบบโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจน ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารสมาชิกกลุ่ม และอาสาสมัคร เพื่อให้แต่ละคนมีบทบาทที่ชัดเจน ส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 การวางแผนและการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน การวางแผนที่เป็นระบบและการกำหนดเป้าหมายร่วมกันในระยะสั้นและระยะยาวเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จในการดำเนินงานกลุ่มเกษตรกร การวางแผนนี้ควรครอบคลุมทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการผลิต การตลาด และการจัดการทรัพยากร เพื่อให้สามารถประเมินความสำเร็จและปรับปรุงการทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้

3.4 การจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอและโปร่งใส การบริหารจัดการงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพเป็นอีกปัจจัยที่จำเป็น การใช้งบประมาณควรเป็นไปอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม มีการบันทึกการรายรับ-รายจ่ายอย่างละเอียดและเปิดเผยให้สมาชิกกลุ่มทราบ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในกลุ่ม รวมถึงควรมีกองทุนสำรองสำหรับการพัฒนาและบรรเทาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

3.5 การติดตามผลและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยอาจจัดการประชุมเพื่อติดตามความก้าวหน้าของโครงการในทุกระยะและรับฟังข้อเสนอแนะจากสมาชิกกลุ่ม ทั้งนี้จะช่วยให้สามารถปรับปรุงการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที

จากแนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด เป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเกษตรกร เพื่อให้สมาชิกมีความรู้ความสามารถ และความเชื่อมั่นในการทำงานร่วมกันและจัดการปัญหาของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ การได้รับการยอมรับและตระหนักถึงคุณค่าและศักยภาพของตนเองจะช่วยส่งเสริมให้

สมาชิกในกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละแม จังหวัดชุมพร สามารถทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบและสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มมีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเรื่องเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ งานวิจัยนี้มีการอภิปรายผลเกี่ยวกับสถานการณ์และปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด โดยพิจารณาในหลายประเด็นดังนี้

1. สถานการณ์ของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด กลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ได้รับการจัดตั้งขึ้นจากประชาชนในพื้นที่รวมตัวกันเพื่อร่วมผลิตและส่งออกกล้วยหอมทองไปยังประเทศญี่ปุ่น โดยที่ประชาชนมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานทุกขั้นตอน ตั้งแต่การผลิตจนถึงการจัดการ โดยการมีส่วนร่วมนี้ช่วยให้เกิดการสร้างรายได้แก่ตนเองและครอบครัว และยังช่วยเสริมสร้างเศรษฐกิจภายในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินการตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจนี้ ทำให้สมาชิกในกลุ่มมีความเข้มแข็งผ่านการร่วมกันคิดและตัดสินใจ ซึ่งช่วยส่งเสริมความสามัคคีและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในกลุ่ม เกิดวัฒนธรรมการทำงานที่เน้นการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เพื่อการพัฒนาาร่วมกัน นอกจากนี้ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือยังช่วยให้กลุ่มมีความยั่งยืนและสามารถก้าวผ่านปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจและการร่วมมือในชุมชน การเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ทุ้งควัดเกิดจากการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรของสมาชิกกลุ่ม และการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ระหว่างกัน ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ สิทธิชัย ธรรมชั้น สมคิด แก้วทิพย์ เฉลิมชัย ปัญญาดี และปรารธนา ยศสุข (2566) ที่พบว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจในชุมชนมีความสำคัญต่อการสร้างความร่วมมือที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะการรวมกลุ่มเพื่อการจัดการทรัพยากรชุมชน การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มและภาคีเครือข่ายส่งผลให้ชุมชนมีศักยภาพในการดูแลทรัพยากรที่มีอยู่ รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความสำเร็จอย่างยั่งยืน

3. กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้และการพัฒนาองค์กร กลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดมีการพัฒนาองค์กรผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ โดยสมาชิกในกลุ่มได้รับการส่งเสริมให้มีการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนข้อมูลในเชิงการพัฒนา ซึ่งช่วยให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การปรับปรุงการทำงานภายในกลุ่ม งานวิจัยของ วิภาณี เผือกบัวขาว และคณะ (2567) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในชุมชนเพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพสินค้า พบว่า การสร้างเครือข่ายความร่วมมือสามารถนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรในการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ส่งผลดีต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชนที่มั่นคง

4. ความยั่งยืนและการสร้างเศรษฐกิจชุมชน การเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือภายในกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดช่วยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่นให้เติบโตอย่าง

ยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและการสร้างสังคมที่เข้มแข็ง งานวิจัยของฉัฐสิณี หาญกิตติชัย และ ชาตรี บุญนาค (2563) ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนากลุ่มเกษตรกรในรูปแบบการสร้างเครือข่ายที่มีโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจนและการสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ จะส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับกลุ่มและช่วยให้เศรษฐกิจของชุมชนเติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน

5. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานผ่านเครือข่ายของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดอำเภอละแม จังหวัดชุมพร การศึกษาครั้งนี้ได้วิเคราะห์ปัจจัยที่สำคัญในด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อการบริหารงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด ผลการวิเคราะห์ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแสดงให้เห็นข้อมูลว่า ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ พบว่า ภาพรวมของการบริหารงานผ่านเครือข่ายอยู่ในระดับดี โดยเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการจัดการบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความร่วมมือ, ด้านการติดตามรายงานผล, ด้านงบประมาณ, และ ด้านการบริหารงานตามลำดับ โดยที่ ด้านการวางแผนงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สำหรับผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ พบว่า แม้ว่าการวิเคราะห์เชิงปริมาณจะชี้ให้เห็นว่า ด้านการจัดการบุคคลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด แต่จากการสังเกตและสัมภาษณ์กลับพบว่ามีความขัดแย้ง เนื่องจากกลุ่มขาดแคลนบุคลากรและสมาชิกไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ทั้งยังมีการสลับตำแหน่งหน้าที่กันบ่อยครั้ง ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการของ Fayol (1964) ที่เน้นการแบ่งงานตามความถนัดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน การขาดแคลนบุคลากรยังสะท้อนถึงความจำเป็นในการสนับสนุนจากภายนอกและจากภาคีเครือข่ายหลากหลายเพื่อเสริมกำลังในการดำเนินงานและทำให้เครือข่ายมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานของ ปณณิกา งามเจริญ (2567) ที่กล่าวถึงปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรบุคคลในกลุ่มเกษตรกร โดยเน้นว่า การพัฒนาความร่วมมือภายในกลุ่มและการเชื่อมโยงกับเครือข่ายภายนอกเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยแก้ไขข้อจำกัดต่าง ๆ การสนับสนุนจากภายนอกช่วยเสริมทรัพยากรและองค์ความรู้ที่กลุ่มต้องการสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนี้ งานวิจัยของ ฉัฐสิณี หาญกิตติชัย และ ชาตรี บุญนาค (2563) ระบุว่า การแลกเปลี่ยนข้อมูลและทรัพยากรระหว่างกลุ่มเกษตรกรสามารถช่วยให้กลุ่มพัฒนาศักยภาพและแก้ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรได้ดีขึ้น โดยกระบวนการนี้ยังสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ จากงานวิจัยของ ไมตรี นันตะจันทร์ และคณะ (2556) กล่าวถึงการแบ่งงานตามความถนัดในกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน การจัดการงานตามความถนัดช่วยให้สมาชิกทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและลดความขัดแย้งในกลุ่ม ดังที่อภิปรายผลนั้นกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดจำเป็นต้องสร้างความชัดเจนในบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความร่วมมือที่ดีในการดำเนินงาน ซึ่งจะช่วยให้เครือข่ายมีความเข้มแข็งและพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

6. แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดอำเภอละแม จังหวัดชุมพร การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ภายใต้พลังอำนาจ พบว่าแนวทางสำคัญคือการสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และ ภาควิชาการ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนกระบวนการ

การทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนเป็นปัจจัยหลักที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเกษตรกร ซึ่งลำดับความสำคัญในแนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายการจัดการความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ควรมุ่งเน้นที่ 1) การส่งเสริมและสนับสนุน จากภาครัฐและเอกชนเพื่อเพิ่มทรัพยากรและความสามารถในการดำเนินงาน 2) การจัดการบุคคล เพื่อให้กลุ่มมีบุคลากรที่มีคุณภาพและเพียงพอในการทำงาน 3) การวางแผน เพื่อให้การดำเนินงานมีทิศทางที่ชัดเจนและสามารถประเมินผลได้ 4) การจัดสรรงบประมาณ ที่เหมาะสมและเพียงพอในการดำเนินการ 5) การติดตามและรายงานผล เพื่อตรวจสอบความคืบหน้าและปรับปรุงการทำงาน ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น 6) การดำเนินงานทั้งหมดนี้ต้องการ พลังอำนาจ ในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่ม และการสร้างความมั่นใจในความสามารถของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้กลุ่มสามารถบรรลุเป้าหมาย และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรสิทธิ์ เจริญศิลป์ และ ธัญวัฒน์ รัตนศักดิ์ (2561) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากลุ่มและเครือข่ายชุมชนในตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่า การขยายตัวของเครือข่ายนั้นเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนจากภายนอกและสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาเครือข่ายให้เติบโตอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึง การพึ่งพาอาศัย และการแลกเปลี่ยนทรัพยากร ระหว่างสมาชิกในเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่ม

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยเรื่องเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนากลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ ดังในภาพที่ 1

ภาพ 1 เครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนากลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ภายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ

จากภาพกล่าวโดยสรุป เครือข่ายกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยอธิบายในรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการวางแผน คือจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรที่ประกอบอาชีพปลูกกล้วยหอมทอง ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรในท้องถิ่น โดยมีคณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดและผู้นำชุมชนจากตำบลทุ้งควัดเข้ามาร่วมกันแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและการดูแลกลุ่ม ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วม ส่งผลให้การวางแผนของกลุ่มยังขาดความรู้ในด้านต่าง ๆ ของการเกษตรที่ทันสมัย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนในอนาคต ดังนั้น กลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดจึงมีความต้องการองค์กร หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาที่สามารถเข้ามาร่วมวางแผนและพัฒนาระบบการวางแผนการพัฒนากลุ่มต่อไป

2. ด้านการจัดการบุคคล การจัดการบุคคลในกลุ่มต้องเลือกเจ้าหน้าที่และสมาชิกให้เหมาะสมกับตำแหน่งเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ การจัดการให้บุคคลอยู่ในตำแหน่งที่ตนเองถนัดนั้นเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากจำนวนสมาชิกกลุ่มมีน้อยไม่เพียงพอต่อการทำงาน จึงต้องเพิ่มหน้าที่ให้สมาชิกเดิม ซึ่งมีการทำงานเพียงสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง จึงไม่สามารถสร้างรายได้ประจำได้ ทำให้มีสมาชิกใหม่ที่สนใจเข้าร่วมยาก จึงต้องมีการสลับตำแหน่งหน้าที่บ่อยครั้ง การตัดสินใจในการสลับตำแหน่งหน้าที่จะผ่านการตัดสินใจโดยคณะกรรมการกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มมีประสิทธิภาพภายใต้ข้อจำกัด

3. ด้านการบริหารงาน การบริหารงานเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด เพื่อให้มั่นใจว่า การดำเนินกิจการของกลุ่มเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมในการสร้างเครือข่ายที่เพิ่มขึ้น การบริหารงานจะผ่านการควบคุมดูแลจากคณะกรรมการกลุ่ม และผู้นำชุมชน โดยสมาชิกและผู้นำจะร่วมกันบริหารจัดการบุคคลให้ประสบความสำเร็จ และบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

4. ด้านการส่งเสริมสนับสนุน งบประมาณจากหน่วยงานหลายภาคส่วนได้ช่วยทำให้เครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัดเป็นที่รู้จักมากขึ้น และมีการสร้างความร่วมมือเพื่อพัฒนาและทำให้กลุ่มได้เป็นที่รู้จัก รวมทั้งได้รับความสนใจจากภายนอกในการดูงาน โดยมีงบประมาณในการสร้างอาคารเริ่มต้นจากการสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกัน

5. ด้านงบประมาณ กลุ่มยังขาดงบประมาณจากหน่วยงานภายนอกอย่างจริงจัง ซึ่งอาจมาจากกฎระเบียบของหน่วยงานภาครัฐ ดังนั้นกลุ่มจึงต้องระดมทุนเองในการบริหารจัดการการผลิตและควบคุมการใช้งบประมาณ โดยคณะกรรมการต้องทำงานอย่างรัดกุมในการวางแผนเพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายและจัดการงบประมาณให้เหมาะสม โดยมีการจัดตั้งเหรียญกษาปณ์และเจ้าหน้าที่บัญชีเพื่อตรวจสอบความสมดุลการเงินของกลุ่ม

6. ด้านการติดตามรายงานผล การติดตามรายงานผลเป็นเครื่องมือสำคัญในการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด กลุ่มจึงจำเป็นต้องให้

คณะกรรมการติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มเพื่อป้องกันการทุจริต และทำให้ทราบถึงภาพรวมของกลุ่มว่าได้ประสิทธิภาพเพียงใด

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) สถานการณ์ของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควายใต้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ พบว่า ผลผลิตของกลุ่มมีปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการส่งออก แม้ว่าความต้องการจะเพิ่มขึ้น กลุ่มจึงเริ่มหาความร่วมมือและขยายโอกาสในการทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่น ๆ 2) การบริหารงานผ่านเครือข่ายของกลุ่ม พบว่าการบริหารจัดการโดยรวมอยู่ในระดับดี โดยการจัดการบุคคลมีคะแนนสูงสุด รองลงมาคือการส่งเสริมและสนับสนุน การติดตามผล งบประมาณ การบริหารงาน และการวางแผนตามลำดับ 3) แนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ กลุ่มควรสร้างเครือข่ายกับภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาควิชาการ โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและสนับสนุนเป็นอันดับแรก ตามด้วยการจัดการบุคคล การวางแผน งบประมาณ และการติดตามผล เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายอย่างยั่งยืน ฉะนั้นการเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับสมาชิกกลุ่มเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาศักยภาพ ความรู้ และความเชื่อมั่น ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายและการแก้ปัญหาด้วยตนเอง รวมถึงการได้รับการยอมรับในคุณค่าและความสามารถของกลุ่ม ดังนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยนี้และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 การเลือกประธานกลุ่ม คณะกรรมการและสมาชิกควรมีการตัดสินใจร่วมกันที่ชัดเจนและมั่นคงในการเลือกประธานกลุ่ม เพื่อให้ได้ผู้นำที่มีศักยภาพในการบริหารจัดการที่ดี รวมทั้งสามารถสร้างความสามัคคีและนำพากลุ่มไปสู่ความสำเร็จในระยะยาว

1.2 การวางแผนการตลาด ควรมีแผนการตลาดที่หลากหลายและชัดเจนสำหรับการพัฒนาช่องทางการขายใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงตลาดใหม่ เช่น การจำหน่ายในตลาดออนไลน์หรือการร่วมมือกับผู้ค้าในพื้นที่ใกล้เคียง

1.3 การประชาสัมพันธ์และเครือข่าย ควรเพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์และการเชิญชวนสมาชิกใหม่ผ่านสื่อที่หลากหลาย เช่น สื่อโซเชียลมีเดีย การสื่อสารผ่านเสียงตามสาย และเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อสร้างการรับรู้ในวงกว้างและเสริมความแข็งแกร่งของเครือข่ายสมาชิก

1.4 กระบวนการทำงานที่ชัดเจน ควรมีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบและระเบียบ โดยหากพบข้อผิดพลาดในการดำเนินงาน ควรมีการปรับปรุงงานทันที และก่อนที่จะเปลี่ยนหน้าทำงานไปยังบุคคลอื่น เพื่อลดโอกาสในการเกิดข้อผิดพลาดซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาระบบการเงินและแหล่งเงินทุน ควรศึกษาแนวทางการจัดการด้านการเงินและแหล่งเงินทุนของกลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งควัด เพื่อวางรากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงการสร้างความมั่นคงทางการเงินสำหรับกลุ่มในอนาคต

2.2 การวิเคราะห์ปัญหาและข้อจำกัด ควรศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา ข้อจำกัด และแนวทางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม เพื่อค้นหาวิธีการที่ช่วยให้กลุ่มมีศักยภาพและความยั่งยืนมากขึ้น

2.3 การขยายขอบเขตการศึกษา ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและสามารถนำมาปรับใช้ในกลุ่มเกษตรกรที่มีบริบทต่างกันได้

เอกสารอ้างอิง

- ฉัฐสิณี หาญกิตติชัย และชาตรี บุญนาค. (2563). การพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรสู่การเป็นเกษตรกรปราดเปรี๊ยะและองค์กรเกษตรกรต้นแบบ. วารสารเกษตร มสธ, 2(1), 97-108.
- ชาวลูสิทธิ์ คำเทศ. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย, 7(1), 32-34.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปณณิกา งามเจริญ. (2567). ทูทางสังคมกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากของชุมชน. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 12(2), 473-484.
- พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล. (2542). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- ไมตรี นันตะจันทร์ และคณะ. (2556). โครงการวิจัยนวัตกรรมองค์กรกับการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรมยั้งยืนจังหวัดลำพูน. (รายงานการวิจัยเพื่อท้องถิ่น). สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- วรสิทธิ์ เจริญศิลป์ และธัญวัฒน์ รัตนศักดิ์. (2561). พัฒนาการและเงื่อนไขของการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายชุมชนตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร, 38(4), 22-40.
- วสันต์ เหลืองประภัสสร และคณะ. (2557). การศึกษาและรวบรวมตัวอย่างการบริหารจัดการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาสังคม และชุมชน. (รายงานการวิจัย). สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบวิชาการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- วิภาวดี เผือกบัวขาว, ช่วงชัย ชูปวา, สาโรช เผือกบัวขาว, บัณฑิตพงษ์ ศรีอำนาจ และพนิต ศรีประดิษฐ์. (2567). รูปแบบการสร้างเครือข่ายทางสังคมและความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 8(2), 151-163.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2542). การบริหารหลักการทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- ศิริวรรณ ขวัญมุข และอนุชา กอนพ่วง. (2562). รูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย. วารสารศึกษาศาสตร์, 21(1), 15-16.
- สมคิด บางโม. (2545). องค์การและการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์.
- สรรเสริญ วงศ์ชะอุ่ม. (2554). การวางแผนพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (พ.ศ. 2560-2564). สืบค้นเมื่อ 19 เมษายน 2567. เข้าถึงได้จาก http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6381
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2556). รายงานสถานการณ์การค้าสินค้าเกษตรระหว่างไทยกับอาเซียนหลังการเปิดเสรีเขตการค้าอาเซียน. สืบค้นเมื่อ 9 เมษายน 2567. เข้าถึงได้จาก <http://www.oae.go.th/assets/portals/1/files202.3.4.pdf>.
- สิทธิชัย ธรรมชน, สมคิด แก้วทิพย์, เฉลิมชัย ปัญญาดี และปรารธนา ยศสุข. (2566). การเสริมสร้างความร่วมมือในการจัดการทรัพยากรชุมชนของสภาชุมชน. วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, 23(1), 22-23.
- สุริยา บุตรพันธ์, อภิชาติ ใจอารีย์ และสันติ ศรีสวนแดง. (2566). สถานการณ์แนวทางดำเนินการวิสาหกิจเพื่อสังคมธุรกิจสร้างประโยชน์จากการมีส่วนร่วมของชุมชนในต่างประเทศและบริบทประเทศไทย. วารสารการเมืองและการปกครอง, 13(2), 159-162.
- อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์. (2540). ระบบการศึกษากับชุมชน: กรอบความคิดและข้อเสนอเพื่อการศึกษาวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- Fayol, H. (1964). General Industrial Management. London: Pitman.
- Gulick, L. and Urwick. L. (1937). The Science of Administration. New York: Columbia University.
- Taylor Frederick W. (1998). The Principle of Scientific Management. Norcross GA.
- Yamane, T. (1973). Statistics: an introductory analysis. New York: New York: Harper & Row.

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

ผู้เขียนบทความที่ส่งบทความมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย “Journal of Social Sciences and Modern Integrated Sciences (JSMIS)” จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องยินยอมและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ รูปแบบ ขั้นตอนการดำเนินการเกี่ยวกับการเสนอบทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัยอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงในเนื้อหาและอ้างอิงในท้ายบทความ ต้องเป็นตามหลักเกณฑ์ของวารสารในรูปแบบของการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตาม APA Style 6th edition ทศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทศนะและความคิดเห็นของกองบรรณาธิการ รวมทั้งผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัยไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ซึ่งทางวารสารได้กำหนดความซ้ำซ้อนของผลงานด้วยโปรแกรม Copy Catch ในระบบของ ThaiJo ไม่เกิน 25% ผู้ใดประสงค์จะตีพิมพ์บทความต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของวารสารดังนี้

1. ผู้เขียนต้องศึกษารูปแบบและตรวจสอบการเขียนบทความให้ตรงตามรูปแบบของวารสาร
2. ต้นฉบับบทความต้องเป็นไฟล์เวิร์ด (Microsoft word) เท่านั้น
3. กระดาษ B5 มีความยาวระหว่าง 12-15 หน้า (รวมหน้าเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว โดยใช้ตัวอักษรแบบ TH Sarabun PSK ขนาดอักษร 16 pt. ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบกระดาษ ด้านบนและด้านซ้าย 1.0 นิ้ว ด้านล่างและด้านขวา 0.5 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และย่อหน้า 0.5 นิ้ว
4. การนำเสนอรูปภาพและตารางต้องมีความชัดเจนและชื่อกำกับได้ภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวธรรมดา ขนาด 14 pt. เช่น ตารางที่ หรือ Table และภาพ หรือ Figure และโมเดล หรือ Model รูปภาพที่นำเสนอต้องมีคำอธิบายรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้ ซึ่งเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับโดยต้องมีคำอธิบายกระชับและสอดคล้องกับรูปที่นำเสนอ
5. ชื่อเรื่อง ต้องมีภาษาไทย (TH Sarabun PSK ขนาด 18 pt. ตัวหนา) และภาษาอังกฤษ (TH Sarabun PSK ขนาด 18 pt. ตัวหนา) พิมพ์ไว้หน้าแรกชิดขอบขวา
6. ชื่อผู้พิมพ์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (16 pt.) ไม่ต้องระบุตำแหน่งทางวิชาการ คำนำหน้า นาย/นาง/นางสาว/ยศตำแหน่ง (ยกเว้นกรณีเป็นพระภิกษุ) พิมพ์ด้วยตัวอักษรปกติอยู่ใต้ชื่อเรื่องโดยชิดขอบขวา และใช้ตัวเลขยกกำกับหน้าชื่อผู้เขียนแสดงชื่อหน่วยงาน ตามลำดับตัวอย่างเช่น

แผนชุมชน: การใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินชุมชนตำบลภูฟ้า
อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

Community Plan: Land Use for Community Cultivation,
Phu Fa Subdistrict, Bo Kluea District, Nan Province

คณิต ธนธรรมเจริญ¹ และ ศิริทิพย์ ฝาเจริญ²
Khanit Thanuthamcharoen¹ and Sirintip Pharcharuen²

¹ สมาคมภูมินิเวศพัฒนาอย่างยั่งยืน; Sustainable Habitat Development Association (SHDA)

² สำนักงานวัดแม่ฮ่องไคร้; Mae Hong Krai Temple Office

Corresponding Author, E-mail: sirintip.rinn@gmail.com

แผนชุมชน: การใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินชุมชนตำบลภูฟ้า
อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

Community Plan: Land Use for Community Cultivation,
Phu Fa Subdistrict, Bo Kluea District, Nan Province

คณิต ธนธรรมเจริญ¹ และ ศิริทิพย์ ฝาเจริญ²
Khanit Thanuthamcharoen¹ and Sirintip Pharcharuen²

^{1 2} สมาคมภูมินิเวศพัฒนาอย่างยั่งยืน; Sustainable Habitat Development Association (SHDA)

Corresponding Author, E-mail: sirintip.rinn@gmail.com

7. บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 350 คำ
8. กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 3 -5 คำ
9. การใช้ตัวเลขต้องใช้ตัวเลขอารบิกเท่านั้น
10. สามารถส่งบทความเข้าระบบ ThaiJo ในระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ของวารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย ได้ที่ <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/JSMS>

การเตรียมต้นฉบับในบทความมีเนื้อหาแต่ละประเภทมีการเรียงลำดับ ดังนี้

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับ ดังนี้

1. ชื่อเรื่องบทความ (Title) ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ
2. บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์การวิจัย ประเภทของงานวิจัย การระเบียบวิธีวิจัย ผลการวิจัยและองค์ความรู้จากการวิจัย โดยสรุปให้สั้นและกระชับความ
3. บทนำ (Introduction) ระบุเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหา
4. วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับข้อ
5. วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุแผนการวิจัย กลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผลการวิจัย (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิก็ได้
7. อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด พร้อมระบุองค์ความรู้จากการวิจัย
8. องค์ความรู้ใหม่ (New Knowledge) เป็นนำเสนอผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์จากงานวิจัย สามารถนำเสนอรูปแบบของการเขียนความเรียง หรือโมเดลพร้อมคำอธิบายที่กระชับ เข้าใจง่าย
9. สรุปและข้อเสนอแนะ (Conclusion and suggestion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป
10. เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงในเนื้อหาบทความเท่านั้น โดยใช้อ้างอิงระบบ APA

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับ ดังนี้

1. ชื่อเรื่องบทความ (Title) ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ
2. บทคัดย่อ (Abstract) นำเสนอประเด็นปัญหา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี แนวทางปฏิบัติในเชิงวิชาการข้อค้นพบ มุมมอง ทศนะ ที่สะท้อนทางออก ทางเลือก องค์ความรู้ใหม่ โดยเขียนให้กระชับและชัดเจน
3. บทนำ (Introduction)
 - ความเป็นมาบริบท สภาพปัญหาของประเด็นที่ศึกษา/กรณีศึกษา (อ้างอิง)
 - หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เชิงวิชาการ แนวทางปฏิบัติ มาตรฐานการแก้ไขปัญหาหรือการส่งเสริมพัฒนา (อ้างอิง)

- แรงจูงใจที่อยากจะศึกษา เหตุผลความคาดหวัง คุณค่า ประโยชน์ที่หวังได้จากการศึกษา

4. เนื้อเรื่อง (Content)

- บริบทความเป็นมา ประเด็นปัญหา แสดงสาระสำคัญภายใต้กรอบแนวคิดในเชิงวิชาการ ย่อหน้า วรรคตอน ให้เข้าใจได้ง่ายและชัดเจน (อ้างอิง)

- นำเสนอหลักการ แนวคิด ทฤษฎี แนวทางปฏิบัติ ที่สะท้อนมุมมอง องค์ความรู้ใหม่ อย่างเป็นหมวดหมู่ เป็นระบบ เป็นขั้นตอน เพื่อเป็นทางเลือกหรือทางออกสำหรับการแก้ไขปัญหา หรือการส่งเสริมพัฒนา โดยสอดคล้องกับหลักการวิชาการ (อ้างอิง)

5. สรุป (Conclusion) สรุปภาพรวมครอบคลุมผลการศึกษานำเสนอ และสะท้อนคุณค่าทางวิชาการ (ไม่ต้องแทรกอ้างอิง)

6. องค์ความรู้ใหม่ (New Knowledge) คือ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ชุดองค์ความรู้ออกมาในรูปแบบของแผนภูมิ แผนภาพ ผังมโนทัศน์หรือโมเดล พร้อมทั้งการอธิบายเชิงกระบวนการ วิธีการขั้นตอน คุณค่าประโยชน์ รูปแบบแนวทางการนำไปใช้ประโยชน์ ที่ก่อให้เกิดแนวทางขั้นตอน การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการส่งเสริม การพัฒนา การเปลี่ยนแปลงของบุคคล สังคม และองค์กร (อธิบายให้กระชับรัดกุม เข้าใจง่าย)

7. เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงในเนื้อหาบทความเท่านั้น โดยใช้อ้างอิงระบบ APA

บทความปริทรรศน์ (Review Article) ให้เรียงลำดับ ดังนี้

1. ชื่อเรื่องบทความ (Title) ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ

2. บทคัดย่อ (Abstract) นำเสนอประเด็นปัญหา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี แนวทางวิธีปฏิบัติในเชิงวิชาการข้อค้นพบ มุมมอง ทักษะ ที่สะท้อนทางออก ทางเลือก องค์ความรู้ใหม่ โดยเขียนให้กระชับและชัดเจน

3. บทนำ (Introduction) บริบท ความเป็นมาของประเด็นที่ศึกษา มีองค์ประกอบและประเด็นที่ศึกษา บท หมวดหมู่ ลักษณะ ชนิด ประเภท วัตถุประสงค์ คุณค่าประโยชน์ และสาระสำคัญ ฯลฯ

4. เนื้อเรื่อง (Content) รายละเอียดเนื้อหา องค์ประกอบหรือประเด็นที่ศึกษา สามารถแบ่งเป็นส่วนย่อย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนย่อยที่ 1 ปูพื้นฐานความรู้แก่ผู้อ่านในเรื่องที่จะกล่าวถึง

ส่วนย่อยที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูล ได้แย้งข้อเท็จจริง ใช้เหตุผล หลักฐานเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้อ่าน

ส่วนย่อยที่ 3 เสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เขียนต่อประเด็นที่นำเสนอ

5. บทวิจารณ์ (Discussion) นำเสนอหลักการ แนวคิด ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์วิจารณ์ ที่สะท้อนมุมมองเหตุผลความคาดหวัง ผลกระทบ สาระสำคัญ ตามหลักทฤษฎีเชิงวิชาการ

พร้อมเสนอแนะแนวทางเพื่อการแก้ไข การส่งเสริมและพัฒนาต่อยอด หรือจุดเด่น และจุดอ่อน (อ้างอิงถ้ามี)

6. สรุป (Conclusion) เป็นการสรุปภาพรวมครอบคลุมผลการศึกษานำเสนอ และสะท้อนคุณค่าทางวิชาการ (ไม่ต้องแทรกอ้างอิง)

7. องค์ความรู้ใหม่ (New Knowledge) คือ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ชุดองค์ความรู้ออกมาในรูปแบบของแผนภูมิ แผนภาพ ผังมโนทัศน์หรือโมเดล พร้อมทั้งการอธิบายเชิงกระบวนการ วิธีการขั้นตอน คุณค่าประโยชน์ รูปแบบแนวทางการนำไปใช้ประโยชน์ ที่ก่อให้เกิดแนวทางขั้นตอน การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการส่งเสริม การพัฒนา การเปลี่ยนแปลงของบุคคล สังคม และองค์กร (อธิบายให้กระชับรัดกุม เข้าใจง่าย)

8. เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงในเนื้อหาบทความเท่านั้น โดยใช้การอ้างอิงระบบ APA

การอ้างอิงท้ายบทความ ตามหลักเกณฑ์ APA

รูปแบบ	การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง	รายการอ้างอิง (ท้ายบทความ) สัญลักษณ์/ หมายถึง การเว้นวรรค
หนังสือ	(ชื่อผู้แต่ง/ปีที่พิมพ์)	ชื่อ/สกุล./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อหนังสือ/พิมพ์ครั้งที่./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.
ผู้แต่ง 1 คน	(พระมหาวิชัย วชิรเมธี, 2551) (Erwin, W., 1976)	พระมหาวิชัย วชิรเมธี. (2551). ธรรมาธิปไตย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โพสต์บุ๊กส์ Erwin, W. (1976). Participation Management: Concept Theory and Implementation. Atlanta: Georgia State University.
ผู้แต่ง 2 คน	(พจนาน สุวนศรี และสมภาพ ยี่จอหอ, 2556) (Cohen, J. M. and Uphoff, N.T., 1977)	พจนาน สุวนศรี และสมภาพ ยี่จอหอ. (2556). คู่มือมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน. เชียงใหม่: วนิดาการพิมพ์. Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. (1977). Participation's Place in Rural Development: Seeking Clarity Through Specific. New York: Cornell University.
ผู้แต่ง 3-6 คน	(นพรัตน์ บุญขจร, ชัยสิทธิ เอกเทศ และพงศ์ภัทร โลกสวย, 2552)	นพรัตน์ บุญขจร, ชัยสิทธิ เอกเทศ และพงศ์ภัทร โลกสวย. (2552). ระบบสารสนเทศทั้งภูมิศาสตร์ลุ่มน้ำปิง: การจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำในลุ่มน้ำปิงเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. กรณีที่มีผู้แต่ง 6 คนหรือมากกว่า 6 คนขึ้นไปลงเฉพาะผู้แต่งคนแรกตามด้วยคำว่า et al. หรือ และคณะ
ชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์เหมือนกัน แต่ต่างชื่อเรื่อง	(สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2551 ก) (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2551 ข) กรณีภาษาต่างประเทศใช้ a, b ตามหลัง ค.ศ.	สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2551 ก). ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2551 ข). สังคมวิทยาองค์กร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
หนังสือแปล ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือทั่วไป	(คอตเลอร์, ฟิลิป และเลวิตต์, อีโอดอร์, 2557)	คอตเลอร์, ฟิลิป และเลวิตต์, อีโอดอร์. (2557). การบริหารการตลาด [Harvard business review on reinventing your marketing] (ณัฐยา สินตระการผล, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท
การอ้างอิงเอกสาร ทุติยภูมิ (อ้างอิงใน)	(Bazzano, 2011 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2556)	วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา: กรณีศึกษาระดับการศึกษาศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.

รูปแบบ	การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง	รายการอ้างอิง (ท้ายบทความ) สัญลักษณ์/ หมายถึง การเว้นวรรค
	(Bennett, 2000 as cited in Stone, 2013)	Stone, R. J., (2013). Managing human resources. 4 th ed. Milton, Australia: Wiley.
วิทยานิพนธ์/ ดุษฎีนิพนธ์	(ชื่อผู้แต่ง./ปีที่พิมพ์)	ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์) ./ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์./ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทหรือปริญญาตรีหรือวิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต) ./สถานที่พิมพ์./ สำนักพิมพ์หรือชื่อมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษา.
	(พระมหาวิจิตร ฝาเจริญ, 2550) (Johnson, M. D., 2004)	พระมหาวิจิตร ฝาเจริญ. (2550). การปกครองของตนเองของชาวบ้าน: กรณีศึกษาบ้านหนองหนอง ตำบลอี้งอ อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร จังหวัดร้อยเอ็ด. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. Johnson, M. D. (2004). A methodology for determining engineering costs and their effects on the development of product families. (Dissertation Doctor of Philosophy. Mechanical Engineering Department of Mechanical Engineering). Massachusetts: Massachusetts Institute of Technology.
รายงานการวิจัย	(ชื่อผู้แต่ง./ปีที่พิมพ์)	ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์) ./ชื่อเรื่อง./ (รายงานการวิจัย) ./สถานที่พิมพ์./ สำนักพิมพ์.
	(วิจิตร ฝาเจริญ, 2559) (Lipsey, M. W., Farran, D. C., & Hofer, K. G., 2015)	วิจิตร ฝาเจริญ. (2559). การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าต้นน้ำอย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำริการศึกษา บ้านป่าสักงาม ตำบลหลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. (รายงานการวิจัย). วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้. Lipsey, M. W., Farran, D. C., & Hofer, K. G. (2015). A randomized control trial of a statewide voluntary prekindergarten program on children's skills and behaviors through Third Grade. (Research Report). Nashville, TN: Vanderbilt University, Peabody Research Institute.
บทความวารสาร	(ชื่อผู้แต่ง./ปีที่พิมพ์)	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์) ./ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่ (ฉบับที่) ./ เลขหน้า.
	(วิจิตร ฝาเจริญ, 2561) (Leidner, D., Alavi, M. and Kayworth, T., 2006)	วิจิตร ฝาเจริญ. (2561). ขบวนการเคลื่อนไหวของภาคประชาชนต่อการคัดค้านโรงงานกำจัดขยะมูลฝอยครบวงจรบ้านป่าตึงน้อย ตำบลป่าป้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 6(2), 431-444. Leidner, D., Alavi, M. and Kayworth, T. (2006). The Role of Culture in Knowledge Management: A Case Study of Two Global Firms. International Journal of e-Collaboration, 2(1), 17-40.
หนังสือพิมพ์	(ชื่อผู้แต่ง./ผู้เขียน./ปีที่พิมพ์)	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์, วัน เดือน) ./ชื่อบทความ./ ชื่อหนังสือพิมพ์./ หน้า.
	(สมหมาย จันทร์เรือง, 2559) (Erlach, R.S., 1994)	สมหมาย จันทร์เรือง. (2559, 21 ธันวาคม). กฎหมายเฝ้าระวัง. มติชน. น. 15. Erlach, R.S. (1994, June 28). Chain a paradise for counterfeit CDs. Bangkok Post, p.4.
ราชกิจจานุเบกษา	(ชื่อพระราชบัญญัติ./ปีที่พิมพ์)	ชื่อพระราชบัญญัติ./ (ปีที่พิมพ์, วันที่/เดือน) ./ราชกิจจานุเบกษา./ เล่มที่/ ตอนที่, หน้า.
	(พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, 2553)	พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553. (2553, 22 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 127 ตอนที่ 72 ก, หน้า 12

รูปแบบ	การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง	รายการอ้างอิง (ท้ายบทความ) สัญลักษณ์/ หมายถึง การเว้นวรรค
การสัมภาษณ์	(ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์./ปีพิมพ์, วัน เดือนที่สัมภาษณ์)	ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์./ (ปีพิมพ์, วัน เดือน)./ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์./ (ชื่อผู้สัมภาษณ์)
	(สุรพล พรหมกุล, 2562, 17 กุมภาพันธ์)	สุรพล พรหมกุล. (2562, 17 กุมภาพันธ์). ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของภาคพลเมืองต่อการทวงคืนผืนป่าดอยสุเทพ. (วินิจ ฝาเจริญ, ผู้สัมภาษณ์).
สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์	(ชื่อผู้แต่ง./ปีที่จัดทำ)	ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./วันที่สืบค้น/เข้าถึงได้จาก/ http://www.xxxxxxx (ใช้คำว่า เข้าถึงได้จากสำหรับเอกสารภาษาไทย และคำว่า Retrieved from สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ)
	(สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), 2559) (Leithwood, K., 2006)	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2559). การรองรับสถานภาพองค์กรชุมชน. สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2565. เข้าถึงได้จาก http://www.codi.or.th /community . Leithwood, K. (2006). A review of the research: Educational leadership. The laboratory for student success at the temple university center for research in human development and education. University of Toronto. 23 September 2022. Retrieved from http://www.temple.edu/lss .
เอกสารการประชุมทางวิชาการ	(ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์, น. หรือ p. หรือ pp. เลขหน้า)	ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความหรือชื่อเรื่องของบท. ใน หรือ In ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก. หรือ Ed. หรือ Eds.), ชื่อการประชุม (น. หรือ p. หรือ pp. เลขหน้า). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์
	(วินิจ ฝาเจริญ, 2562. น.564) (Soutar & Mazzarol, 1995, pp.85-110)	วินิจ ฝาเจริญ. (2562). ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มชาวมอแกนกับการคัดค้านเหมืองแร่ถ่านหิน: แนวคิด หลักการ รูปแบบและยุทธวิธี. ในการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายวิจัยด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 5 (น.564) สำนักบริการวิชาการ (UNISERV) มหาวิทยาลัย เชียงใหม่. Soutar, G., & Mazzarol, T. W. (1995). Gaining competitive advantage in education services exports: Forward integration and strategic alliances in a maturing market. In G. Tower (Ed.), Proceeding of the Academy of International Business Southeast Asia Regional Conference, Asia Pacific International Business: Regional integration and global competitiveness (pp. 85-110). Perth: Murdoch University.

หมายเหตุ: 1. ผู้แต่งชาวไทยให้ใส่ชื่อและนามสกุล โดยไม่ต้องใส่คำนำหน้าชื่อ ยกเว้นราชทินนาม ฐานันดรศักดิ์ ให้นำไปใส่ท้ายชื่อ โดยใช้เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่างชื่อกับราชทินนามและฐานันดรศักดิ์ ส่วนสมณศักดิ์ให้คงรูปตามเดิม

2. กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้ใส่ชื่อทั้งสองคนตามลำดับที่ปรากฏ เชื่อมด้วยคำว่า “และ” สำหรับเอกสารภาษาไทย และใช้เครื่องหมาย “&” สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ ระหว่างคนที่ 1 และคนที่ 2 โดยเว้น 1 ระยะก่อนและหลัง

3. ผู้แต่งชาวต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นด้วยชื่อสกุล ตามด้วยอักษรย่อชื่อต้น โดยเว้น 1 ระยะ และอักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี) ทั้งนี้การกลับชื่อสกุลให้ใช้ตามความนิยมของคนในชาตินั้น โดย

ใช้เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่างชื่อสกุลและอักษรย่อชื่อต้น อักษรย่อชื่อกลาง หากกรณีที่ผู้แต่งมีคำต่อท้าย เช่น Jr. หรือคำอื่น ๆ ให้ใส่คำดังกล่าวต่อท้ายอักษรย่อชื่อต้น หรือ อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี) โดยคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค

4. ผู้แต่งที่เป็นสถาบัน ให้ลงรายการโดยเรียงลำดับจากหน่วยงานใหญ่ไปหา
หน่วยงานย่อย และเว้นวรรคจากชื่อหน่วยงานใหญ่ไปหาชื่อหน่วยงานย่อย

สามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้จากแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับ APA Style 6th edition เช่น APA Formatting and Style Guide. From <http://owl.english.purdue.edu/owl/resource/560/01/>American Psychological Association (APA) 6th edition style Examples. From www.lib.monash.edu.au/tutorials/citing/apa-a4.pdf

วิธีเรียงอ้างอิง การเรียงอ้างอิงใช้หลักการเดียวกับการเรียงคำในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หรือ Dictionary ที่เป็นสากล โดยคำที่มีสะกดจัดเรียงไว้ก่อนคำที่มีรูปสระตามลำดับตั้งแต่ กก - กฮ ดังนี้

ก ข ค ฉ ง จ ฉ ช ฌ ญ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ ด ต ถ ท ธ น บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม ย ร ฤ ฦ ฤ ฏ
ภ ภา ว ศ ษ ห พ อ ฮ

ส่วนคำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะตัวเดียวกัน เรียงลำดับตามรูปสระ ดังนี้

อะ อัว อัวะ อา อำ อี้ อี อู อุ เอะ เอ เอาะ เอา เอ็น เอีย เเอียะ เอื้อ เเอื้อะ แอ แอะ โอ โอะ โอ ไอ

รูปแบบการเขียนบทความวิจัย

ตั้งค่านักกระดาษ B5
ด้านบนและด้านซ้าย 1.0 นิ้ว
ด้านล่างและด้านขวา 0.5 นิ้ว

(แบบฟอร์มการเขียนบทความวิจัย) วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย | 1

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา ชิดขวาหน้ากระดาษ)

ชื่อเรื่องภาษาไทย

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวปกติ ชิดขวาหน้ากระดาษ)

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

(TH SarabunPSK ขนาด 16 point ตัว ปกติ ไม่ต้องระบุค่านำหน้าชื่อ ชิดขวาหน้ากระดาษ) ชื่อผู้เขียนหลัก¹ ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2² และ ผู้ร่วมเขียนคนที่ 3³ (ภาษาไทย)
ชื่อผู้เขียนหลัก¹, ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2² และ ผู้ร่วมเขียนคนที่ 3³ (ภาษาอังกฤษ)

บทคัดย่อ

(TH SarabunPSK ขนาด 18 pt. ตัวหนา กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

ย่อหน้า 0.5" หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 7 TH SarabunPSK ขนาด 16 ปกติ point

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ.....วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย พบว่า (ระบุตามวัตถุประสงค์)
สรุปให้สั้นกะทัดรัด หรือไม่เกิน 350 คำ

คำสำคัญ: 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และค้นด้วยเครื่องหมาย (;)

Abstract

ย่อหน้า 0.5" หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 7 TH SarabunPSK ขนาด 16 ปกติ point

มีเนื้อหาสอดคล้องกับบทคัดย่อภาษาไทย และแปลให้ถูกต้องตามหลักภาษาอังกฤษ

Keywords: 3-5 Words โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และค้นด้วยเครื่องหมาย (;)

บทนำ (TH SarabunPSK 18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

(16 pt.) ย่อหน้าที่ 1 ระบุความเป็นมา บริบท สภาพปัญหาของประเด็นที่ศึกษา
(อ้างอิง)

¹ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย; สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

² สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย; สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

³ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย; สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

Corresponding Author, E-mail:

2 | Journal of Social Sciences and Modern Integrated Sciences (JSMIS)

(16 pt.) ย่อหน้าที่ 2 หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เชิงวิชาการ แนวทางปฏิบัติ มาตรฐาน
การแก้ไขปัญหาหรือการส่งเสริมพัฒนา (อ้างอิง)

.....
.....
.....

(16 pt.) ย่อหน้าที่ 3 การศึกษาข้อมูลเชิงพื้นที่ (อ้างอิง)

.....
.....
.....

(16 pt.) ย่อหน้าที่ 4 สรุปเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ประเด็นปัญหา เหตุผลความคาดหวัง
คุณค่า ประโยชน์ ที่หวังจะได้ศึกษา

.....
.....
.....

วัตถุประสงค์การวิจัย (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

1. เพื่อ
2. เพื่อ
3. เพื่อ

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัย (ระบุรูปแบบของการวิจัย) ประกอบด้วย (เรียงลำดับตาม
วิธีดำเนินการวิจัย)

1. การศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (ขั้นตอนดำเนินการวิจัย)
2. การวิจัยเชิงปริมาณ (ระบุเครื่องมือวิจัย ค่าความเชื่อมั่น
วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ประชากร สถิติที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการ
วิเคราะห์ข้อมูล)
3. การวิจัยเชิงคุณภาพ (ระบุเครื่องมือวิจัย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล)
4. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (ขั้นตอนดำเนินการวิจัย)
5. การวิจัย..... (ขั้นตอนดำเนินการวิจัย)

ตั้งค่าน้ำกระดาษ B5
ด้านบนและด้านซ้าย 1.0 นิ้ว
ด้านล่างและด้านขวา 0.5 นิ้ว

(แบบฟอร์มการเขียนบทความวิจัย) วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย | 3

สรุปผลการวิจัย (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า

.....

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า

.....

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า

.....

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

เสนอเป็นความเรียงและให้เชื่อมโยงกับผลการวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า..... ทั้งนี้เพราะ

สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ.....

(อ้างอิง)

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า..... ทั้งนี้เพราะ

สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ.....

(อ้างอิง)

3. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า..... ทั้งนี้เพราะ

สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ.....

(อ้างอิง)

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

นำเสนอผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ สามารถนำเสนอรูปแบบของการ

เขียนความเรียง หรือโมเดลพร้อมคำอธิบายที่กระชับ เข้าใจง่าย

.....

.....

สรุปและข้อเสนอแนะ (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

สรุป (เป็นการสรุปเนื้อหาทั้งหมดให้กระชับและเข้าใจง่าย)

จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ ใคร หน่วยงานใด อย่างไร)

1.
2.
3.

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ (เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ ใคร หน่วยงานใด อย่างไร)

1.
2.
3.

กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

กล่าวขอบคุณต่อองค์กร หน่วยงาน หรือบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการวิจัย รวมทั้งแหล่งที่มาของเงินทุนวิจัย และหมายเลขของทุนวิจัย (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีชื่อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัย วิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์)

เอกสารอ้างอิง (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

เฉพาะบทความวิจัยควรมีการอ้างอิง 5 อ้างอิงขึ้นไป แหล่งข้อมูลอ้างอิง ที่ปรากฏในเนื้อหาบทความทั้งหมด จะต้องนำมาเขียนเป็นรายการอ้างอิงใน References ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุก ๆ อ้างอิง ตามรูปแบบอ้างอิงของวารสาร และเรียงลำดับตามตัวอักษร A-Z (ห้ามอ้างอิงงานที่ไม่ปรากฏการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ) รูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมใช้แบบ APA

รูปแบบการเขียนบทความวิชาการ

ตั้งค่านำกระดาษ B5
ด้านบนและด้านซ้าย 1.0 นิ้ว
ด้านล่างและด้านขวา 0.5 นิ้ว

(แบบฟอร์มการเขียนบทความวิชาการ) วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์ร่วมสมัย | 1

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา ชิดขวาหน้ากระดาษ) ชื่อเรื่องภาษาไทย
(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวปกติ ชิดขวาหน้ากระดาษ) ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

(TH SarabunPSK ขนาด 16 point ชื่อผู้เขียนหลัก¹, ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2² และ ผู้ร่วมเขียนคนที่ 3³ (ภาษาไทย)
ตัวปกติไม่ต้องระบุค่านำหน้าชื่อชิต ชื่อผู้เขียนหลัก¹, ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2² และ ผู้ร่วมเขียนคนที่ 3³ (ภาษาอังกฤษ)
ขวาหน้ากระดาษ)

บทคัดย่อ (TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา

ย่อหน้า 0.5" หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 7 TH SarabunPSK ขนาด 16 ปกติ point
ควรระบุว่า บทความวิจัย/วิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ (Objective) สรุปให้สั้นกะทัดรัด หรือไม่เกิน
350 คำ

คำสำคัญ: 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และค้นด้วยเครื่องหมาย (;)

Abstract (TH SarabunPSK ขนาด 18 point
ตัวหนา กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

มีเนื้อหาสอดคล้องกับบทคัดย่อภาษาไทย และแปลให้ถูกต้องตามหลักภาษาอังกฤษ

Keywords: 3-5 Words โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และค้นด้วยเครื่องหมาย (;)

บทนำ (TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา ชิดซ้ายหน้ากระดาษ)

ย่อหน้า 0.5" หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 7 TH SarabunPSK ขนาด 16 ปกติ point
ควรอธิบายว่าเรื่องที่ต้องการศึกษามีความสำคัญ วัตถุประสงค์ หรือเค้าโครงของบทความเป็นอย่างดี

¹ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย: สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ
² สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย: สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ
³ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย: สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ
Corresponding Author, E-mail:

เนื้อเรื่อง (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

.....
สามารถแบ่งเป็นส่วนย่อย 3 ส่วน ได้แก่

.....
ส่วนย่อยที่ 1 ปูพื้นฐานความรู้แก่ผู้อ่านในเรื่องที่จะกล่าวถึง

.....
ส่วนย่อยที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูล ได้แย้งข้อเท็จจริง ใช้เหตุผล หลักฐานเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้อ่าน

.....
ส่วนย่อยที่ 3 เสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เขียนต่อประเด็นที่น่าเสนอ

สรุป (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

.....
การเลือกเก็บประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความมาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ท้ายบท หรืออาจใช้วิธีการ
บอกผลลัพธ์ว่าสิ่งที่กล่าวมาสำคัญอย่างไรสามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไร
ต่อไปหรืออาจใช้วิธีการตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทั้งท้ายกระตุ้นให้ผู้อ่านไปสืบเสาะแสวงหาความรู้ หรือ
คิดค้นพัฒนาเรื่องนั้นต่อไป เพื่อเป็นการสรุปจุดยืนของผู้เขียนที่มีต่อเรื่องที่เขียน

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

.....
นำเสนอผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ สามารถนำเสนอรูปแบบของการ
เขียนความเรียง หรือโมเดลพร้อมคำอธิบายที่กระชับ เข้าใจง่าย

เอกสารอ้างอิง (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

.....
บทความวิชาการอ้างอิงเฉพาะที่ปรากฏในเนื้อหาบทความทั้งหมด จะต้องนำมาเขียนเป็นรายการ
อ้างอิงในเอกสารอ้างอิงให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุก ๆ อ้างอิง ตามรูปแบบอ้างอิงของวารสาร และ
เรียงลำดับตามตัวอักษร A-Z (ห้ามอ้างอิงงานที่ไม่ปรากฏการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ) รูปแบบการ
เขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมใช้แบบ APA

รูปแบบการเขียนบทความปริทรรศน์

ตั้งคำหน้ากระดาษ B5
ด้านบนและด้านซ้าย 1.0 นิ้ว
ด้านล่างและด้านขวา 0.5 นิ้ว

(แบบฟอร์มการเขียนบทความปริทรรศน์) วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์ร่วมสมัย | 1

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา ชิดขวาหน้ากระดาษ) ชื่อเรื่องภาษาไทย
(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวปกติ ชิดขวาหน้ากระดาษ) ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

(TH SarabunPSK ขนาด 16 point ตัวปกติไม่ต้องระบุคำนำหน้า) ชื่อผู้เขียนหลัก¹, ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2² และ ผู้ร่วมเขียนคนที่ 3³ (ภาษาไทย)
(TH SarabunPSK ขนาด 16 point ตัวปกติไม่ต้องระบุคำนำหน้า) ชื่อผู้เขียนหลัก¹, ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2² และ ผู้ร่วมเขียนคนที่ 3³ (ภาษาอังกฤษ)
(ชื่อชิดขวาหน้ากระดาษ)

บทคัดย่อ (TH Sarabun PSK ขนาด 18 point ตัวหนา กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

ย่อหน้า 0.5” หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 7 TH SarabunPSK ขนาด 16 ปกติ point
ควรระบุว่า บทความวิจัย/วิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ (Objective) สรุปให้สั้นกะทัดรัด หรือไม่เกิน 300-350 คำ

คำสำคัญ: 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และค้นด้วยเครื่องหมาย (;)

Abstract (TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

มีเนื้อหาสอดคล้องกับบทคัดย่อภาษาไทย และแปลให้ถูกต้องตามหลักภาษาอังกฤษ

Keywords: 3-5 Words โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และค้นด้วยเครื่องหมาย (;)

บทนำ (TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา ชิดซ้ายหน้ากระดาษ)

ย่อหน้า 0.5” หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 7 TH SarabunPSK ขนาด 16 ปกติ point
ควรอธิบายว่าเรื่องที่ต้องการศึกษามีความสำคัญ วัตถุประสงค์ หรือเค้าโครงของบทความเป็นอย่างดี

¹ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย: สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

² สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย: สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

³ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย: สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

Corresponding Author, E-mail:

เนื้อเรื่อง (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

สามารถแบ่งเป็นส่วนย่อย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนย่อยที่ 1 ปูพื้นฐานความรู้แก่ผู้อ่านในเรื่องที่จะกล่าวถึง

ส่วนย่อยที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูล ได้แย้งข้อเท็จจริง ใช้เหตุผล หลักฐานเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้อ่าน

ส่วนย่อยที่ 3 เสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เขียนต่อประเด็นที่นำเสนอ

บทวิจารณ์ (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

การเขียนวิจารณ์ คือ การค้นหาข้อดีและข้อไม่ดีของเรื่องที่จะวิจารณ์ชี้ให้เห็นข้อบกพร่อง พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขให้ดีขึ้น เป็นการวิจารณ์เพื่อสร้างสรรค์

สรุป (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

การเลือกเก็บประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความมาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ท้ายบท หรืออาจใช้วิธีการบอกผลลัพธ์ว่าสิ่งที่กล่าวมามีความสำคัญอย่างไรสามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไปหรืออาจใช้วิธีการตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทิ้งท้ายกระตุ้นให้ผู้อ่านไปสืบเสาะแสวงหาความรู้หรือคิดค้นพัฒนาเรื่องนั้นต่อไป เพื่อเป็นการสรุปย่นของผู้เขียนที่ต่อเนื่องต่อเรื่องที่เขียน

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

นำเสนอผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ สามารถนำเสนอรูปแบบของการเขียนความเรียง หรือโมเดลพร้อมคำอธิบายที่กระชับ เข้าใจง่าย

เอกสารอ้างอิง

บทความวิชาการอ้างอิงเฉพาะที่ปรากฏในเนื้อหาบทความทั้งหมด จะต้องนำมาเขียนเป็นรายการอ้างอิงในเอกสารอ้างอิงให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุก ๆ อ้างอิง ตามรูปแบบอ้างอิงของวารสาร และเรียงลำดับตามตัวอักษร A-Z (ห้ามอ้างอิงงานที่ไม่ปรากฏการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ) รูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมใช้แบบ APA

วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์ร่วมสมัย

Social Sciences and Modern Integrated Sciences

สำนักงานศูนย์การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

1 หมู่ที่ 8 ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ 50220

Email: jsmis2020.journal@gmail.com

โทร. 093-241-9191